

Raport Ryzyka Grupy Kapitałowej Banku BPH S.A.

za rok
2014

SPIS TREŚCI:

Wstęp	3
Słownik użytych pojęć i skrótów	4
1. Cele i zasady polityki zarządzania ryzykiem.....	6
2. Informacje z zakresu stosowania norm ostrożnościowych.....	25
3. Informacje dotyczące funduszy własnych	26
4. Informacje dotyczące przestrzegania wymogów w zakresie funduszy własnych	32
5. Informacje z zakresu ryzyka kredytowego i ryzyka rozmycia.....	39
6. Informacje z zakresu ryzyka kredytowego kontrahenta.....	46
7. Informacje z zakresu stosowania metody standardowej do wyliczania kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem.....	49
8. Informacje z zakresu obliczania kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem metodą wewnętrznych ratingów	51
8a. Informacje z zakresu ryzyka rynkowego.....	51
9. Informacje w zakresie stosowania w wyliczaniu wymogów w zakresie funduszy własnych metody wartości zagrożonej	51
10. Informacje w zakresie ryzyka operacyjnego.....	51
11. Informacje w zakresie ekspozycji kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym.....	52
12. Informacje w zakresie narażenia na ryzyko stopy procentowej pozycji zakwalifikowanych do portfela bankowego	53
13. Informacje w zakresie obliczania wymogów w zakresie funduszy własnych na kwoty ekspozycji sekurytyzacyjnych ważne ryzykiem	54
14. Informacje dotyczące ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z metodą wewnętrznych ratingów	54
15. Informacje dotyczące stosowanych technik ograniczania ryzyka kredytowego	55
16. Informacje dotyczące metody zaawansowanego pomiaru ryzyka operacyjnego ..	57
17. Informacje dotyczące buforów kapitałowych i wskaźników globalnego znaczenia systemowego.....	57
18. Informacje dotyczące aktywów obciążonych	57
19. Informacje dotyczące dźwigni finansowej.....	57
20. Informacje dotyczące polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze.....	59

Wstęp

Niniejszy dokument stanowi wypełnienie postanowień Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012, które określa zakres i zasady ogłaszania przez Bank informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej i zarządzania ryzykiem w Banku.

Niniejszy dokument jest raportem skonsolidowanym Grupy Kapitałowej Banku BPH S.A., który obejmuje Bank BPH S.A. (podmiot dominujący) oraz następujące podmioty zależne:

- a) BPH PBK Zarządzanie Funduszami Sp. z o.o.;
- b) BPH Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.

Niniejszy dokument zawiera informacje oparte na kalkulacjach zgodnych z przepisami obowiązującymi w dniu 31 grudnia 2014 r. Ogłaszane informacje są zatwierdzone przez Zarząd Banku i publikowane na stronie internetowej Banku w terminie publikacji skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy. W zakresie ujawnień informacji nieistotnych, zastrzeżonych lub poufnych Grupa stosuje się do art. 432 Rozporządzenia (UE) nr 575/2013. Wszelkie informacje, które nie zostały zawarte w niniejszym dokumencie, zostały przedstawione w Rocznym Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym Grupy Kapitałowej Banku BPH S.A. za 2014 rok lub Sprawozdaniu Zarządu Banku z działalności Grupy Banku BPH S.A. za 2014 rok.

Słownik użytych pojęć i skrótów

Akcja fantomowa – instrument finansowy, instrument pochodny, w stosunku do którego instrumentem bazowym jest akcja Banku. Akcja fantomowa nie jest papierem wartościowym, ani akcją w rozumieniu Kodeksu spółek handlowych, w szczególności nie daje prawa głosu, ani nie upoważnia do pobierania dywidendy. Akcja fantomowa służy wypłacie części wynagrodzenia zmiennego należnego osobom zajmującym stanowiska kierownicze w wysokości powiązanej z kursem akcji Banku na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.

Aktywa ważone ryzykiem - suma aktywów oraz ekwiwalentów bilansowych pozycji pozabilansowych przemnożonych przez odpowiadające im wagi ryzyka.

Bank, BPH - Bank BPH S.A.

Grupa - Grupa Kapitałowa Banku BPH S.A.

Kapitał dostępny - regulacyjne fundusze własne określone w Rozporządzeniu (UE) nr 575/2013.

Kapitał regulacyjny - kwota kapitału odpowiadająca minimalnemu kapitałowi w zakresie funduszy własnych, określonego w Rozporządzeniu (UE) nr 575/2013.

Kapitał wewnętrzny - kwota kapitału wymagana dla celów pokrycia wszystkich rodzajów zidentyfikowanego istotnego ryzyka związanego z działalnością Banku, zgodnie z apetytem na ryzyko Banku.

Kapitał wymagany - kapitał utrzymywany w Banku na pokrycie ryzyka - wyższa z dwóch wartości: kapitał regulacyjny lub kapitał wewnętrzny.

KNF - Komisja Nadzoru Finansowego.

Rozporządzenie (UE) nr 575/2013 (CRR) – Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012.

Rozporządzenie Delegowane (UE) nr 183/2014 - Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) nr 183/2014 z dnia 20 grudnia 2013 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących określenia sposobu obliczania korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego.

Rozporządzenie Wykonawcze (UE) nr 1423/2013 – Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r. ustanawiające wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013.

Uchwała nr 258/2011 KNF - Uchwała nr 258/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 4 października 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących kierownicze stanowiska w banku.

Uchwała nr 387/2008 KNF - Uchwała nr 387/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie określenia ocen wiarygodności kredytowej nadawanych przez zewnętrzne instytucje oceny wiarygodności kredytowej, z których bank może korzystać w celu ustalenia wymogów kapitałowych i zakresu korzystania z tych ocen oraz ich powiązania za stopniami jakości kredytowej.

Ustawa Prawo bankowe - ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (tekst jedn. Dz.U. z 2002 r. Nr 72 poz. 665 z późn. zm.).

Waga ryzyka - współczynnik odzwierciedlający ryzyko kredytowe ekspozycji, służący jako mnożnik przy wyliczaniu aktywów ważonych ryzykiem.

Wartość zagrożona - maksymalna strata, jaka z określonym wysokim prawdopodobieństwem i w określonym okresie nie zostanie przekroczona.

Współczynnik adekwatności kapitałowej (współczynnik wypłacalności, łączny współczynnik kapitałowy) - współczynnik wyliczony jako stosunek regulacyjnych funduszy własnych (zgodnie z Rozporządzeniem (UE) nr 575/2013) do minimalnych wymogów w zakresie funduszy własnych (zdefiniowanych w Rozporządzeniu (UE) nr 575/2013) pomnożonych przez 12,5.

Współczynnik alfa (α) - współczynnik wykorzystywany do obliczania ekwiwalentu bilansowego transakcji pochodnych w celu uwzględnienia ryzyka kredytowego kontrahenta; stosowany jest w metodzie modelu wewnętrznego.

Wynagrodzenie zmienne - wynagrodzenie oraz świadczenia na rzecz pracowników zajmujących stanowiska kierownicze, których wysokość zależy od osiągniętych celów i wyników. Wynagrodzenie zmienne nie obejmuje wynagrodzenia zasadniczego, świadczeń rzeczowych (typu benefity), jednorazowych nagród i świadczeń przyznanych na podstawie powszechnie obowiązujących przepisów prawa, jak również innych świadczeń, których podstawą nabycia nie jest ocena celów i wyników pracownika lub Banku. Wynagrodzenie zmienne składa się z wynagrodzenia nieodroczonego i wynagrodzenia odroczonego:

- **wynagrodzenie zmienne nieodroczone** - część wynagrodzenia zmiennego wypłacana w formie pieniężnej i/ lub w formie instrumentu finansowego po upływie okresu oceny, tj. po zakończeniu oceny realizacji celów w okresie oceny i określeniu podstawy wynagrodzenia zmiennego;

- **wynagrodzenie zmienne odroczone** - część wynagrodzenia zmiennego wypłacana w formie pieniężnej i/ lub w formie instrumentu finansowego w trakcie okresu odroczenia, w częściach, po upływie każdego okresu rozliczeniowego, tj. po zakończeniu weryfikacji realizacji celów w okresie oceny i weryfikacji podstawy wynagrodzenia zmiennego.

1. Cele i zasady polityki zarządzania ryzykiem

1.1.1 Struktura zarządzania ryzykiem

Zrozumienie i transparentność rozmiarów podejmowanych ryzyk są kluczowymi elementami strategii biznesowej Grupy, dlatego też zarządzanie ryzykiem jest jednym z podstawowych działań składających się na całość procesów zarządzania podejmowanych przez Zarząd.

Kluczowym elementem w procesie zarządzania ryzykiem w Grupie jest system zarządzania ryzykiem, rozumiany jako zbiór reguł określających procesy decyzyjne, wykonawcze i kontrolne dotyczące identyfikacji, pomiaru i monitorowania oraz kształtowania ryzyka występującego w działalności Grupy. Zgodnie z przyjętymi w Grupie zasadami ładu korporacyjnego za opracowanie, funkcjonowanie i rozwój systemu zarządzania ryzykiem odpowiedzialny jest Zarząd. Zapewnia on w szczególności, aby system zarządzania ryzykiem funkcjonował w sposób spójny i efektywny oraz oparty był o pełną i przejrzystą dokumentację, tzn. aby działał na podstawie pisemnych strategii, polityk, procedur i instrukcji, zgodnych z obowiązującym prawem i regulacjami nadzorczymi i zatwierdzonych przez właściwe organy Grupy. Stosowany system zarządzania ryzykiem jest odpowiedni z punktu widzenia profilu i strategii Grupy.

1.1.2 Podstawowe zasady

Proces zarządzania ryzykiem opiera się na następujących podstawowych zasadach:

- a) odpowiedzialność - zarówno kadra zarządzająca jak i wszyscy pracownicy muszą posiadać umiejętność identyfikacji i oceny ryzyka oraz rozumieć swoją odpowiedzialność w tym zakresie w ramach swoich kompetencji;
- b) zaangażowanie kierownictwa - Zarząd Banku i Rada Nadzorcza są aktywnie zaangażowane w proces zarządzania ryzykiem;
- c) równoważenie ryzyka i rentowności: proces zarządzania ryzykiem promuje racjonalne podejmowanie decyzji biznesowych w oparciu o zasadę równowagi pomiędzy ryzykiem a rentownością;
- d) konflikt interesów: proces zarządzania ryzykiem jest zorganizowany w taki sposób, aby uniknąć konfliktu interesów;
- e) ostrożność - w niepewnych sytuacjach w zakresie podejmowania i kontrolowania ryzyka lub w przypadku wątpliwości co do właściwej metodologii obowiązuje zasada ostrożności;
- f) zgodność z przepisami - wszystkie działania Grupy są zgodne z wymogami prawa, organów nadzorczych i wewnętrznymi regulacjami, w szczególności Grupa zgodnie z Prawem bankowym nie zleca podmiotom zewnętrznym żadnych elementów procesu zarządzania ryzykiem poza Grupę;
- g) nowe produkty - wprowadzenie nowych linii biznesowych lub produktów jest zawsze poprzedzone analizą ryzyka związanego z daną działalnością;
- h) zasoby: podstawę zrównoważonego wzrostu działalności Grupy stanowi rekrutacja, rozwój i utrzymanie kadry specjalistów świadomych ryzyk związanych z działalnością Grupy;
- i) przejrzystość: interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni są w przejrzysty sposób informowani o zasadach zarządzania ryzykiem oraz generowania wartości.

Proces zarządzania ryzykiem regulują pisemne procedury, w których określono jednostki organizacyjne i osoby odpowiedzialne za poszczególne etapy tego procesu oraz zakres ich zadań i obowiązków.

1.1.3 Odpowiedzialność

Zarząd Banku określa politykę w odniesieniu do ryzyk występujących w działalności Grupy i przyjmuje zasady kontroli i zarządzania tymi ryzykami. Zarząd określa również politykę ustanawiania limitów dla odpowiednich rodzajów ryzyka, a także procedury kontroli ryzyka. Wykonując te zadania Zarząd wspierany jest przez poszczególne komitety oraz niezależne jednostki powołane do kontroli i zarządzania ryzykiem.

W Banku działa szereg komitetów stałych:

- a) Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa podejmuje decyzje lub przedstawia opinie dotyczące strategicznych aspektów zarządzania ryzykiem w ramach procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego (ICAAP - *Internal Capital Adequacy Assessment Process*) w Grupie, sprawuje bieżący nadzór nad procesem zarządzania kapitałem, w tym nad procesem

agregacji kapitału na pokrycie zidentyfikowanych ryzyk oraz procesem zarządzania modelami w Banku. W 2014 r. odbyło się 16 posiedzeń Komitetu;

- b) Komitet ds. Ryzyka Operacyjnego jest ciałem decyzyjnym i rekomendującym działania związane z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym. Został powołany m.in. w celu zapewnienia istnienia spójnego i udokumentowanego systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, systematycznego monitoringu danych na temat ryzyka operacyjnego - w tym istotnych strat w liniach biznesowych oraz wsparcia niezależnych systemów kontroli i audytu w zakresie ryzyka operacyjnego. W 2014 r. odbyło się 6 posiedzeń Komitetu;
- c) Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami Banku (ALCO – *Assets and Liabilities Committee*) odpowiada za rozwój systemu zarządzania ryzykiem rynkowym i płynności. ALCO podejmuje decyzje i wydaje opinie dotyczące w szczególności: ekspozycji na dane ryzyko, emisji długu, zakresu operacji na rynkach pieniężnych i kapitałowych, akceptacji nowych produktów lub modyfikacji istniejących, a także operacyjnego zarządzania kapitałem zgodnie z kompetencjami określonymi w „Polityce zarządzania kapitałem w Banku BPH S.A”. Komitet odpowiada również za politykę cenową Banku. ALCO akceptuje i rekomenduje plan finansowania Banku. W 2014 r. odbyło się 37 posiedzeń Komitetu;
- d) Komitet Kredytowy podejmuje decyzje kredytowe na podstawie aplikacji kredytowych dotyczących klientów lub kontrahentów Banku, w ramach kompetencji i limitów określonych w odrębnych regulacjach wewnętrznych, a także zatwierdza przygotowane przez jednostki biznesowe wnioski dotyczące ofert specjalnych/ algorytmów sprzedażowych, programów punktowych i innych wniosków obciążonych ryzykiem kredytowym. W 2014 r. odbyło się 73 posiedzenia Komitetu, w tym 32 w trybie obiegowym;
- e) Komitet ds. Ryzyka Braku Zgodności prowadzi kompleksowy nadzór nad bieżącym funkcjonowaniem procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności oraz ryzykiem reputacji poprzez analizę, monitorowanie i zlecanie zadań w obszarach m.in. nowych i nowelizowanych regulacji prawnych oraz wytycznych regulatorów, przeciwdziałania praniu pieniędzy, monitorowania zgodności działań Banku z krytycznymi regulacjami (tzw. Regulatory Compliance), monitorowania jakości procesów sprzedaży oraz obsługi klientów, skarg klientów (kierowanych za pośrednictwem regulatorów lub instytucji reprezentujących klientów), akceptacje wyników samooceny oraz planów zarządzania ryzykiem compliance. W 2014 r. odbyło się 6 posiedzeń Komitetu;
- f) Komitet Rozwoju Produktów i Oprogramowania jest organem decyzyjnym w zakresie koordynowania prac związanych z rozwojem i wdrażaniem projektów realizowanych w Banku oraz zmian funkcjonalności systemów informatycznych. W 2014 r. odbyło się 51 posiedzeń Komitetu;
- g) Komitet Ryzyka Technologicznego jest ciałem decyzyjnym i rekomendującym działania związane z zarządzaniem ryzykiem technologicznym IT i został powołany w celu zapewnienia:
 - nadzoru i kontroli nad obszarem bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
 - efektywnej komunikacji w obszarze bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
 - zgodności działań obszaru bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego z celami i potrzebami Banku,
 - funkcjonowania spójnego i udokumentowanego systemu zarządzania ryzykiem technologicznym,
 - systematycznego monitorowania danych na temat ryzyka technologicznego (identyfikacji i szacowania ryzyka technologicznego oraz rezultatów badania efektywności wprowadzonych mechanizmów kontrolnych).

Komitet ustanawia akceptowalny poziom ryzyka technologicznego IT (apetytu na ryzyko technologiczne) oraz podejmuje działania mające na celu utrzymanie ryzyka technologicznego w Banku na zdefiniowanym poziomie. W 2014 r. odbyło się 12 posiedzeń Komitetu.

1.1.3.1 Ocena odpowiedniości

Zarząd Banku wprowadził w drodze uchwały z dnia 3 kwietnia 2014 r. „Politykę Doboru i Oceny Członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej Banku BPH S.A.” określającą zasady doboru i oceny odpowiedniości Członków obu tych organów. Uchwała Zarządu Banku z dnia 3 kwietnia 2014 r. została również zaakceptowana przez Radę Nadzorczą w drodze uchwały z dnia 8 kwietnia 2014 r. Dokument ten służy zapewnieniu, iż funkcje Członków organu zarządzającego pełnione są przez osoby posiadające odpowiednie cechy i kwalifikacje. Proces doboru i oceny Członków Zarządu dokonywany jest w oparciu

o obowiązujące przepisy prawa, postanowienia Statutu Banku oraz Regulaminu Walnego Zgromadzenia Banku i prowadzony jest na podstawie oceny odpowiedniości.

Przedmiotem oceny jest odpowiedniość Członka Zarządu do pełnienia funkcji w tym organie rozumiana jako posiadanie odpowiednich kwalifikacji zawodowych, nieposzlakowanej opinii oraz spełnianie innych kryteriów istotnych dla działania Zarządu umożliwiających skuteczne zarządzanie Bankiem i reprezentowanie go na zewnątrz, w tym w szczególności zachowanie niezależnego osądu i działanie w interesie Banku. Ocena odpowiedniości powinna uwzględniać ocenę Zarządu jako całego organu.

Ocena odpowiedniości Członka Zarządu dokonywana jest w następujących sytuacjach:

- 1) powołanie Członka Zarządu;
- 2) znacząca zmiana zakresu odpowiedzialności danego Członka w ramach Zarządu;
- 3) ujawnienie informacji mogących mieć wpływ na reputację Członka Zarządu;
- 4) zmiana regulacji wewnętrznych lub zewnętrznych określających minimalny zakres kwalifikacji wymaganych przy pełnieniu danej funkcji;
- 5) znacząca zmiana profilu lub skali działalności Banku;
- 6) inne okoliczności powodujące znaczne pogorszenie się sytuacji ekonomicznej Banku.

Ocenę odpowiedniości Członków Zarządu przeprowadza Komitet ds. Nominacji i Wynagrodzeń Rady Nadzorczej Banku BPH S.A. Przed przedstawieniem kandydatury Radzie Nadzorczej Banku, Komitet dokonuje oceny odpowiedniości zgodnie ze „Szczegółowymi Zasadami Doboru i Oceny Członków Zarządu i Rady Nadzorczej Banku BPH S.A” (również wprowadzonymi w drodze uchwały z dnia 3 kwietnia 2014 r.), których celem jest szczegółowe określenie sposobu realizacji postanowień Polityki Doboru. Wyniki oceny przedstawiane są Radzie Nadzorczej.

W przypadku braku możliwości oceny odpowiedniości przed powołaniem do Zarządu Banku, Komitet dokonuje tej oceny nie później niż w ciągu sześciu tygodni od daty powołania do Zarządu Banku.

W przypadku zaistnienia okoliczności poddających w wątpliwość odpowiedniość Członka Zarządu dokonywana jest analiza wpływu tych okoliczności na ocenę odpowiedniości oraz podejmowane są stosowne działania.

W przypadku znaczącej zmiany zakresu odpowiedzialności Członka Zarządu w ramach Zarządu, ujawnienia informacji mogących mieć wpływ na reputację Członka Zarządu, zmiany regulacji wewnętrznych lub zewnętrznych określających minimalny zakres kwalifikacji wymaganych przy pełnieniu danej funkcji, znaczącej zmiany profilu lub skali działalności Banku lub innych okoliczności powodujących znaczne pogorszenie się sytuacji ekonomicznej Banku, przeprowadza się ponowną ocenę odpowiedniości Członka Zarządu Banku w zakresie właściwym dla okoliczności stanowiących przesłankę ponownej oceny.

Komitet okresowo, co najmniej raz do roku, dokonuje oceny Zarządu jako całości, która to ocena obejmuje w szczególności wielkość, skład i skuteczność działania Zarządu.

Roczna ocena dokonywana jest zgodnie ze „Szczegółowymi Zasadami Oceny Członków Zarządu i Rady Nadzorczej Banku BPH S.A.”.

Członkowie Zarządu Banku BPH S.A. zajmują po jednym stanowisku dyrektorskim w rozumieniu art. 435 ust. 2 lit. c) Rozporządzenia (UE) nr 575/2013.

1.1.4 Główne rodzaje ryzyka

W celu identyfikacji i zarządzania ryzykiem Grupa definiuje odpowiednie procesy, w szczególności dla następujących kategorii ryzyka:

- a) ryzyko kredytowe;
- b) ryzyko rynkowe, w tym m.in.:
 - ryzyko walutowe,
 - stopy procentowej,
 - inwestycji kapitałowych,
 - cen towarów,
- c) ryzyko płynności;
- d) ryzyko operacyjne;

- e) ryzyko prawne;
- f) ryzyko reputacji;
- g) ryzyko braku zgodności;
- h) ryzyko modeli.

1.2 Proces zarządzania ryzykiem

1.2.1 Ryzyko kredytowe

1.2.1.1 Definicja

Ryzyko kredytowe jest to ryzyko poniesienia przez Bank strat finansowych w wyniku niewypłacalności klienta spowodowanej wynikami finansowymi obniżającymi jego zdolność kredytową, bądź w wyniku niewywiązania się przez klienta z warunków transakcji zawartej z Bankiem.

Ryzyko kredytowe obejmuje w szczególności następujące podstawowe rodzaje ryzyka:

- a) ryzyko kontrahenta - ryzyko strat w wyniku niewywiązania się przez kontrahenta/ dłużnika ze swoich zobowiązań wobec Banku oraz ryzyko zmniejszenia wartości ekonomicznej ekspozycji kredytowej w wyniku pogorszenia się zdolności kontrahenta do obsługi zobowiązania;
- b) ryzyko koncentracji - ryzyko znacznej koncentracji strat kredytowych w związku z występowaniem w Banku znaczących ekspozycji (z uwzględnieniem ekspozycji z tytułu ochrony kredytowej nieruchomości):
 - wobec pojedynczych dłużników lub grupy dłużników powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie,
 - wobec podmiotów należących do jednego sektora gospodarczego,
 - wobec podmiotów pochodzących z jednego rejonu geograficznego,
 - w jednakowym instrumencie finansowym,
 - zabezpieczonych tym samym typem zabezpieczenia,
 - w walucie obcej,
 - w jednym produkcie kredytowym;
- c) ryzyko rezydualne - ryzyko mniejszej niż zakładano skuteczności technik ograniczania ryzyka kredytowego wykorzystywanych przez Bank, spowodowanej wystąpieniem innych wtórnych ryzyk (ryzyko operacyjne, rynkowe, płynności) związanych ze stosowaniem tych technik;
- d) ryzyko kraju (transferowe) - ryzyko poniesienia przez Bank strat wynikających z braku możliwości wywiązania się kontrahenta zagranicznego ze swoich zobowiązań płatniczych wobec Banku w związku z podjętymi przez władze danego kraju działaniami restrykcyjnymi dotyczącymi transferu kapitału za granicę oraz wymiany walut;
- e) ryzyko cyklu gospodarczego - ryzyko poniesienia przez Bank dodatkowych strat kredytowych (nieuwzględnionych w ryzyku rezydualnym) w przypadku wystąpienia dekonunktury gospodarczej;
- f) ryzyko rozmycia - ryzyko powstające w sytuacji, w której Bank kupuje wierzytelności, jakie dłużnik posiada względem strony trzeciej (np. swego kontrahenta) lub w ramach zabezpieczenia należności przyjmuje wierzytelności, jakie dłużnik Banku posiada względem strony trzeciej.

W procesie zarządzania ryzykiem kredytowym Bank uwzględnia również inne rodzaje ryzyka, w szczególności:

- a) ryzyko kursowe i ryzyko stopy procentowej - ryzyko związane ze zmianą kursu waluty, bądź stopy procentowej; niezabezpieczone ryzyka mogące spowodować realne straty kredytobiorcy z tytułu różnic kursowych zwiększają ryzyko kredytowe ponoszone przez Bank;
- b) ryzyko środowiskowe - ryzyko pogorszenia zdolności kredytowej kredytobiorcy w związku z faktem, że prowadzona lub podejmowana przez niego działalność gospodarcza ma wpływ na środowisko i podlega przepisom regulującym ochronę środowiska oraz sposób korzystania z jego zasobów; ryzyko to może wystąpić również w odniesieniu do ustanowionych zabezpieczeń, których wartość w wyniku zrealizowania się ryzyka środowiskowego może ulec zmniejszeniu, bądź może nastąpić całkowita utrata wartości zabezpieczenia, bądź też Bank będzie zmuszony do poniesienia dodatkowych kosztów w przypadku przejęcia takiego zabezpieczenia.

1.2.1.2 Czynniki generujące ryzyko kredytowe

Bank, udzielając kredytów, pożyczek, gwarancji i innych form finansowania, narażony jest na ryzyko, że udzielony kredyt bądź inna forma zaangażowania Banku nie zostaną spłacone, bądź rozliczone przez kredytobiorcę w terminie ustalonym w umowie. Ryzyko to występuje zawsze, niezależnie od rodzaju finansowania. Głównym źródłem tego ryzyka jest możliwość wystąpienia braku zdolności klienta do wywiązania się ze swoich zobowiązań wobec Banku spowodowana pogorszeniem się jego sytuacji finansowej.

1.2.1.3 Ogólne zasady zarządzania ryzykiem kredytowym

Oferując elastyczną i dostosowaną do potrzeb klientów ofertę produktów kredytowych i kierując się potrzebą odpowiedniej kontroli ryzyka kredytowego, Bank stosuje i rozwija system zarządzania tym ryzykiem. Podstawowym celem Banku w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym jest utrzymanie tego ryzyka na poziomie zaakceptowanym przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku, osiąganie odpowiedniej dochodowości operacji kredytowych. Dzięki szerokiej i elastycznej palecie produktów kredytowych dostosowanych do potrzeb klientów, Bank alokuje kapitał w najbardziej ekonomiczny sposób zapewniając odpowiednią kontrolę ryzyka kredytowego. Bank stosuje efektywne metody zarządzania ryzykiem kredytowym zarówno na poziomie portfelowym, jak i indywidualnych zaangażowań; metody te są systematycznie weryfikowane i rozwijane. Struktura i organizacja procesu kredytowego oraz procedury i narzędzia identyfikacji, pomiaru i kontroli ryzyka kredytowego są dostosowane do wymogów określonych w obowiązujących uchwałach i rekomendacjach nadzorczych.

Zarządzanie ryzykiem jest ściśle powiązane z działalnością biznesową i planowaniem strategicznym w całej organizacji. Rozwój działalności kredytowej odbywa się w ramach określonego w strategii Banku apetytu na ryzyko.

Struktura organizacyjna Banku zapewnia oddzielenie funkcji sprzedaży od akceptacji, monitorowania i kontroli ryzyka.

W Pionie Zarządzania Ryzykiem działają niezależne komórki odpowiedzialne za opracowanie i implementację zasad i procesów kredytowych (strategie, polityki i procedury kredytowe) oraz budowę, rozwój i wdrożenie narzędzi identyfikacji, pomiaru i kontroli ryzyka na poziomie indywidualnym i portfelowym.

W ramach procesu zarządzania ryzykiem kredytowym wyodrębnione są funkcje związane z poszczególnymi etapami procesów kredytowych. Są one w większości realizowane przez wyodrębnione komórki Pionu Zarządzania Ryzykiem lub Pionu Operacji:

- a) akceptacja ryzyka (ocena ryzyka i podejmowanie decyzji kredytowych),
- b) administracja kredytowa (sporządzanie umów kredytu i umów zabezpieczeń, otwieranie rachunków kredytowych i księgowanie operacji na tych rachunkach),
- c) monitoring i kontrola ryzyka (organizacja procesu monitorowania, budowa i rozwój narzędzi wspomagających proces monitorowania, monitoring indywidualnych ekspozycji kredytowych oraz portfela kredytowego,
- d) zarządzanie ekspozycjami o podwyższonym ryzyku, restrukturyzacja i windykacja.

Przy czym w przypadku procesów realizowanych w Pionie Operacji kryteria i zasady realizacji procesów są opracowywane i wdrażane przez Pion Zarządzania Ryzykiem.

1.2.1.4 Odpowiedzialność w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym

Zarząd Banku określa strategię i zasady zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku oraz polityki i procedury kluczowe dla zarządzania ryzykiem kredytowym (system kompetencji kredytowych, modele ratingowe/ scoringowe, modele i procesy wyceny ekspozycji kredytowych). Rada Nadzorcza, do której zadań należy m.in. nadzór nad ryzykiem portfela Banku, akceptuje te zasady. Odpowiedzialność za wdrożenie i funkcjonowanie kompleksowego systemu zasad zarządzania ryzykiem spoczywa na CRO (Chief Risk Officer), który – jako Wiceprezes Zarządu – kieruje Pionem Zarządzania Ryzykiem. CRO odpowiada również za operacyjne zarządzanie ryzykiem kredytowym. W zarządzaniu ryzykiem kredytowym ważną rolę pełnią Komitet Kredytowy i Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa.

1.2.1.5 Ocena ryzyka kredytowego, system ratingowy/ scoringowy

Ocenę ryzyka kredytowego wspierają systemy ratingowe i scoringowe wykorzystujące dane dotyczące klienta. Systemy te – ich zasady, modele i platforma informatyczna, są budowane, walidowane i kalibrowane przez wyspecjalizowane jednostki Pionu Zarządzania Ryzykiem. Obowiązująca w Banku skala ratingowa umożliwia porównanie pojedynczych ekspozycji oraz sub-portfeli zarówno z innymi ekspozycjami Banku, jak i ze źródłami (ratingami) zewnętrznymi.

W odniesieniu do kredytów detalicznych dla osób fizycznych Bank na podstawie oceny punktowej (scoringu) określa klasę ryzyka klienta. Metodologia ta pozwala na dostosowanie parametrów oferty kredytowej do stopnia ryzyka generowanego przez klienta.

W odniesieniu do kredytów hipotecznych dla osób fizycznych w ramach metod ilościowych, poza oceną punktową (scoring), Bank określa klasę ryzyka klienta i transakcji, korzystając z metodologii Risk Based Pricing. Metodologia ta pozwala na dostosowanie parametrów oferty kredytowej do stopnia ryzyka generowanego przez klienta/ transakcję.

W przypadku kredytów dla małych i mikro przedsiębiorców ocena klienta/ transakcji opiera się o ocenę punktową (scoring) oraz weryfikację zdolności kredytowej opartą, w zależności od rodzaju produktu i oferty, odpowiednio na ocenie wskaźników finansowych i/ lub wysokości, zmienności i systematyczności wpływów na rachunek klienta w Banku.

W przypadku kredytów dla klientów korporacyjnych i średnich przedsiębiorstw, przed udzieleniem kredytu Bank ocenia zdolność kredytową klienta, analizując jego dane finansowe oraz informacje jakościowe dotyczące jego pozycji rynkowej, struktury organizacyjnej i własnościowej, charakterystyki sektora, w którym działa, itp. Przedmiotem analizy i oceny jest również ryzyko samej transakcji - Bank ocenia cel i ekonomiczne uzasadnienie kredytu, jak również inne elementy mające wpływ na jego poziom (m.in. aspekty prawne i rynkowe).

Systemy ratingowe/ scoringowe mają szerokie zastosowanie w zarządzaniu ryzykiem kredytowym, ponadto ocena ratingowa jest ważnym parametrem systemu kompetencji kredytowych.

1.2.1.6 Podejmowanie decyzji kredytowych

Decyzje kredytowe w zakresie produktów opartych o ocenę ratingową:

- a) podejmowane są przez osoby posiadające imienne limity kompetencji kredytowych – zgodnie z zachowaniem trybu podwójnej weryfikacji lub kolegiałnie (Komitet Kredytowy);
- b) kryterium wyznaczającym szczebel kompetencyjny podejmujący decyzję kredytową jest kwota łącznej ekspozycji kredytowej wobec klienta/ grupy powiązanej, profil ryzyka klienta i finansowej transakcji oraz poziom pokrycia ekspozycji zabezpieczeniem i rating.

Decyzje kredytowe w zakresie produktów opartych o ocenę scoringową:

- a) kryterium wyznaczającym szczebel kompetencyjny podejmujący decyzję kredytową jest maksymalna kwota limitu produktowego, kwota łącznej ekspozycji kredytowej wobec klienta/ grupy powiązanej, profil ryzyka klienta i finansowej transakcji;
- b) wynik oceny scoringowej oraz analizy zdolności i wiarygodności kredytowej wykorzystywany jest do podjęcia ostatecznej decyzji na odpowiednim szczeblu kompetencyjnym;
- c) kompetencje kredytowe nadawane są indywidualnie pracownikom jednostek odpowiedzialnych za analizę kredytową w zależności od produktu i segmentu klienta, w Pionie Operacji lub w Pionie Zarządzania Ryzykiem; podstawą do nadania kompetencji jest posiadana przez pracownika wiedza i doświadczenie;
- d) w przypadku ekspozycji przekraczających poziom indywidualnych kompetencji kredytowych pracowników weryfikujących wnioski kredytowe, wymagana jest decyzja Komitetu Kredytowego Banku.

1.2.1.7 Monitoring ryzyka kredytowego

Ryzyko kredytowe jest monitorowane i kwantyfikowane w Banku w regularnym cyklicznym procesie, którego głównym elementem jest system klasyfikacji, składający się z odpowiednich procedur i narzędzi, tj. systemu ratingowego, systemu wczesnej identyfikacji ryzyka, w tym procesu wzmożonej obserwacji klientów, spełniających kryteria podwyższonego ryzyka oraz mechanizmu identyfikacji i oznaczania zdarzeń niewykonania zobowiązań. Procedury w tym zakresie istnieją zarówno dla zaangażowań klasyfikowanych jako normalne, jak i zagrożone, podlegające działaniom restrukturyzacyjnym i windykacyjnym. Regularnemu monitorowaniu podlegają również przyjęte zabezpieczenia – ich wiarygodność prawna i wartość.

Monitoring i raportowanie w zakresie ekspozycji wobec klientów z segmentu osób fizycznych oraz małych przedsiębiorstw odbywa się w oparciu o System informacji zarządczej, zawierający szereg wbudowanych, standardowych, szczegółowych raportów i analiz przygotowywanych w cyklu miesięcznym. Wyniki monitorowania poszczególnych portfeli i sub-portfeli tych segmentów klientów są podstawą do formułowania efektywnej metodyki oceny ryzyka kredytowego, mają wpływ na sposób konstrukcji poszczególnych produktów i stanowią kluczowy element procesu decyzyjnego.

Równolegle w procesie monitorowania ryzyka prowadzony jest indywidualny monitoring klientów w zakresie wypełniania warunków umownych w tym dotyczących terminowości spłaty oraz wymaganych zabezpieczeń.

Portfel segmentu korporacyjnego i średnich przedsiębiorstw podlega bardziej zindywidualizowanemu podejściu, gdzie w ramach regularnych przeglądów dokonuje się analizy danych finansowych, danych jakościowych oraz występujących sygnałów ostrzegawczych ze szczególnym uwzględnieniem zaległości klientów. Jednocześnie klienci spełniający kryteria podwyższonego ryzyka są automatycznie objęci procedurą wzmożonej obserwacji. W celu bardziej dogłębnej identyfikacji i monitorowania ryzyka w odniesieniu do pojedynczych zaangażowań pracownicy Pionu Zarządzania Ryzykiem w uzasadnionych przypadkach uczestniczą w inspekcjach u klientów Banku.

W procesie monitorowania ryzyka portfela klientów korporacyjnych i średnich przedsiębiorstw Bank wykorzystuje narzędzia, które wspomagają wczesną identyfikację klientów o podwyższonym ryzyku. Systematycznemu monitoringowi podlegają również koncentracje zaangażowań, zarówno w zakresie przestrzegania limitów koncentracji wynikających z regulacji nadzorczych, jak i wewnętrznych limitów wyznaczonych przez Bank. Analizie i raportowaniu podlegają m.in. zaangażowania Banku w finansowanie poszczególnych branż, grup klientów, rodzajów transakcji, walut, ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie. Raporty zawierające wyniki monitorowania limitów koncentracji portfela sporządzane są nie rzadziej niż w okresach kwartalnych i przedstawiane kierownictwu Pionu Zarządzania Ryzykiem oraz stosownym Komitetom Banku.

Cykliczny, wystandaryzowany system raportowania wspierany jest dodatkowo procesem analiz ad hoc odpowiadających na obserwowane trendy rozwoju portfela oraz zorientowanych na analizę wpływu czynników makro oraz procesów zachodzących w sektorze bankowym na portfel kredytowy Banku. Analizy te wykorzystywane są również w celu pomiaru efektywności wprowadzonych przez Bank zmian w politykach i procesach kredytowych.

System informacji zarządczej obejmuje również monitoring portfela transakcji skarbowych obciążonych ryzykiem kredytowym.

Raporty prezentujące poszczególne portfele, sub-portfele i ich charakterystyki regularnie prezentowane są kierownictwu Pionu Zarządzania Ryzykiem, Zarządowi i Radzie Nadzorczej Banku oraz zainteresowanym jednostkom.

1.2.1.8 Ograniczanie ryzyka kredytowego

Bank udziela kredytów klientom posiadającym zdolność kredytową - wysokość kredytu oraz warunki jego spłaty dostosowane są do potrzeb i możliwości klienta, weryfikowanych zgodnie z obowiązującymi w Banku standardami i metodykami, z wykorzystaniem dedykowanych narzędzi. Ustanowienie zabezpieczenia ma na celu ograniczenie potencjalnej straty związanej z brakiem spłaty kredytu w przypadku pogorszenia się

sytuacji kredytobiorcy i wystąpienia niewykonania zobowiązania wobec Banku (tzw. *default*). Zabezpieczenie ekspozycji kredytowej powinno zapewniać ochronę adekwatną do istniejącego ryzyka aż do momentu jej zamknięcia i uwzględniać zmienność zarówno wartości ekspozycji zabezpieczanej, jak i wartości przedmiotu zabezpieczenia.

Bank stosuje i przyjmuje wszelkie dopuszczalne formy prawne zabezpieczeń oraz różnorodne składniki majątkowe. Wymagane zabezpieczenia określone są indywidualnie. Decydując o zabezpieczeniu konkretnej transakcji, Bank bierze pod uwagę poziom i profil ryzyka klienta oraz ryzyka związanego z tą transakcją (kwota, okres finansowania, struktura transakcji, relacja klienta z Bankiem). Ustanowione zabezpieczenia muszą być adekwatne do poziomu ponoszonego ryzyka, przy czym Bank określa minimalny, wymagany poziom materialnego zabezpieczenia ekspozycji kredytowej w zależności od okresu kredytowania i ratingu klienta.

Przyjmując zabezpieczenie Bank w segmencie klienta korporacyjnego i średnich przedsiębiorstw określa jego wartość możliwą do uzyskania w momencie zaspokajania się z zabezpieczenia, uwzględniając zarówno ryzyka ekonomiczne związane z zabezpieczeniem, jak i jego skuteczność i egzekwowalność (tzw. wartość materialna, ekonomiczna zabezpieczenia). Określenie wartości zabezpieczenia oraz wymaganej relacji do kwoty kredytu stanowi element decyzji kredytowej.

1.2.1.9 Zarządzanie koncentracją

Bank systematycznie monitoruje strukturę portfela według zdefiniowanych agregacji m.in. według grup klientów, produktów kredytowych, rodzajów transakcji, branż, walut i - w przypadku zaobserwowania tendencji do nadmiernej koncentracji - ocenia jej ryzyko uwzględniając skalę danego zaangażowania, jakość portfela oraz inne czynniki istotne z punktu widzenia tej koncentracji i w uzasadnionych przypadkach podejmuje decyzje o wprowadzeniu odpowiednich limitów bądź progów ostrożnościowych.

W celu dywersyfikacji portfela i ograniczenia koncentracji ryzyka kredytowego, niezależnie od przestrzegania limitów koncentracji zaangażowań wynikających z ustawy Prawo bankowe oraz regulacji nadzorczych Bank ustala wewnętrzne limity kredytowe. Limity te dotyczą m.in. zaangażowania Banku w finansowanie poszczególnych branż, w tym odrębnie branż zakwalifikowanych do podwyższonego ryzyka, jak też ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie. Limity na ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie ustalane są w relacji do kapitałów własnych Banku oraz dodatkowo w relacji do portfela kredytowego Banku.

W segmencie klientów korporacyjnych i średnich przedsiębiorstw zaangażowanie Banku w finansowanie poszczególnych branż zasadniczo nie powinno przekroczyć 20% (za wyjątkiem handlu hurtowego i handlu detalicznego) wartości portfela kredytowego tego segmentu.

W celu ograniczenia ryzyka koncentracji związanego z detalicznymi ekspozycjami kredytowymi Bank wyznacza zarówno globalny limit na te ekspozycje w odniesieniu do całego portfela kredytowego Banku, jak też dodatkowo ustala szereg limitów szczegółowych, tak dla detalicznych produktów kredytowych, ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie, jak i pozostałych.

Dodatkowo w ramach wytycznych, polityk, procedur i innych narzędzi sterujących operacyjnym zarządzaniem ryzykiem kredytowym, jak też stanowiących podstawę podejmowanych decyzji kredytowych, Bank określa również limity na zaangażowanie wobec pojedynczych podmiotów, bądź grup podmiotów powiązanych, adekwatnie do profilu ryzyka danej relacji, akceptowanego poziomu pojedynczej transakcji, czy też stopnia koncentracji na największych ekspozycjach w portfelu.

System zarządzania limitami zawiera również procedury określające sposób postępowania w przypadku przekroczenia ustalonych progów. Wykorzystanie limitów oraz pozostałe koncentracje w portfelu podlegają systematycznemu monitorowaniu i raportowaniu.

1.2.1.10 Plany awaryjne

Mając na względzie przeciwdziałanie negatywnym skutkom dla portfela kredytowego Banku, jakie mogą powodować zachodzące zmiany w sytuacji makroekonomicznej, Bank BPH opracował odpowiednie procedury pozwalające oszacować stopień oddziaływania tych zmian oraz podjąć - o ile jest to

uzasadnione - określone działania dostosowawcze. Bank przeprowadza regularnie testy warunków skrajnych. Wyniki testów są wykorzystywane do weryfikacji polityki zarządzania ryzykiem kredytowym, a w przypadku wystąpienia istotnego prawdopodobieństwa zaistnienia negatywnych, krytycznych zmian w otoczeniu makroekonomicznym – do opracowania adekwatnych planów awaryjnych.

1.2.1.11 Zasady identyfikacji i pomiaru ryzyka kredytowego

Ocena ryzyka niewypłacalności dokonywana jest w Banku BPH w oparciu o modele ratingowe (dla kredytobiorców korporacyjnych i średnich przedsiębiorstw), jak również scoringi aplikacyjne i behawioralne dla kredytobiorców detalicznych oraz małych przedsiębiorstw w przypadku prostych produktów. Rating/scoring nadany danemu kredytobiorcy/ transakcji pozwala na określenie prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania kredytobiorcy wobec Banku w horyzoncie 1 roku. Modele obejmują 29 kategorii ratingowych z przypisanym prawdopodobieństwem niewykonania zobowiązań wobec Banku (ang. *probability of default*) oraz 3 kategorie różnicujące kredytobiorców/ ekspozycje, w przypadku których ryzyko niewywiązania się z zobowiązań wobec Banku zmaterializowało się (tj. nastąpił *default*, zidentyfikowano przesłanki utraty wartości).

Szczegółowe informacje na temat poszczególnych zasad identyfikacji i pomiaru ryzyka kredytowego przedstawione są w nocie 45.4 do Rocznego Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego Grupy Kapitałowej Banku BPH S.A. za rok 2014.

1.2.1.12 Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do podmiotów zależnych

Ze względu na charakter działalności spółek zależnych, Bank uznaje ryzyko kredytowe w tych podmiotach za nieistotne.

1.2.2 Ryzyko operacyjne

1.2.2.1 Definicja

Ryzyko operacyjne jest rozumiane jako ryzyko wystąpienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów, nieadekwatnych procedur, działań ludzi, działań systemów lub zdarzeń zewnętrznych. Ryzyko operacyjne obejmuje również ryzyko prawne oraz uwzględnia ryzyko reputacji jako efekt zdarzenia operacyjnego, wyłącza natomiast ryzyko strategiczne.

1.2.2.2 Ogólne zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym

Polityką Banku jest minimalizacja ekspozycji z tytułu ryzyka operacyjnego. Realizacja tej zasady następuje poprzez przeciwdziałanie wystąpieniom strat operacyjnych oraz ograniczanie ich skutków w przypadku materializacji ryzyka. Cele zarządzania ryzykiem operacyjnym realizowane są w ramach całościowego systemu kontroli zarządzania ryzykiem operacyjnym. W „Strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku BPH S.A.” zostały określone założenia i cele strategiczne dla ryzyka operacyjnego oraz sposób ich implementacji. Celem Strategii jest określenie ram zarządzania ryzykiem operacyjnym w funkcjonującej strukturze Banku.

Zgodnie z wprowadzoną Uchwałą Zarządu Banku określona została struktura zarządzania i kontroli ryzyka operacyjnego obejmująca wszystkie jednostki/ komórki organizacyjne Banku. W skład tej struktury wchodzi członkowie Zarządu, Komitet ds. Ryzyka Operacyjnego, jednostka odpowiedzialna za kontrolę ryzyka operacyjnego (Biuro Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym), Koordynatorzy Ryzyka Operacyjnego poszczególnych pionów/ obszarów Banku oraz wyznaczeni przez nich Championi Ryzyka Operacyjnego.

Zarząd Banku jest odpowiedzialny za funkcjonowanie procesu zarządzania i kontroli ryzyka operacyjnego, natomiast Komitet ds. Ryzyka Operacyjnego jest ciałem decyzyjnym i rekomendującym działania związane z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym. W jego skład wchodzi wybrani Członkowie Zarządu, przedstawiciele z Departamentu Compliance, Pionu Prawnego i Relacji Korporacyjnych oraz Departamentu Audytu Wewnętrznego.

Koordynatorzy Ryzyka Operacyjnego odpowiedzialni są za organizację zarządzania ryzykiem operacyjnym w nadzorowanych obszarach, w oparciu o informacje dostarczone z nadzorowanych przez nich jednostek/

komórek organizacyjnych, w szczególności przez podległych Championów Ryzyka Operacyjnego. Championi Ryzyka Operacyjnego odpowiedzialni są za wdrożenie zasad i struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym w swoich jednostkach/ komórkach organizacyjnych zgodnie z wytycznymi opracowanymi przez Koordynatora oraz wspieranie Koordynatora Ryzyka Operacyjnego w pełnieniu powierzonych mu obowiązków, a w szczególności w spełnieniu wymogów w odniesieniu do raportowania ryzyk, zdarzeń oraz kluczowych wskaźników ryzyka.

Za proces kontroli ryzyka operacyjnego odpowiedzialne jest Biuro Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym. Biuro to jest w szczególności odpowiedzialne za monitoring ryzyka w całym Banku, w tym także za rozwój i wprowadzanie odpowiednich metod i instrumentów kontroli ryzyka operacyjnego.

Głównymi elementami składającymi się na proces kontroli i zarządzania ryzykiem operacyjnym są następujące narzędzia i metody pomiaru ryzyka operacyjnego:

- a) Proces oceny ryzyk i mechanizmów kontrolnych;
- b) Ewidencja danych o stratach operacyjnych;
- c) Monitorowanie ryzyka operacyjnego w oparciu o Kluczowe Wskaźniki Ryzyka.

1.2.2.3 Proces oceny ryzyk i mechanizmów kontrolnych

Bank dokonuje pomiaru ryzyka operacyjnego na poziomie procesów biznesowych. W celu realizacji tego zadania przeprowadza między-funkcyjny proces identyfikacji i oceny ryzyk operacyjnych oraz mechanizmów ograniczania ryzyk (ang. RCSA – *Risk & Control Self-Assessment*). Celem procesu RCSA jest zidentyfikowanie i ocena ryzyk istotnych z punktu widzenia celów biznesowych oraz ocena kontroli, które mają na celu zminimalizowanie wystąpienia opisanych zagrożeń. Proces RCSA zapewnia:

- 1) określenie charakteru i stopnia narażenia Banku na ryzyko operacyjne,
- 2) przygotowanie bazy do priorytetyzacji działań ograniczających ryzyko operacyjne,
- 3) zbudowanie mapy ryzyka operacyjnego.

Proces RCSA polega na:

- 1) identyfikacji ryzyk operacyjnych na jakie narażony jest Bank,
- 2) oszacowaniu częstotliwości ich wystąpienia i konsekwencji finansowych,
- 3) identyfikacji mechanizmów kontrolnych oraz ocenie ich efektywności,
- 4) zaproponowaniu planu działań zaradczych dla obszarów najbardziej narażonych na ryzyko operacyjne.

Wyniki badania RCSA, zweryfikowane i przygotowane przez pracowników Biura Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym, są następnie prezentowane w formie mapy ryzyka operacyjnego Komitetowi ds. Ryzyka Operacyjnego w celu ostatecznej weryfikacji i uzyskania akceptacji.

1.2.2.4 Ewidencja danych o stratach operacyjnych

W Banku funkcjonuje proces rejestracji danych o zdarzeniach wynikających z czynników operacyjnych. W jego ramach Bank systematycznie gromadzi dane o stratach operacyjnych, incydentach operacyjnych, jak też innych zdarzeniach operacyjnych, które nie przyniosły straty, ale zostały ocenione jako istotne z punktu widzenia narażenia na stratę operacyjną. Dane te są przechowywane w scentralizowanych rejestrach Banku. Proces rejestracji zdarzeń z tytułu ryzyka operacyjnego realizuje następujące cele:

- 1) zebranie danych potrzebnych do identyfikacji i analizy obszarów, gdzie realizuje się ryzyko operacyjne,
- 2) zebranie danych pomocniczych w ramach procesu RCSA,
- 3) zebranie danych do opracowania limitów na ryzyko operacyjne,
- 4) zapewnienie danych na potrzeby monitorowania wykorzystania limitów na ryzyko operacyjne,
- 5) przygotowanie danych na potrzeby modelowania ryzyka operacyjnego, w tym w zakresie przeprowadzania testów warunków skrajnych,
- 6) zapewnienie danych na potrzeby raportowania zewnętrznego.

1.2.2.5 Monitorowanie ryzyka operacyjnego w oparciu o kluczowe wskaźniki ryzyka

Bank posiada system wczesnego ostrzegania przed ekspozycją na ryzyko operacyjne w oparciu o tzw. kluczowe wskaźniki ryzyka (ang. KRI – *Key Risk Indicators*). KRI są zestawem parametrów procesu biznesowego, które z wyprzedzeniem odzwierciedlają skalę narażenia na ryzyko oraz zmiany profilu ryzyka operacyjnego danego procesu.

1.2.2.6 Planowanie utrzymania ciągłości działania i plany awaryjne

Bank BPH w sposób kompleksowy zarządza ciągłością działania poprzez identyfikację krytycznych procesów biznesowych, opracowywanie, aktualizację i testowanie planów ciągłości działania (BCP – *Business Continuity Plans*) oraz wzmacnianie świadomości ciągłości działania wśród pracowników Banku. Zarządzanie ciągłością działania ma za zadanie podnosić bezpieczeństwo Banku oraz zapewniać ciągłość jego krytycznych operacji w przypadku wystąpienia sytuacji awaryjnej. Posiadany przez Bank rozbudowany system planów ciągłości działania, które stanowią zbiór spójnych i powiązanych ze sobą procedur, określa sposób postępowania w przypadku wystąpienia definiowanych scenariuszy zdarzeń nadzwyczajnych odnoszących się do niedostępności osób, lokalizacji, systemów oraz usług podmiotów zewnętrznych.

1.2.2.7 Zakres i rodzaj systemów raportowania oraz pomiaru ryzyka operacyjnego

System raportowania poziomu ryzyka operacyjnego obejmuje kwartalne raporty przygotowywane przez Koordynatorów Ryzyka Operacyjnego na temat ryzyka w nadzorowanych przez nich obszarach.

Na podstawie informacji zgromadzonych w bazie zdarzeń, wskaźników KRI, a także raportów kwartalnych przygotowywanych przez Koordynatorów Ryzyka Operacyjnego, Biuro Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym przygotowuje w okresach kwartalnych syntetyczne raporty na temat poziomu ryzyka operacyjnego w skali Banku. Raporty te są przedstawiane Komitetowi ds. Ryzyka Operacyjnego. Zawierają one informacje na temat:

- a) poziomu/ profilu ryzyka operacyjnego w danym kwartale w skali Banku - mapa ryzyka;
- b) najbardziej istotnych wydarzeń wpływających na poziom ryzyka operacyjnego;
- c) zdarzeń zarejestrowanych w bazie w danym kwartale ze szczególnym uwzględnieniem największych zdarzeń;
- d) najistotniejszych działań podejmowanych w poszczególnych obszarach Banku związanych z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym;
- e) kluczowych wskaźników ryzyka (KRI).

Oprócz tego przygotowywane są okresowe raporty dla Rady Nadzorczej.

1.2.2.8 Zasady ograniczania ryzyka operacyjnego oraz strategie i procesy monitorowania skuteczności metod ograniczania ryzyka operacyjnego

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym istnieje równoległe do funkcjonujących polityk i procedur dotyczących redukcji strat i kosztów oraz usprawniania procesów operacyjnych. Stanowi on element zapewniający całościowe oraz zintegrowane podejście do ograniczania ryzyka o charakterze operacyjnym.

W celu ograniczenia ryzyka operacyjnego w Banku stosowane są między innymi rozwiązania, takie jak:

- a) instrumenty kontrolne;
- b) zabezpieczenia fizyczne;
- c) ubezpieczenia;
- d) plany awaryjne i ciągłości działania;
- e) szkolenia.

W Banku został opracowany szereg polityk i procedur mających wpływ na ograniczenie ryzyka operacyjnego. Określają one między innymi zagadnienia związane z:

- a) bezpieczeństwem Banku;
- b) bezpieczeństwem informacji;
- c) bezpieczeństwem danych osobowych;
- d) bezpieczeństwem systemu teleinformatycznego;
- e) zarządzaniem ciągłością działania (BCM);
- f) przeciwdziałaniem nadużyciom w Banku;
- g) przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

1.2.2.9 Informacje o sumach strat brutto z tytułu ryzyka operacyjnego w 2014 r.

Rodzaj zdarzenia	Kategoria zdarzenia w ramach rodzaju	Strata brutto (mln PLN)
1.Oszustwa wewnętrzne	1) Działania nieuprawnione	7,39
	2) Kradzież i oszustwo	0,00
2.Oszustwa zewnętrzne	1) Kradzież i oszustwo	8,17
	2) Bezpieczeństwo systemów	0,01
3.Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	1) Stosunki pracownicze	0,95
	2) Bezpieczeństwo środowiska pracy	0,00
	3) Podziały i dyskryminacja	0,00
4.Klienci, produkty i praktyki operacyjne	1) Obsługa klientów, ujawnianie informacji o klientach, zobowiązania względem klientów	0,33
	2) Niewłaściwe praktyki biznesowe lub rynkowe	0,02
	3) Wady produktów	0,02
	4) Klasyfikacja klienta i ekspozycje	0,00
	5) Usługi doradcze	0,00
5.Szkody związane z aktywami rzeczowymi	Kłęski żywiołowe i inne zdarzenia	0,51
6.Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	Systemy	0,20
	1) Wprowadzanie do systemu, wykonywanie, rozliczanie i obsługa transakcji	0,72
7.Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	2) Monitorowanie i sprawozdawczość	0,03
	3) Napływ i dokumentacja klientów	0,05
	4) Zarządzanie rachunkami klientów	0,06
	5) Kontrahenci niebędący klientami banku (np. izby rozliczeniowe)	3,49
	6) Sprzedawcy i dostawcy	0,00

Bank na bieżąco monitoruje straty wynikające ze zdarzeń w najbardziej dotkniętych kategoriach ryzyka operacyjnego dostosowując swoje działania prewencyjne i mitygujące do zmieniających się warunków.

1.2.2.10 Zarządzanie ryzykiem operacyjnym w odniesieniu do podmiotów zależnych

Podmioty zależne są zobowiązane do zorganizowania i wdrożenia struktury zarządzania i kontroli ryzyka operacyjnego. Podmioty te przygotowują wewnętrzne instrukcje i procedury regulujące ten proces.

W ramach procesu zarządzania i kontroli ryzyka operacyjnego, sprawowanego przez Bank BPH, spółki zależne:

- raportują zdarzenia/ straty z tytułu ryzyka operacyjnego;
- uczestniczą w ankiecie samooceny ryzyka operacyjnego, przeprowadzanej przez Bank;
- raportują kluczowe wskaźniki ryzyka;
- przekazują kwartalne raporty z zarządzania ryzykiem operacyjnym w spółce zależnej.

1.2.3 Zarządzanie ryzykiem braku zgodności i reputacji

1.2.3.1 Zarządzanie ryzykiem braku zgodności i reputacji Banku

Ryzyko braku zgodności jest rozumiane jako ryzyko sankcji prawnych lub regulacyjnych, strat finansowych lub strat reputacji, które Bank może ponieść jako wynik niedostosowania się do przepisów prawa, regulacji

nadzorczych, ogólnie przyjętych praktyk postępowania i standardów etycznych w działalności biznesowej oraz wewnętrznych polityk i procedur Banku.

Ryzyko reputacji jest rozumiane jako ryzyko ewentualnego pogorszenia się opinii nt. sektora, w którym Bank działa albo też zła opinia nt. praktyk Banku lub jego wewnętrznej organizacji i kontroli, które jest pochodną wobec ryzyk biznesowych, a w szczególności ryzyka braku zgodności i może spowodować zmniejszenie bazy klientów, zmniejszenie wpływów lub spadek płynności Banku.

Bank prowadząc swoją działalność, przestrzega przepisów obowiązującego prawa, regulacji wewnętrznych, zaleceń, wytycznych i innych regulacji wydawanych przez regulatorów, regulacji branżowych sektora finansowego, przyjętych zasad ładu korporacyjnego oraz ugruntowanych zasad etycznego postępowania.

Za zaprojektowanie i wdrożenie efektywnego programu zapewnienia zgodności oraz monitoring ryzyka braku zgodności i reputacji odpowiedzialny jest w Banku Departament Compliance. Program zapewnienia zgodności to obejmujący wszystkie działania Banku proces ewaluacji, zarządzania oraz nadzorowania ryzyka braku zgodności. Podstawą Programu jest coroczny proces identyfikacji oraz ewaluacji ryzyka braku zgodności we wszystkich jednostkach biznesowych Banku. W oparciu o ten proces, Departament Compliance przy współpracy z innymi jednostkami/ komórkami organizacyjnymi opracowuje Plan Compliance dla Banku na kolejny rok.

W poszczególnych obszarach zarządzania ryzykiem braku zgodności funkcjonują regularne mechanizmy sprawozdawcze, a wyniki okresowych raportów są przedmiotem prezentacji i analiz na forum odpowiednich Komitetów oraz Zarządu Banku. Założeniem głównym strategii dotyczącej komunikacji ryzyka braku zgodności i reputacji jest, aby zintegrowana informacja i wskaźniki dotyczące całego obszaru ryzyka prawnego, zgodności i reputacji przedstawiane były Zarządowi Banku co dwa miesiące w ramach posiedzeń Zarządu dedykowanych zarządzaniu ryzykiem braku zgodności czyli Komitetu ds. Ryzyka Braku Zgodności (tzw. *Compliance Review Board*).

1.2.3.2 Zarządzanie ryzykiem braku zgodności i reputacji w odniesieniu do podmiotów zależnych

Podmioty zależne są zobowiązane do zorganizowania i wdrożenia struktury zarządzania i kontroli ryzyka braku zgodności i reputacji. Podmioty te przygotowują wewnętrzne instrukcje i procedury regulujące ten proces.

1.2.4 Zarządzanie ryzykiem prawnym

Ryzyko prawne jest rozumiane jako zagrożenie wynikające ze zmian, ale także z naruszeń lub nieprzestrzegania przepisów ustaw, aktów wykonawczych i umów, jak również przepisów regulacyjnych, standardów rachunkowości, co w konsekwencji prowadzić może do wystąpienia sporów sądowych. Monitoringiem ryzyka prawnego oraz jego ograniczaniem zajmują się Departamenty Prawne w Pionie Prawnym i Relacji Korporacyjnych. Ryzyko prawne minimalizowane jest poprzez następujące działania:

- a) bieżące opiniowanie regulacji wewnętrznych banku;
- b) informowanie jednostek organizacyjnych o obowiązkach płynących ze zmian obowiązujących przepisów prawnych, w szczególności w zakresie działalności bankowej;
- c) bieżące opiniowanie umów zawieranych z podmiotami zewnętrznymi;
- d) wsparcie prawne w procesie negocjacji;
- e) wsparcie prawne w realizowaniu procesów biznesowych.

Bank identyfikuje ryzyko związane ze zlecaniem wykonywania czynności podmiotom zewnętrznym jako jedną z najistotniejszych ekspozycji w obszarze ryzyka operacyjnego. Wynika ona przede wszystkim z ograniczonej kontroli Banku nad podmiotami wykonującymi zleczone usługi. Podstawowym narzędziem ograniczania tego rodzaju ryzyka są w Banku szczegółowe polityki i procedury postępowania regulujące najważniejsze aspekty związane z czynnością outsourcingu.

1.2.5 Ryzyko rynkowe

1.2.5.1 Definicja

Ryzyko rynkowe jest ryzykiem zmiany wartości aktywów/ pasywów oraz pozycji pozabilansowych mającym wpływ na rachunek wyników lub kapitały własne Banku spowodowanym zmianami czynników rynkowych (w tym m.in. stóp procentowych, kursów walutowych, akcji, cen towarów, zmienności, korelacji).

1.2.5.2 Ogólne zasady zarządzania ryzykiem rynkowym

Podstawowym celem przyjętej przez Bank polityki jest ograniczanie ryzyka rynkowego poprzez jego aktywne monitorowanie oraz zarządzanie w oparciu o zasady i procedury zatwierdzone przez Radę Nadzorczą, Komitet ALCO i Zarząd Banku, z uwzględnieniem wymogów polskich organów nadzorczych. Apetyt na ryzyko rynkowe został określony za pomocą systemu limitów, wartości progowych i zasad. System limitów i wartości progowych uwzględnia wszystkie istotne czynniki związane z ryzykiem rynkowym.

Zarządzanie poszczególnymi rodzajami ryzyka rynkowego odbywa się w sposób scentralizowany przez wyspecjalizowane sekcje w Departamencie Skarbu. Wszystkie jednostki Banku przekazują swoje ekspozycje ryzyka płynności i ryzyka rynkowego do Departamentu Skarbu poprzez system cen transferowych obowiązujący dla każdej indywidualnej transakcji w Banku, umożliwiając centralizację zarządzania ekspozycją ryzyka płynności i ryzyka rynkowego.

Pomiar ryzyka rynkowego jest dokonywany przez znajdujący się w Pionie Zarządzania Ryzykiem Departament Zarządzania Ryzykiem Banku, który jest jednostką niezależną od jednostek dokonujących transakcji handlowych i bankowych.

Raporty ryzyka rynkowego sporządzane są na bazie dziennej w celach operacyjnych oraz okresowo (miesięczne, kwartalne) w celach zarządczych. Odbiorcami raportów okresowych są przede wszystkim Rada Nadzorcza, Zarząd Banku, Komitet ALCO oraz Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa.

Podstawowymi metodami pomiaru ekspozycji ryzyka rynkowego są:

- a) wartość zagrożona (VaR);
- b) pomiar wrażliwości (BPV);
- c) zmienność wyniku odsetkowego.

Wartość zagrożona wyznaczana jest na podstawie analizy scenariuszy historycznych zmiany cen rynkowych, przy założeniu 99% poziomu ufności oraz 1-dniowego okresu utrzymywania pozycji. Poziom VaR wyznaczany jest zarówno dla poszczególnych kategorii ryzyka (walutowego, stopy procentowej, zmienności), jak również łącznie dla wszystkich rodzajów ryzyk rynkowych.

W celu sprawdzenia poprawności przyjętych założeń modelu służącego kalkulacji wartości zagrożonych, Bank przeprowadza weryfikację historyczną rzeczywistą i rewaluacyjną.

Ograniczenia wynikające z przyjętej metodyki VaR, w tym: prognozowanie strat na podstawie danych historycznych, możliwość zaistnienia większej straty niż wynikająca z poziomu VaR, założenie stałej ekspozycji ryzyka w ustalonym okresie utrzymania pozycji, powodują, że Bank dokonuje pomiaru ryzyka wykorzystując dodatkowo pozostałe dwie miary ryzyka:

- a) pomiar wrażliwości pozycji na minimalną zmianę czynników rynkowych (np. o 1 punkt bazowy) umożliwiającą zarządzanie ryzykiem w podziale na dowolne przedziały czasowe i kategorie rynkowe;
- b) testy scenariuszy skrajnych umożliwiające oszacowanie potencjalnych strat Banku w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych.

W celu ograniczenia ryzyka rynkowego Bank zaimplementował strukturę limitów. Podstawowymi limitami są limity VaR dla VaR obejmującego główne czynniki ryzyka (tzn. obejmującego ryzyko stopy procentowej, pozycji walutowej), limity BPV, limit kwartalnej straty portfela handlowego oraz nominalnej pozycji walutowej.

W okresie sprawozdawczym nie wystąpiły przekroczenia limitów określonych przez Radę Nadzorczą w zakresie ryzyka rynkowego.

1.2.5.3 Ryzyko walutowe

Bank BPH ze względu na prowadzoną działalność na rynku walutowym narażony jest na ryzyko ewentualnych strat z tytułu zmian kursów walut. Ryzyko to – rozumiane jako prawdopodobieństwo wystąpienia straty – jest tym większe im:

- a) większa jest zmienność kursów walut;
- b) większe jest niedopasowanie należności i zobowiązań walutowych.

W zakresie ograniczania ryzyka walutowego w Banku funkcjonuje system limitów. Maksymalny poziom otwartych pozycji walutowych jest ograniczony przez nałożone limity maksymalnej wielkości otwartej pozycji brutto oraz w podziale na poszczególne waluty. Limity te służą do ograniczania do bezpiecznych kwot otwartej pozycji walutowej w określonych obszarach (portfel bankowy – portfel handlowy, waluty) i są monitorowane zarówno na koniec jak i w ciągu dnia roboczego.

Ekspozycja na ryzyko pozycji walutowej monitorowana jest także z zastosowaniem metody VaR (*Value at Risk*) opartej o model symulacji historycznej. Istotnym dopełnieniem metody wartości zagrożonej jest przeprowadzana okresowo analiza scenariuszy warunków kryzysowych przy założeniu skrajnych zmian czynników ryzyka wynikających z historycznych obserwacji.

VaR dla pozycji ryzyka walutowego dla Banku BPH na dzień 31 grudnia 2014 r. wynosił 31 tys. PLN.

Statystyka miary VaR dla pozycji ryzyka walutowego w Banku BPH (w tys. PLN)

Wartość minimalna	Wartość maksymalna	Wartość średnia	31.12.2014	31.12.2013
1	42	11	31	10

1.2.5.4 Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej definiowane jest jako wrażliwość zarówno wyniku odsetkowego netto, jak i ekonomicznej wartości kapitału Banku na zmiany stóp procentowych. Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest identyfikacja obszarów ryzyka stopy procentowej oraz kształtowanie, w ramach akceptowanego przez Radę Nadzorczą i Zarząd Banku poziomu ryzyka stopy procentowej, struktury bilansu i zobowiązań pozabilansowych w sposób optymalizujący wynik finansowy oraz zapewniający płynność Banku.

Ryzyko stopy procentowej obejmuje cztery główne rodzaje ryzyka:

- a) ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania – wynikające z niedopasowania przeszacowywanych w danym okresie wielkości aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych;
- b) ryzyko krzywej dochodowości – wynikające ze zmian kształtu krzywej dochodowości występujących na skutek zmian relacji pomiędzy stopami procentowymi odnoszącymi się do różnych terminów, a dotyczącymi tego samego indeksu lub rynku;
- c) ryzyko bazowe – wynikające z niedoskonałej korelacji stóp procentowych instrumentów generujących przychody i koszty odsetkowe o identycznych okresach przeszacowania lub płatności, lecz powiązanych z różnymi stawkami referencyjnymi;
- d) ryzyko opcji klienta – związane z występowaniem możliwości decyzyjnych przyznawanych klientom w ramach produktów i usług oferowanych przez Bank; w szczególności dotyczy to wcześniejszej spłaty kredytów, wcześniejszych wypłat depozytów, stosowania innych parametrów niż ujęte w harmonogramie spłaty rat kredytów oraz wynikające z występowania instrumentów pochodnych wbudowanych w oferowane usługi i produkty.

Ryzyko stopy procentowej w Banku dzieli się ze względu na czas jego trwania na ryzyko w ciągu dnia operacyjnego oraz ryzyko na koniec dnia operacyjnego. Ryzyko stopy procentowej w ciągu dnia operacyjnego powstaje w wyniku krótkotrwałego otwarcia pozycji na stopie procentowej, która zamykana jest przed końcem danego dnia operacyjnego. Ryzyko stopy procentowej na koniec dnia operacyjnego wynika z posiadanych pozycji wynikających m.in. z procesu zarządzania ryzykiem płynności Banku bądź z pozycji wynikających z faktu oferowania klientom instrumentów finansowych.

Bank wyznacza miary ryzyka dla całego portfela - portfela bankowego i handlowego. Dla celów pomiaru ryzyka stopy procentowej Bank wyznacza profil przeszacowania dla produktów bez daty zapadalności oraz wielkości przedpłat/ opóźnień dla kredytów z harmonogramem spłat stosując metody procesu charakteryzacji produktów. Metody te bazują na danych historycznych, obejmują analizy historycznego zachowania wolumenu, oprocentowania czy spłat rat kredytowych.

W celu pomiaru ryzyka stopy procentowej Bank BPH wykorzystuje metodę symulacji historycznej Hulla – White’a wartości zagrożonej (VaR), wartości punktu bazowego (BPV - *Basis-point-Value*) oraz zmienności wyniku odsetkowego. Metodyka VaR pozwala, w oparciu o terminowe niedopasowanie przepływów pieniężnych, a także zmienności i współzależności stóp procentowych obserwowane na rynku, oszacować (z przyjętym prawdopodobieństwem) maksymalny poziom potencjalnej straty Banku wynikający z ryzyka stóp procentowych.

Pomiar i raportowanie ryzyka rynkowego jest dokonywane przez znajdujący się w Pionie Zarządzania Ryzykiem Departament Zarządzania Ryzykiem Banku, który jest jednostką niezależną od jednostek dokonujących transakcji handlowych i bankowych.

VaR dla pozycji ryzyka stopy procentowej dla Banku BPH na dzień 31 grudnia 2014 r. wynosił 1 073 tys. PLN.

Statystyka miary VaR dla pozycji ryzyka stopy procentowej w Banku BPH (w tys. PLN)

Wartość minimalna	Wartość maksymalna	Wartość średnia	31.12.2014	31.12.2013
451	1 888	977	1 073	809

Statystyka miary VaR dla pozycji ryzyka stopy procentowej łącznie dla Grupy Banku BPH (w tys. PLN)

Wartość VaR dla pozycji ryzyka stopy procentowej dla Grupy Banku BPH na 31.12.2014

1 078

Metodyka BPV pozwala natomiast na oszacowanie wrażliwości wyceny pozycji na zmiany stóp procentowych w poszczególnych przedziałach czasowych o 1 punkt bazowy (0,01%).

Ekspozycja Grupy Banku BPH na ryzyko zmian stóp procentowych, przedstawiona w postaci wrażliwości BPV wg stanu na 31 grudnia 2014 r. (w tys. PLN)

Waluta	Do 3 miesięcy	Od 3 do 6 miesięcy	Od 6 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 3 lat	Od 3 do 5 lat	Od 5 do 10 lat	Powyżej 10 lat	Razem
EUR	-6	-2	-1	-1	41	-11	-7	12
PLN	20	2	29	-76	91	25	-24	67
USD	1	1	-2	-6	7	0	0	1
CHF	6	-30	-9	8	18	3	-246	-250

Istotnym dopełnieniem metody wartości zagrożonej jest przeprowadzana okresowo analiza scenariuszy warunków kryzysowych. Dla ryzyka stopy procentowej Bank stosuje następujące scenariusze kryzysowe:

- równoległe przesunięcie krzywych dochodowości, w tym w górę i w dół o 200 punktów bazowych;
- scenariusze historyczne definiowane na podstawie historycznie zaobserwowanych zmian stóp procentowych.

Wyniki analizy scenariuszy kryzysowych dla równoległego przesunięcia krzywych o 200 punktów bazowych dla ekspozycji stopy procentowej Grupy Banku BPH (w tys. PLN)

Waluta	Do 3 miesięcy	Od 3 do 6 miesięcy	Od 6 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 3 lat	Od 3 do 5 lat	Od 5 do 10 lat	Powyżej 10 lat	Razem
EUR	-1 346	-430	-230	-253	8 141	-2 169	-1 380	2 333
PLN	3 846	44	2 146	-16 276	18 243	4 983	-4 869	8 116
USD	229	257	-309	-1 238	1 317	-20	-18	218
CHF	1 232	-5 948	-1 846	1 606	3 545	644	-49 166	-49 933

W zakresie ograniczania ryzyka stopy procentowej funkcjonuje w Banku system limitów i wartości progowych.

Limity i wartości progowe BPV obejmują wrażliwości pozycji na zmiany stóp procentowych w poszczególnych przedziałach czasowych, tj. do 3 miesięcy, od 3 do 6 miesięcy, od 6 miesięcy do 1 roku, od 1 roku do 3 lat, od 3 do 5 lat, od 5 do 10 lat, powyżej 10 lat, jak również na równoległe przesunięcie krzywych dochodowości w poszczególnych walutach i grupach walut. Limity i wartości progowe BPV są ustalone zarówno dla łącznej ekspozycji, dla ekspozycji w głównych walutach, jak również dla portfela bankowego i portfela handlowego.

1.2.5.5 Zarządzanie ryzykiem rynkowym w spółkach zależnych

Zarządzanie ryzykiem rynkowym, w tym ryzykiem stopy procentowej i ryzykiem walutowym, w spółkach zależnych oparte jest na Instrukcji Służbowej „Zasady zarządzania ryzykiem rynkowym i płynności w Podmiotach Grupy Banku BPH S.A.”. Bank BPH jako podmiot dominujący nadzoruje ryzyko rynkowe w podmiotach Grupy. Przyjęte metody monitorowania ryzyka są oparte na modelach przyjętych w Banku, są dostosowane do wielkości i skali działalności oraz istotności ryzyka rynkowego ponoszonego przez jednostkę zależną. Poziom ponoszonego ryzyka podlega corocznej ocenie przez Bank, na podstawie której zostają określone obowiązki sprawozdawcze spółki zależnej w zakresie ryzyka rynkowego. Jednostki zależne wdrażają wewnętrznie instrukcje i procedury w zakresie zarządzania ryzykiem rynkowym. Dokumentacja ta jest procedurą wykonawczą w stosunku do Instrukcji Służbowej i podlega opiniowaniu przez Bank.

1.2.6 Ryzyko płynności

Ryzyko płynności to potencjalne zagrożenie utraty zdolności do terminowego regulowania zobowiązań przez Bank. Strategia w zakresie ryzyka płynności i zarządzania tym ryzykiem została określona w dokumencie „Polityka Inwestycyjna oraz Zarządzania Aktywami i Pasywami w Banku BPH S.A.”. Polityka Inwestycyjna jest zatwierdzana przez Radę Nadzorczą Banku po uprzednim zatwierdzeniu i rekomendacji Komitetu ALCO i Zarządu Banku. Polityka określa najważniejsze zasady oraz definiuje zarządzanie ryzykiem płynności na poziomie strategicznym, jak również określa kierunkowo źródła refinansowania.

Zarządzanie ryzykiem płynności w Banku BPH odbywa się zgodnie z zasadami instrukcji służbowej zatwierdzonej przez Zarząd Banku. Dokument ten określa m.in. zasady monitorowania ryzyka płynności, obowiązki sprawozdawcze, kompetencje, system limitów oraz tzw. wskaźniki wczesnego ostrzegania ograniczające to ryzyko w Banku. Do monitoringu ryzyka płynności Bank wykorzystuje metodę urealnionej luki płynności. Urealniona luka płynności wyliczana jest według terminów zapadalności aktywów i zobowiązań prognozowanych w oparciu o metody statystyczne oraz ocenę bieżącą realności dotrzymania umownego terminu przepływu środków. Urealnienie stosowane jest w celu oszacowania realnych wartości i terminów zapadalności/ wymagalności przepływów gotówkowych pozycji bilansowych i pozabilansowych.

Pomiar i raportowanie ryzyka płynności jest dokonywane przez znajdujący się w Pionie Zarządzania Ryzykiem Departament Zarządzania Ryzykiem Banku, który jest jednostką niezależną od jednostek dokonujących transakcji handlowych i bankowych.

Raporty ryzyka płynności sporządzane są na bazie dziennej w celach operacyjnych oraz dekadowo dla zarządzania płynnością długoterminową. Dodatkowo na potrzeby zarządcze sporządzane są raporty

okresowe (miesięczne, kwartalne). Odbiorcami raportów okresowych są przede wszystkim Komitet ALCO, Komitet Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa, Zarząd Banku oraz Rada Nadzorcza.

W celu utrzymania bezpiecznej pozycji płynności Banku decyzją Rady Nadzorczej określonej w Polityce Inwestycyjnej oraz decyzją Zarządu i Komitetu ALCO zostały zatwierdzone:

- a) limity płynności;
- b) wartości progowe.

Stopień wykorzystania limitów i wartości progowych nałożonych na wskaźniki krótko- i długookresowe oraz lukę w trakcie całego 2014 r. pozostawał na bezpiecznym poziomie. Również wskaźniki zewnętrzne określone uchwałą Komisji Nadzoru Finansowego kształtowały się w 2014 r. powyżej wymaganych limitów.

Głównym źródłem finansowania Banku w 2014 r. były depozyty oraz linie kredytowe otrzymane od podmiotów powiązanych z większościowym udziałowcem Banku. Wspomniane źródła finansowania są adekwatne do skali działalności prowadzonej przez Bank.

W celu zapewnienia bezpiecznego poziomu płynności Bank utrzymywał odpowiedni zasób wysokiej jakości aktywów płynnych, a dodatkowo poprzez podpisane umowy miał dostęp do odnawialnych źródeł finansowania w postaci linii kredytowych od podmiotów z Grupy General Electric. Linie te nie były wykorzystywane przez Bank w 2014 r. Wielkość niewykorzystanej linii wg stanu na 31 grudnia 2014 r. wynosiła 2,6 mld CHF.

Urealniona luka płynności w ujęciu skonsolidowanym dla Grupy Banku BPH na dzień 31 grudnia 2014 r. (w mln PLN)

	a'vista	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 do 6 miesięcy	Od 6 do 12 miesięcy	Od 1 do 3 lat	Od 3 do 5 lat	Powyżej 5 lat
Luka urealniona	5 604	9 103	339	436	115	894	2 467	-17 973
Luka skumulowana	5 604	14 707	15 046	15 482	15 597	16 491	18 958	985

Poniżej przedstawiono strukturę bilansu Grupy wg stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. - z uwzględnieniem kontraktowych terminów zapadalności (w tys. PLN).

Pasywa Grupy Banku BPH wg stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. (w tys. PLN)

Przedziały czasowe	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Zobowiązania wobec banków	504 482	20 704	10 248	0	0	535 470
Zobowiązania wobec klientów	9 898 687	796 725	1 619 425	142 157	11 510	12 468 504
Zobowiązania wobec pozostałych instytucji	11 720	19 272	888 021	3 229 323	8 566 039	12 714 375
Emisje własne	0	46 236	158 724	29 530	0	234 490
Inne pasywa finansowe	150 582	0	307 569	0	0	458 151
Zobowiązania podporządkowane	3 531	0	16 326	91 613	700 420	811 890
Razem	10 569 002	882 973	3 000 313	3 492 623	9 277 969	27 222 880

Pozycje pozabilansowe Grupy Banku BPH wg stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. (w tys. PLN)

Przedziały czasowe	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Udzielone zobowiązania pozabilansowe dotyczące finansowania	3 303 698	0	0	0	0	3 303 698
Udzielone zobowiązania pozabilansowe gwarancyjne, w tym:	205 188	0	0	0	0	205 188
<i>gwarancje dobrego wykonania</i>	<i>107 627</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>107 627</i>
Pozabilansowe zobowiązania warunkowe udzielone	3 508 886	0	0	0	0	3 508 886

1.2.6.1 Zarządzanie ryzykiem płynności w spółkach zależnych

Zarządzanie ryzykiem płynności w spółkach zależnych oparte jest na Instrukcji Służbowej „Zasady zarządzania ryzykiem rynkowym i płynności w Podmiotach Grupy Banku BPH S.A.”. Bank BPH, jako podmiot dominujący, nadzoruje ryzyko płynności w podmiotach Grupy. Przyjęte metody monitorowania ryzyka są oparte na modelach przyjętych w Banku, są dostosowane do wielkości i skali działalności oraz istotności ryzyka płynności ponoszonego przez jednostkę zależną. Poziom ponoszonego ryzyka podlega corocznej ocenie przez Bank, na podstawie której zostają określone obowiązki sprawozdawcze spółki zależnej w zakresie ryzyka płynności. Jednostki zależne wdrażają wewnętrznie instrukcje i procedury w tym zakresie. Dokumentacja ta jest procedurą wykonawczą w stosunku do Instrukcji Służbowej i podlega opiniowaniu przez Bank.

1.2.7 Ryzyko modeli**1.2.7.1 Definicja**

Przez ryzyko modelu Bank rozumie ryzyko wystąpienia niekorzystnych następstw spowodowanych wykorzystaniem wadliwie zbudowanego modelu ze względu na zastosowaną metodologię, wykorzystanie błędnych założeń przy budowie modelu, błędną parametryzację modelu, jak również ryzyko wynikające z niewłaściwego zastosowania modelu w sposób niezgodny z jego założeniami oraz ryzyko zastosowania modelu, dla którego nie została przeprowadzona niezbędna aktualizacja lub który jest pozbawiony odpowiedniej kontroli i monitoringu funkcjonowania.

W ramach ryzyka modeli Bank wyróżnia następujące podkategorie, związane z różnymi aspektami funkcjonowania modeli:

- Ryzyko Metodologii i Założeń – ryzyko wynikające z wykorzystania niewłaściwych metod, narzędzi, technik lub procedur w procesie budowy modelu oraz określania jego komponentów, jak również wykorzystania nieodpowiednich teorii lub założeń bądź przyjęcia uproszczeń, skutkujących brakiem rzetelności oszacowań modelu;
- Ryzyko Danych – ryzyko wykorzystania do budowy niekompletnych lub nieprawidłowych danych, danych wynikających z zastosowania błędnej lub nieodpowiedniej metody doboru próby;
- Ryzyko Implementacji i Stosowania – ryzyko błędnego wdrożenia modelu do infrastruktury Banku, lub błędnego stosowania, nieadekwatnego do celu lub niezgodnego z założeniami modelu;
- Ryzyko Administrowania – ryzyko niedostatecznego nadzoru nad bieżącym funkcjonowaniem modelu lub jego braku, jak również braku aktualizacji elementów składowych modelu, lub założeń stojących za modelem;

- e) Ryzyko Współzależności – ryzyko wynikające z występowania zależności między modelami, spowodowane m.in. wykorzystywaniem wyników działania innych modeli jako danych wejściowych do dalszego przetwarzania informacji.

1.2.7.2 Zarządzanie ryzykiem modeli

Ramy procesu zarządzania ryzykiem modeli są uregulowane w Banku poprzez Politykę „Zasady zarządzania ryzykiem modeli w Banku BPH S.A.”. Przyjęty kształt procesu w sposób kompleksowy określa kluczowe elementy procesu zarządzania ryzykiem modeli, prowadząc do standaryzacji metod nadzoru modeli funkcjonujących w Banku. Założenia procesu definiują pojęcia „model” oraz „ryzyko modeli”, wskazane zostały kluczowe aspekty związane z ryzykiem stosowania modeli, ustanowiono reguły zarządzania ryzykiem modeli w odniesieniu do kolejnych etapów cyklu życia modelu oraz ustanowiono role i zakres odpowiedzialności za poszczególne działania w procesie.

Nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem modeli jest sprawowany przez:

- a) Zarząd Banku – ustanawiający zasady zarządzania ryzykiem modeli w Banku. Zarząd Banku zapewnia funkcjonowanie procesu kontroli ryzyka modeli poprzez wdrożenie zasad zarządzania ryzykiem modeli w formie szczegółowych procedur i regulacji związanych z poszczególnymi modelami funkcjonującymi w Banku. Przyjęte przez Bank zasady zarządzania ryzykiem modeli, oraz szczegółowe procedury i regulacje przyjęte w tym zakresie, podlegają rocznemu przeglądowi celem zapewnienia aktualności przedstawionych w nich zasad oraz ich modyfikacji w związku z rozwojem metod i praktyk dotyczących zarządzania ryzykiem modeli;
- b) Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa – nadzorujący całościowy proces zarządzania ryzykiem modeli wykorzystywanych w Banku oraz uczestniczący w procesie zarządzania ryzykiem modeli zgodnie ze swoimi kompetencjami;
- c) Poszczególne Komórki Organizacyjne Banku – odpowiedzialne za nadzór nad różnymi aspektami funkcjonowania modeli, w zależności od roli pełnionej w procesie (właściciel modelu, jednostka modelująca, jednostka implementująca, jednostka walidująca).

Poziom ryzyka modeli jest monitorowany za pomocą kwartalnych raportów dotyczących istotnych aspektów zarządzania ryzykiem modeli przedstawianych Komitetowi ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa. Zarząd Banku jest informowany o poziomie ryzyka modeli z częstotliwością roczną. Bank stale pracuje nad rozwojem przyjętych zasad w oparciu o zbierane doświadczenia.

2. Informacje z zakresu stosowania norm ostrożnościowych

2.1 Nazwa Banku

Bank BPH Spółka Akcyjna jest bankiem mającym siedzibę w Polsce, ul. Płk Jana Pałubickiego 2, 80-175 Gdańsk. Bank jest wpisany do rejestru prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla Gdańsk – Północ w Gdańsku, pod numerem KRS0000010260. Numer identyfikacji podatkowej (NIP) jest następujący: 675-000-03-84.

2.2 Krótki opis jednostek, które:

- a) są objęte konsolidacją pełną:
 - BPH PBK Zarządzanie Funduszami Sp. z o.o.;
 - BPH Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.

BPH Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. (BPH TFI) działa od 1998 r. Od roku 2003 r. Spółka jest w Grupie Kapitałowej Banku BPH S.A., a od 2008 r. należy do Grupy General Electric Company. BPH TFI jest podmiotem pośrednio zależnym od Banku BPH (poprzez BPH PBK Zarządzanie Funduszami Sp. z o.o., spółkę posiadającą 50,14% kapitału zakładowego i tyle samo głosów na Walnym Zgromadzeniu). Pozostałe akcje Towarzystwa znajdują się w posiadaniu General Electric Capital Corporation, z siedzibą w Wilmington (Stany Zjednoczone Ameryki). Wg stanu na 31 grudnia 2014 r. Towarzystwo zarządzało 13 funduszami inwestycyjnymi: 1 funduszem inwestycyjnym otwartym parasolowym (BPH FIO Parasolowy z 13 wydzielonymi subfunduszami), 11 funduszami inwestycyjnymi zamkniętymi oraz 1 funduszem inwestycyjnym otwartym (BPH FIO Strategii Akcyjnej).

BPH TFI oferuje pełną gamę funduszy spełniających oczekiwania zarówno klientów indywidualnych, jak i instytucjonalnych. BPH TFI rozwija usługę zarządzania portfelami na zlecenie.

Jednostki zależne podlegają pełnej konsolidacji od dnia przejęcia nad nimi kontroli przez Grupę. Przystaje się je konsolidować z dniem ustania kontroli.

b) są objęte konsolidacją proporcjonalną:

W Grupie Kapitałowej Banku BPH S.A. nie występują spółki objęte konsolidacją proporcjonalną.

c) wykazywane metodą praw własności:

W Grupie nie występują spółki wykazywane metodą praw własności.

d) pomniejszają fundusze własne:

W Grupie nie występują jednostki, które pomniejszają fundusze własne.

e) nie są ani konsolidowane, ani nie pomniejszają funduszy własnych:

W Grupie nie występują jednostki, które nie są konsolidowane i nie pomniejszają funduszy własnych.

2.3 Informacje o istotnych, istniejących lub przewidywanych przeszkodach natury prawnej lub praktycznej, w szybkim przekazaniu funduszy własnych albo spłacie zobowiązań między podmiotem dominującym a jego podmiotami zależnymi

Wszelkie transakcje wewnątrz Grupy, w tym spłata wzajemnych zobowiązań oraz przekazanie funduszy, odbywają się z zachowaniem przepisów prawa obowiązujących spółki, w tym w szczególności z zachowaniem zasad Kodeksu spółek handlowych oraz postanowień Statutu.

W Grupie nie występują obecnie oraz zgodnie z najlepszą wiedzą nie przewiduje się wystąpienia istotnych przeszkód natury prawnej lub praktycznej w szybkim przekazywaniu funduszy własnych albo spłacie zobowiązań między podmiotem dominującym a podmiotami zależnymi.

2.4 Łączna kwota niedoborów kapitału we wszystkich podmiotach zależnych nie objętych konsolidacją oraz imienna lista tych podmiotów, przy czym niedobór kapitału jest rozumiany jako różnica między faktycznymi funduszami własnymi i minimalnym wymogiem kapitałowym

W Grupie nie występują takie podmioty.

3. Informacje dotyczące funduszy własnych

3.1 Podstawowe informacje dotyczące głównych właściwości i warunków odnoszących się do wszystkich pozycji i składników funduszy własnych

Kapitał podstawowy Tier I:

Instrumenty kapitałowe w kapitale podstawowym Tier I wykazane w wartości nominalnej, zgodnie ze Statutem Banku oraz zapisami w Krajowym Rejestrze Sądowym. Kapitał zakładowy Banku wynosił 383 340 tys. PLN i składał się z 76 667 911 sztuk akcji zwykłych o wartości nominalnej 5 PLN za akcję.

Zyski zatrzymane rozumiane jako zyski zatrzymane z poprzednich lat powiększone o uznane zyski z bieżącego okresu lub zyski roczne zgodnie z międzynarodowymi standardami rachunkowości wynoszą 259 820 tys. PLN.

Zysk netto bieżącego okresu sprawozdawczego zweryfikowany przez biegłego rewidenta odpowiedzialnego za badanie sprawozdania finansowego Banku, pomniejszony o wszelkie możliwe do

przewidzenia obciążenia i dywidendy, może być ujęty w kapitale podstawowym Tier I po uzyskaniu zezwolenia od Komisji Nadzoru Finansowego. Na dzień 31 grudnia 2014 r. w tej pozycji nie została uwzględniona żadna część zysku Banku za 2014 rok.

Skumulowane inne całkowite dochody, definiowane zgodnie z MSR, w kwocie 10 057 tys. PLN prezentowane są po odliczeniu wszelkich obciążeń podatkowych dających się przewidzieć w chwili wyliczania tej kwoty, a przed zastosowaniem filtrów ostrożnościowych.

Kapitały rezerwowe definiowane są jako kapitały w rozumieniu mających zastosowanie standardów rachunkowości, których ujawnienie jest wymagane zgodnie z tymi standardami rachunkowości, z wyjątkiem wszelkich kwot już uwzględnionych w ramach skumulowanych innych całkowitych dochodów lub zysków zatrzymanych. Prezentowane są po odliczeniu wszelkich obciążeń podatkowych dających się przewidzieć w chwili wyliczania tej kwoty i wynoszą 3 963 243 tys. PLN.

Fundusz ogólnego ryzyka bankowego w kwocie 308 338 tys. PLN jest tworzony z zysku po opodatkowaniu zgodnie z Ustawą Prawo Bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 roku z późniejszymi zmianami.

Kapitał podstawowy Tier I – korekty regulacyjne:

Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego), które wynoszą 1 037 247 tys. PLN, pomniejszają kapitał podstawowy Tier I.

Niezrealizowane zyski na instrumentach wycenianych według wartości godziwej, zgodnie z art. 468 Rozporządzenia (UE) nr 575/2013, są w 100% usuwane z pozycji kapitału podstawowego Tier I tj. w kwocie - 2 530 tys. PLN.

Kapitał Tier II:

Zobowiązania podporządkowane to wyemitowane niezabezpieczone obligacje podporządkowane o wartości nominalnej 675 000 tys. PLN o wymagalności w październiku 2020 r.

3.2 Fundusze własne w okresie przejściowym zgodnie z Załącznikiem VI Rozporządzenia Wykonawczego (UE) nr 1423/2013

Tabela przedstawia dane na temat poszczególnych składników funduszy własnych zgodnie ze wzorem zamieszczonym w Załączniku VI Rozporządzenia Wykonawczego (UE) nr 1423/2013. Dla większej czytelności dane ograniczają się do wierszy niezerowych, pozostając jednak przy numeracji pozycji z tabeli zaprezentowanej w Załączniku VI.

Fundusze własne Grupy wg stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. (w tys. PLN)

Pozycja	Kwota w dniu ujawnienia	Kwoty ujęte przed przyjęciem Rozporządzenia (UE) nr 575/2013
KAPITAŁ PODSTAWOWY TIER I: INSTRUMENTY I KAPITAŁY REZERWOWE		
1 Instrumenty kapitałowe i powiązane ažio emisyjne	383 340	383 340
2 Zyski zatrzymane	259 820	321 327
3 Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe, z uwzględnieniem niezrealizowanych zysków i strat)	3 973 806	3 973 300
3a Fundusze ogólne ryzyka bankowego	308 338	308 338
5 Udział mniejszości (kwota dopuszczona w skonsolidowanym kapitale podstawowym Tier 1)	6 065	30 327
6 Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	4 931 369	5 016 632
KAPITAŁ PODSTAWOWY TIER I: KOREKTY REGULACYJNE		
8 Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego)	-1 037 247	-1 089 944
26a Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art. 467 i 468:	-2 530	-
w tym: 100% filtr dla niezrealizowanego zysku na instrumentach dłużnych dostępnych do sprzedaży	-2 530	-
28 Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	-1 039 778	-1 089 944
29 Kapitał podstawowy Tier I	3 891 592	3 926 688
KAPITAŁ DODATKOWY TIER I: INSTRUMENTY		
36 Kapitał dodatkowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	-	-
KAPITAŁ DODATKOWY TIER I: KOREKTY REGULACYJNE		
43 Całkowite korekty regulacyjne w kapitale dodatkowym Tier I	-	-
44 Kapitał dodatkowy Tier I	-	-
45 Kapitał Tier I (kapitał Tier I = kapitał podstawowy Tier I + kapitał dodatkowy Tier I)	-	-
KAPITAŁ TIER II: INSTRUMENTY I REZERWY		
46 Instrumenty kapitałowe i powiązane ažio emisyjne	675 000	675 000
51 Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi	675 000	675 000
KAPITAŁ TIER II: KOREKTY REGULACYJNE		
57 Całkowite korekty regulacyjne w kapitale Tier II	-	-
58 Kapitał Tier II	-	-
59 Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier I + kapitał Tier II)	4 566 592	4 601 688
60 Aktywa ważone ryzykiem razem	27 266 603	-
WSPÓŁCZYNNIKI I BUFORY KAPITAŁOWE		
61 Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	14,27	-
62 Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	14,27	-
63 Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	16,75	-

3.3 Uzgodnienie pozycji funduszy własnych oraz kapitałów wykazanych w zbadanym sprawozdaniu finansowym

Uzgodnienie pozycji funduszy własnych oraz kapitałów wykazanych w zbadanym sprawozdaniu finansowym (w tys. PLN)

Pozycja	Wartość w sprawozdaniu finansowym
Kapitał podstawowy	383 340
Zyski zatrzymane	371 622
Inne dochody całkowite	10 540
Kapitał zapasowy	3 019 935
Fundusz ogólnego ryzyka	308 338
Pozostałe kapitały rezerwowe	943 309
Kapitały niekontrolujące	30 328
Kapitał razem	5 067 412
Część wyniku netto, która nie może być zaliczona w dacie raportowania do funduszy własnych na potrzeby wyliczania norm ostrożnościowych	-111 805
Kwota wartości niematerialnych i prawnych pomniejszona o rezerwy z tyt. odroczonego podatku dochodowego	-1 037 247
Korekta o 100% niezrealizowanych zysków	-2 530
Pożyczki podporządkowane	675 000
Kapitały niekontrolujące	-24 261
Kapitały z aktualizacji wyceny nieujęte w funduszach	23
Fundusze własne	4 566 592

3.4 Główne cechy instrumentów kapitałowych emitowanych przez Bank, zgodnie z Załącznikiem II Rozporządzenia Wykonawczego (UE) nr 1423/2013

	Seria A	Seria B	Seria C	Seria D	Seria E
1 Emitent	Bank BPH S.A.	Bank BPH S.A.	Bank BPH S.A.	Bank BPH S.A.	Bank BPH S.A.
2 Unikatowy identyfikator (np. CUSIP, ISIN lub identyfikator Bloomberg dla ofert na rynku niepublicznym)	ISIN: PLBPH00000019	ISIN: PLBPH00000019	ISIN: PLBPH00000019	ISIN: PLBPH00000019	ISIN: PLBPH00000019
3 Prawo lub prawa właściwe, którym podlega instrument	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie
<i>Ujmowanie w kapitale regulacyjnym</i>					
4 Zasady przejściowe określone w rozporządzeniu CRR	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I
5 Zasady określone w rozporządzeniu CRR obowiązujące po okresie przejściowym	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I
6 Kwalifikowalne na poziomie jednostkowym lub (sub-) skonsolidowanym/na poziomie jednostkowym oraz (sub-) skonsolidowanym	Poziom jednostkowy / Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy / Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy / Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy / Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy / Poziom skonsolidowany
7 Rodzaj instrumentu (rodzaje określone przez każdy system prawny)	Akcje zwykłe / Art. 50 CRR	Akcje zwykłe / Art. 50 CRR	Akcje zwykłe / Art. 50 CRR	Akcje zwykłe / Art. 50 CRR	Akcje zwykłe / Art. 50 CRR

8	Kwota uznana w kapitale regulacyjnym (w tys. PLN, według stanu na ostatni dzień sprawozdawczy)		48 959			334 381
9	Wartość nominalna instrumentu	5,00 PLN	5,00 PLN	5,00 PLN	5,00 PLN	5,00 PLN
9a	Cena emisyjna	70,00 PLN	184,45 PLN	230,00 PLN	Brak ceny emisyjnej - emisja połączeniowa	Brak ceny emisyjnej - emisja połączeniowa
9b	Cena wykupu	-	-	-	-	-
10	Klasyfikacja księgowa	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny
11	Pierwotna data emisji	31.10.1991 r.	14.10.1998 r.	20.09.1999 r.	31.12.2001 r.	31.12.2009 r.
12	Wieczyste czy terminowe	Wieczyste	Wieczyste	Wieczyste	Wieczyste	Wieczyste
13	Pierwotny termin zapadalności	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
14	Opcja wykupu na żądanie emitenta podlegająca wcześniejszemu zatwierdzeniu przez organy nadzoru	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
15	Termin wykupu opcjonalnego, terminy wykupu warunkowego oraz kwota wykupu	-	-	-	-	-
16	Kolejne terminy wykupu, jeżeli dotyczy	-	-	-	-	-
<i>Kupony / dywidendy</i>						
17	Stała lub zmienna dywidenda / stały lub zmienny kupon	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna
18	Kupon odsetkowy oraz dowolny powiązany wskaźnik	-	-	-	-	-
19	Istnienie zapisanych praw do niewypłacenia dywidendy	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak
20a	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem terminu)	W myśl art. 142 ust. 4 Ustawy Prawo bankowe, w okresie realizacji programu postępowania naprawczego, wszelkie zyski muszą być wykorzystane na pokrycie uprzednio poniesionych strat, a po ich pokryciu na podwyższenie funduszy własnych Banku.				
20b	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem kwoty)	W myśl art. 142 ust. 4 Ustawy Prawo bankowe, w okresie realizacji programu postępowania naprawczego, wszelkie zyski muszą być wykorzystane na pokrycie uprzednio poniesionych strat, a po ich pokryciu na podwyższenie funduszy własnych Banku.				
21	Istnienie opcji z oprocentowaniem rosnącym lub innej zachęty do wykupu	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
22	Niekumulowane czy skumulowane	Niekumulacyjny	Niekumulacyjny	Niekumulacyjny	Niekumulacyjny	Niekumulacyjny
23	Zamienne czy niezamienne	Niezamienny	Niezamienny	Niezamienny	Niezamienny	Niezamienny
24	Jeżeli zamienne, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące zamianę	-	-	-	-	-
25	Jeżeli zamienne, w pełni czy częściowo	-	-	-	-	-
26	Jeżeli zamienne, wskaźnik konwersji	-	-	-	-	-
27	Jeżeli zamienne, zamiana obowiązkowa czy opcjonalna	-	-	-	-	-
28	Jeżeli zamienne, należy określić rodzaj instrumentu, na który można dokonać zamiany	-	-	-	-	-
29	Jeżeli zamienne, należy określić emitenta instrumentu, na który dokonuje się zamiany	-	-	-	-	-
30	Odpisy obniżające wartość	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
31	W przypadku odpisu obniżającego wartość, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące odpis obniżający wartość	-	-	-	-	-
32	W przypadku odpisu obniżającego wartość, w pełni czy częściowo	-	-	-	-	-
33	W przypadku odpisu obniżającego wartość, trwale czy tymczasowo	-	-	-	-	-
34	W przypadku tymczasowego odpisu obniżającego wartość, opis mechanizmu odpisu obniżającego wartość	-	-	-	-	-

35	Pozycja w hierarchii podporządkowania w przypadku likwidacji (należy określić rodzaj instrumentu bezpośrednio uprzywilejowanego w odniesieniu do danego instrumentu)	-	-	-	-	-
36	Niezgodne cechy przejściowe	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
37	Jeżeli tak, należy określić niezgodne cechy	-	-	-	-	-
1	Emitent	Bank BPH S.A.				
2	Unikatowy identyfikator (np. CUSIP, ISIN lub identyfikator Bloomberg dla ofert na rynku niepublicznym)	Oznaczenie własne: BPH241020				
3	Prawo lub prawa właściwe, którym podlega instrument	Prawo polskie				
<i>Ujmowanie w kapitale regulacyjnym</i>						
4	Zasady przejściowe określone w rozporządzeniu CRR	Kapitał Tier II				
5	Zasady określone w rozporządzeniu CRR obowiązujące po okresie przejściowym	Kapitał Tier II				
6	Kwalifikowalne na poziomie jednostkowym lub (sub-)skonsolidowanym/na poziomie jednostkowym oraz (sub-)skonsolidowanym	Poziom jednostkowy / Poziom skonsolidowany				
7	Rodzaj instrumentu (rodzaje określone przez każdy system prawny)	Obligacje podporządkowane / Art. 63 CRR				
8	Kwota uznana w kapitale regulacyjnym (w tys. PLN, według stanu na ostatni dzień sprawozdawczy)	675 000				
9	Wartość nominalna instrumentu	1 000 000 PLN				
9a	Cena emisyjna	1 000 000 PLN				
9b	Cena wykupu	1 000 000 PLN				
10	Klasyfikacja księgową	Zobowiązania podporządkowane				
11	Pierwotna data emisji	24.10.2012				
12	Wieczyste czy terminowe	Terminowe				
13	Pierwotny termin zapadalności	24.10.2020				
14	Opcja wykupu na żądanie emitenta podlegająca wcześniejszemu zatwierdzeniu przez organy nadzoru	Tak				
15	Termin wykupu opcjonalnego, terminy wykupu warunkowego oraz kwota wykupu	Jeżeli wejdą w życie bezwzględnie obowiązujące przepisy prawa, na mocy których środki uzyskane z emisji Obligacji nie będą mogły być zaliczone na fundusze uzupełniające Emitenta, Emitent może podjąć decyzję o wcześniejszym wykupie Obligacji.				
16	Kolejne terminy wykupu, jeżeli dotyczy <i>Kupony / dywidendy</i>	-				
17	Stała lub zmienna dywidenda / stały lub zmienny kupon	Stopa zmienna				
18	Kupon odsetkowy oraz dowolny powiązany wskaźnik	WIBOR 3M + marża (145bp)				
19	Istnienie zapisanych praw do niewypłacenia dywidendy	Nie dotyczy				
20a	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem terminu)	Obowiązkowe				
20b	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem kwoty)	Obowiązkowe				
21	Istnienie opcji z oprocentowaniem rosnącym lub innej zachęty do wykupu	Nie				
22	Nieskumulowane czy skumulowane	Niekumulacyjny				
23	Zamienne czy niezamienne	Niezamienny				
24	Jeżeli zamienne, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące zamianę	-				
25	Jeżeli zamienne, w pełni czy częściowo	-				
26	Jeżeli zamienne, wskaźnik konwersji	-				
27	Jeżeli zamienne, zamiana obowiązkowa czy opcjonalna	-				
28	Jeżeli zamienne, należy określić rodzaj instrumentu, na który można dokonać zamiany	-				
29	Jeżeli zamienne, należy określić emitenta instrumentu, na który dokonuje się zamiany	-				
30	Odpisy obniżające wartość	Nie				
31	W przypadku odpisu obniżającego wartość, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące odpis obniżający wartość	-				
32	W przypadku odpisu obniżającego wartość, w pełni czy częściowo	-				
33	W przypadku odpisu obniżającego wartość, trwale czy tymczasowo	-				
34	W przypadku tymczasowego odpisu obniżającego wartość, opis mechanizmu odpisu obniżającego wartość	-				
35	Pozycja w hierarchii podporządkowania w przypadku likwidacji (należy określić rodzaj instrumentu bezpośrednio uprzywilejowanego w odniesieniu do danego instrumentu)	Pożyczki / Linie kredytowe				

37 Jeżeli tak, należy określić niezgodne cechy

Obecnie obowiązująca ustawa o obligacjach przewiduje w art. 24 ust. 2 możliwość żądania wykupu części obligacji w sytuacji opóźnienia realizacji zobowiązań przez emitenta. Przepis ten mógłby rodzić wątpliwość, czy obligacja rządzona prawem polskim może stanowić instrument zaliczany do Tier II zgodnie z Rozporządzeniem (UE) nr 575/2013. Dlatego też w celu zmniejszenia ryzyka kwestionowania możliwości zaliczenia obligacji do kapitału Tier II zgodnie z Rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 Bank na podstawie opinii Kancelarii w dniu 20 grudnia 2013 r, tj. przed wejściem w życie Rozporządzenia (UE) nr 575/2013 zawarł z obligatariuszem odrębne porozumienie, w którym obligatariusz zobowiązał się do niekorzystania z uprawnienia, o którym mowa w art. 24 ust. 2 ustawy o obligacjach. Analogiczne porozumienie zostało zawarte 24 października 2014 r. z nowym nabywcą obligacji. W przedmiotowych porozumieniach obligatariusz zobowiązuje się do niekorzystania ze swojego uprawnienia jakie daje mu art. 24 ust. 2 ustawy o obligacjach. Mając na uwadze Decyzję KNF wyrażającą zgodę na zaliczenie obligacji do funduszu uzupełniającego (Tier II) oraz powyższe rozwiązanie, w ocenie Banku skutecznie ograniczono ryzyko kwestionowania spełniania warunków określonych art. 63 pkt k) i l) Rozporządzenia (UE) nr 575/2013

4. Informacje dotyczące przestrzegania wymogów w zakresie funduszy własnych

4.1 Opis metody stosowanej przez Bank do oceny adekwatności kapitału wewnętrznego stanowiącego wsparcie bieżącej i przyszłej działalności Banku

4.1.1 Proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego (ICAAP)

4.1.1.1 Ogólne założenia procesu ICAAP

Bank ustanowił ICAAP jako proces służący ocenie wielkości kapitału wymaganego do pokrycia ryzyk, jakie Bank ponosi tj. kapitału wewnętrznego. Proces ten zapewnia także, by kapitał dostępny w każdym czasie w pełni pokrywał kapitał wewnętrzny lub regulacyjny, w zależności od tego, który z nich jest wyższy. ICAAP jest ściśle powiązany ze strategicznymi celami biznesowymi, skłonnością do podejmowania ryzyka oraz profilem ryzyka Banku, a także z jego adekwatnością kapitałową, zapewniając wielokierunkowy mechanizm interakcji między tymi elementami składowymi.

Proces ten obejmuje wzajemnie zależne fazy, realizowane w poniższej kolejności:

- a) określenie istotności ryzyk - analiza ryzyk występujących w otoczeniu i działalności Banku, w efekcie którego zostają określone ryzyka istotne, uwzględniane następnie w kolejnych etapach procesu;
- b) kwantyfikacja ryzyk - pomiar i oszacowanie wielkości poszczególnych ryzyk oraz kapitału wewnętrznego niezbędnego do pokrycia poszczególnych ryzyk, z zastosowaniem metodologii przyjętych przez Bank;
- c) agregacja ryzyk - konsolidacja kapitału wewnętrznego oszacowanego na poszczególne ryzyka, w wyniku czego określona jest łączna pozycja ryzyka (poziom kapitału wewnętrznego) Banku;
- d) kontrola ex-ante, monitorowanie i raportowanie kapitału (w tym kontrola ex-post) - obejmuje alokowanie kapitału dostępnego do konkretnych ryzyk, segmentów biznesowych i nadwyżki kapitału, co wraz z celami i strukturą kapitałową jest przedmiotem stałej kontroli, monitorowania i raportowania.

Równoległe z przedstawionymi powyżej fazami odbywa się podproces planowania kapitałowego i zarządzania kapitałem, który stanowiąc integralną część ICAAP, związany jest z koniecznością utrzymywania i alokowania odpowiedniej kwoty kapitału dostępnego, pozwalającej na pokrycie zidentyfikowanej pozycji ryzyka, zarówno w bieżącym okresie, jak i w przyszłości. Wspomniany podproces ściśle współdziała i częściowo pokrywa się z fazami ICAAP przedstawionymi powyżej.

ICAAP jest także uwzględniany w procesach zarządzania ryzykami istotnymi, należących do codziennej działalności Banku.

ICAAP objęty jest systemem kontroli wewnętrznej Banku, który zapewnia zgodność procesu z regulacjami wewnętrznymi i zewnętrznymi oraz jego stałe usprawnianie i adekwatność względem profilu działalności Banku. Na system kontroli składają się m.in. okresowy przegląd procesu prowadzony przez zaangażowane w niego jednostki, a także regularny audyt tego przeglądu i samego procesu, wykonywany przez Departament Audytu Wewnętrznego.

4.1.1.2 Identyfikacja i pomiar ryzyka

Identyfikacja bieżących i przyszłych ryzyk istotnych obejmuje określenie wszelkich ryzyk, na które Bank BPH jest narażony w swojej działalności oraz ich ocenę pod względem istotności. Ryzyko jest istotne, jeżeli w znaczny sposób może wpłynąć na zysk lub kapitał dostępny Banku. Bank utrzymuje kapitał na pokrycie ryzyk istotnych, chyba że stosowane są inne metody łagodzenia skutków realizacji ryzyka. Ryzyka istotne są przez Bank zarządzane.

Bank BPH określa dwie kategorie ryzyk:

- a) ryzyka trwale istotne;
- b) ryzyka oceniane pod względem istotności okresowo.

Ryzyka trwale istotne nie są przedmiotem okresowej oceny pod względem istotności. Wszelkie inne ryzyka oceniane są przez Bank pod względem istotności okresowo.

Za ryzyka trwale istotne Bank BPH uznaje:

- a) ryzyko kredytowe;
- b) ryzyko operacyjne;
- c) ryzyko rynkowe;
- d) ryzyko biznesowe;
- e) ryzyko płynności.

Ryzyka okresowo oceniane pod względem istotności obejmują m.in.:

- a) ryzyko reputacji;
- b) ryzyko braku zgodności;
- c) ryzyko prawne;
- d) ryzyko modeli;
- e) ryzyko systemów IT;
- f) ryzyko sekurytyzacji;
- g) ryzyko polityczne;
- h) ryzyko społeczne;
- i) ryzyko skuteczności ochrony ubezpieczeniowej;
- j) niektóre podkategorie ryzyk trwale istotnych.

W kontekście identyfikacji i pomiaru ryzyk w ramach szacowania kapitału wewnętrznego Bank stosuje kompleksowe podejście oparte o dwa równoległe i uzupełniające się procesy:

- a) z dołu do góry (tzw. *bottom up*) – realizowany poprzez organizowane raz w roku tzw. duże warsztaty oceny istotności ryzyk z udziałem przedstawicieli dedykowanych komórek organizacyjnych odpowiedzialnych za ocenę istotności i monitoring poziomu danego ryzyka;
- b) z góry na dół (tzw. *top down*) – polegający na całościowej ocenie ryzyk dokonywanej przez najwyższe kierownictwo Banku w trakcie specjalnej sesji organizowanej przynajmniej raz w roku. W trakcie sesji identyfikowane są zagrożenia i potencjalne niekorzystne sytuacje mogące skutkować stratami dla Banku lub niezrealizowaniem zakładanych celów strategicznych.

W wyniku realizacji obu procesów określana jest lista ryzyk istotnych, na które Bank będzie w największym stopniu narażony w ciągu najbliższych 12 miesięcy.

4.1.1.3 Kwantyfikacja ryzyk

W fazie kwantyfikacji ryzyk oszacowana zostaje kwota kapitału konieczna do pokrycia każdego ryzyka istotnego (kapitał wewnętrzny). Kapitał wewnętrzny nie jest szacowany dla ryzyk, których nie można ograniczyć poprzez utrzymanie kapitału (np. ryzyko płynności) oraz dla ryzyk, dla których nie ma uznanych metod kwantyfikacji ryzyka.

Kwantyfikacja ryzyka jest integralną częścią procesu zarządzania indywidualnymi kategoriami ryzyka. Szacowanie kapitału wewnętrznego jest aktywnie stosowane przy monitorowaniu i raportowaniu ryzyka oraz zarządzaniu nim.

Kapitał wewnętrzny na poszczególne ryzyka trwale istotne jest kwantyfikowany przy wykorzystaniu następujących modeli:

- a) dla ryzyka kredytowego: dla aktywów objętych systemem ratingowym - metoda oparta na podejściu IRB-AA (*Internal-Ratings Based Advanced Approach*); dla aktywów nie objętych systemem ratingowym - metoda standardowa używana w wyliczeniach wymogu kapitałowego Filara I (ok. 10,7% łącznego kapitału wewnętrznego dla ryzyka kredytowego);
- b) dla ryzyka operacyjnego: regulacyjna metoda standardowa;
- c) dla ryzyka rynkowego: wartość zagrożona (*Value-at-Risk*);
- d) dla ryzyka biznesowego: model wewnętrzny;
- e) w przypadku ryzyka płynności Bank zabezpiecza się zarządzając nim, ograniczając je i utrzymując aktywa płynne. Ryzyko to jest jednak uznawane za trwale istotne, gdyż jest jednym z najstarszych i najbardziej rozpowszechnionych w działalności bankowej.

W odniesieniu do ryzyk, których nie uznaje się za trwale istotne, modelami preferowanymi są modele podobne do modeli wartości zagrożonej. W przypadku ryzyk, przy których Bank nie stosuje modeli wartości zagrożonej, do oceny kapitału wewnętrznego mogą być wykorzystane analizy scenariuszy lub inne metody ilościowe.

W przypadku ryzyk, które nie poddają się żadnemu rodzajowi analizy ilościowej, Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa jest odpowiedzialny za decyzję o stosowanej metodzie lub podejściu jakościowym (czyli braku kwantyfikacji kapitału dla danego ryzyka). Poza kapitałem wewnętrznym na poszczególne ryzyka istotne określa się także bufor kapitałowy na ryzyka nieistotne, które mogą okazać się ryzykami istotnymi. Taki bufor kapitałowy zapewnia, że Bank unika niedoszacowania swego kapitału wewnętrznego; uznaje się go też za mający związek z progiem istotności ryzyka.

4.1.1.4 Agregacja ryzyk

W fazie agregacji kapitału następuje wyznaczenie łącznej pozycji ryzyka (poziomu kapitału wewnętrznego) w BPH. Agregacja następuje z wykorzystaniem stosowanej w Banku macierzy korelacji, w oparciu o kwoty kapitału wewnętrznego wyznaczonego oddzielnie dla każdej z kategorii ryzyk istotnych (do których stosuje się podejście ilościowe). Ponadto wielkość ta jest dodatkowo zwiększana o kwotę buforu - kapitału utrzymwanego na ryzyka nieistotne.

Uwzględnienie faktycznej korelacji między agregowanymi ryzykami w Banku wyrażone jest poprzez tzw. efekt dywersyfikacji (różnica pomiędzy sumą wszystkich ryzyk a wartością ogółem wyliczoną z użyciem macierzy korelacji).

4.1.1.5 Kontrola *ex-ante*, monitorowanie i raportowanie kapitału

Kapitał wewnętrzny oszacowany dla poszczególnych ryzyk oraz dla całego Banku podlega ciągłemu monitoringowi w porównaniu z kapitałem dostępnym i kapitałem alokowanym, strukturą kapitału i celami kapitałowymi oraz innymi wartościami kontrolnymi. Wyniki monitoringu są raportowane organom kierowniczym i nadzorczym Banku, tj. Radzie Nadzorczej i Komitetowi ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa.

4.1.1.6 Testy warunków skrajnych

Zintegrowane testy warunków skrajnych („enterprise-wide stress testing”) stanowią integralną część zarządzania ryzykiem i mają na celu sprawdzenie wrażliwości Banku na niekorzystne zmiany w otoczeniu makroekonomicznym poprzez analizę wpływu tych zmian na poziom strat kredytowych, wielkość wolumenów depozytowych i kredytowych, strukturę bilansu, koszty finansowania, wynik finansowy, pozycję płynnościową oraz adekwatność kapitałową Banku. Wyniki testów są podstawą do opracowania działań zarządczych na wypadek zrealizowania się zakładanych scenariuszy.

W 2014 roku Bank BPH uczestniczył w badaniu jakości aktywów (AQR) i europejskich stress-testach przeprowadzonych przez Europejski Bank Centralny (ECB) i Europejski Nadzór Bankowy (EBA). Bank BPH pomyślnie zdał test przeprowadzony dla lat 2014-2016 i osiągnął następujące poziomy współczynnika kapitału podstawowego Tier 1 w najgorszym roku analizowanego scenariusza: w scenariuszu bazowym 14% (wymagane minimum na poziomie 8%), a w scenariuszu szokowym 10,7% (wymagane minimum na poziomie 5,5%). Wyniki Banku BPH odzwierciedlają bardzo dobrą pozycję kapitałową Banku i potwierdzają, że Bank posiada kapitały wystarczające do zaabsorbowania spowolnienia gospodarczego.

4.1.1.7 ICAAP w odniesieniu do spółek zależnych

Proces ICAAP obejmuje nie tylko ryzyka charakterystyczne dla Banku BPH, ale również ryzyka ponoszone przez jego spółki zależne. Identyfikowanie ryzyk istotnych w spółkach zależnych wykonywane jest samodzielnie przez te podmioty, odrębnie od oceny ryzyk prowadzonej przez Bank przy zastosowaniu podejścia analogicznego do stosowanego w Banku. Informacja o kluczowych czynnikach ryzyka zidentyfikowanych w podmiotach zależnych przekazywana jest Komitetowi ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa Banku.

Identyfikacja ryzyk istotnych dokonywana jest jedynie przez te podmioty, które są w pełni konsolidowane przez Bank dla celów sprawozdawczości, zgodnie z odpowiednimi przepisami prawa i regulacjami z zakresu rachunkowości. Podmioty zależne o charakterze nieistotnym mogą zostać pominięte.

W spółkach zależnych kapitał wewnętrzny szacowany jest dla ryzyk uznawanych za istotne. Przy ryzykach traktowanych za istotne również na poziomie Banku kapitał szacowany jest na bazie skonsolidowanej, po wyeliminowaniu transakcji wewnętrznych. W innych przypadkach wielkość kapitału określa się na poziomie podmiotu zależnego (również po wyeliminowaniu transakcji wewnętrznych).

Warunkiem koniecznym dla oszacowania kapitału na poziomie skonsolidowanym jest techniczna wykonalność takiego oszacowania (np. dostępność odpowiednich danych) oraz brak przeszkód dla przepływów pieniężnych między podmiotem zależnym a Bankiem (w przypadku stosowania modeli odzwierciedlających dywersyfikację ryzyka).

Zakres metod szacowania kapitału wewnętrznego na poziomie podmiotu obejmuje modele wartości zagrożonej, metody regulacyjne oraz analizy porównawcze. W przypadku braku wiarygodnych wewnętrznych modeli kwantyfikacji preferowane jest stosowanie metod regulacyjnych (jeżeli są dostępne).

Agregacja ryzyk spółek zależnych kwantyfikowanych na poziomie podmiotu wykonywana jest zgodnie z tymi samymi zasadami co w Banku. Ryzyka podmiotów zależnych kwantyfikowane na poziomie Banku są włączane do kapitałów wewnętrznych dla konkretnych ryzyk i jako takie nie wymagają odrębnej agregacji.

4.1.2 Zarządzanie kapitałem

4.1.2.1 Ogólne założenia zarządzania kapitałem

Celem Banku BPH jest aktywne zapewnienie zrównoważonego długoterminowego wzrostu wartości dla akcjonariuszy i utrzymanie kapitału na poziomie, który umożliwi Bankowi działanie w sposób ostrożny, a jednocześnie skuteczny. Cel ten osiągnąć jest przez utrzymanie odpowiedniej bazy kapitałowej, biorąc pod uwagę profil ryzyka Banku i przepisy ostrożnościowe, a także uwzględniając zarządzanie kapitałem w oparciu o ryzyko w ramach planowanych celów w działalności gospodarczej.

Głównym źródłem kapitału dla Banku jest bieżąca nadwyżka kapitału (kapitał dostępny powyżej określonego apetytu na ryzyko). Drugim głównym źródłem kapitału jest nierozliczony wynik z lat ubiegłych. Jeśli nadwyżka kapitału i nierozliczony wynik z lat ubiegłych okażą się niewystarczające, Bank rozważy emisję zadłużenia podporządkowanego lub nowych akcji.

Bank określa cele kapitałowe, które zapewniają stabilną bazę kapitałową i realizację celu strategii kapitałowej. Określenie celów kapitałowych ma podstawowe znaczenie dla zarządzania kapitałem i stanowi odniesienie w kontekście planowania kapitału, alokacji kapitału i awaryjnych planów kapitałowych (CCP - *Contingency Capital Plans*). Ustalając cele kapitałowe, Bank BPH bierze pod uwagę swoje plany strategiczne i rozwój działalności. Cele kapitałowe mają podobny horyzont jak strategia biznesowa i są zatwierdzane przez Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa. Cele kapitałowe koncentrują się z jednej strony na minimalnych wymogach kapitałowych i współczynniku adekwatności kapitałowej, a z drugiej strony na kapitale wewnętrznym wymaganym do pokrycia wszystkich istotnych rodzajów ryzyka.

4.1.2.2 Planowanie kapitałowe

Planowanie kapitału koncentruje się na ocenie bieżących i prognozowanych wymogów kapitałowych Banku (zarówno regulacyjnych, jak i wewnętrznych), a także porównywaniu ich z bieżącym i prognozowanym kapitałem dostępnym. Oceny prognozowanego kapitału dostępnego dokonuje się w oparciu o jego bieżący poziom, założenia budżetowe (planowane zyski, dywidendy itp.), planowane działania w zakresie zarządzania kapitałem (emisja nowych akcji, zadłużenia podporządkowanego itp.) oraz postanowienia „Polityki zarządzania kapitałem w Banku BPH S.A.”.

Prognozowane wymogi kapitałowe porównuje się z prognozowanym kapitałem dostępnym, a wynik konfrontuje się z celami kapitałowymi, preferowaną strukturą kapitału i czynnikami uruchamiającymi awaryjne plany kapitałowe.

4.1.2.3 Awaryjny plan kapitałowy (CCP)

Analizie podlega fakt, czy wystarczający kapitał jest dostępny dla przewidywanego poziomu ryzyka, czy spełniono cele w zakresie poziomu kapitału i jego struktury, a także czy zaistniały czynniki uruchamiające proces CCP. Proponowane działania korygujące w ramach CCP podlegają akceptacji przez Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa.

W przypadku niespełnienia celów kapitałowych proponowane są działania zaradcze lub sporządzane są doraźne plany działania, o których podjęciu decyduje Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa. Działania korygujące należy rozważać w następującej kolejności:

- a) wzmocnienie kontroli nad alokacją i wykorzystaniem kapitału;
- b) wykorzystanie alternatywnych źródeł kapitału (obniżenie dywidend, emisja zadłużenia podporządkowanego, emisja nowych akcji itp.);
- c) uwolnienie kapitału dostępnego przez zastosowanie sekurytyzacji;
- d) ograniczenie działalności gospodarczej.

Ograniczenie działalności gospodarczej wymaga zgody Zarządu i nastąpi tylko wtedy, gdy pozostałe działania okażą się niewystarczające lub niewykonalne. Podejmując określone działanie korygujące, Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa uwzględnia zarówno koszt, jak i czas wymagany na jego realizację.

Decyzje Komitetu ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa dotyczące działań korygujących podlegają dodatkowemu zatwierdzeniu przez Zarząd i/ lub Radę Nadzorczą, jeśli wymagają tego regulaminy wewnętrzne Banku. Zarząd otrzymuje informację od Komitetu ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa o uruchomieniu CCP i wybranych działaniach korygujących.

4.2 W przypadku banku stosującego metodę standardową do obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z Rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem oddzielnie dla każdej z klas ekspozycji określonych w art. 112 Rozporządzenia (UE) nr 575/2013

Zgodnie z Rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 wymóg w zakresie funduszy własnych na ryzyko kredytowe stanowi 8% aktywów ważonych ryzykiem Banku. Poniższa tabela przedstawia strukturę wymogów w zakresie funduszy własnych wyznaczonych metodą standardową w podziale na klasy ekspozycji na dzień 31 grudnia 2014 r.

Wielkość oraz struktura wymogu w zakresie funduszy własnych łącznie na ryzyko kredytowe oraz ryzyko kontrahenta Grupy wg stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. (w tys. PLN)

Klasa ekspozycji	Wartość
Rządy lub banki centralne	0
Samorządy regionalne lub władze lokalne	20
Podmioty sektora publicznego	0
Wielostronne banki rozwoju	0
Organizacje międzynarodowe	0
Institucje	19 798
Przedsiębiorstwa	221 579
Detaliczne	313 798
Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	1 142 678
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	103 680
Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	2
Obligacje zabezpieczone	0
Pozycje sekurytyzacyjne	0
Institucje i przedsiębiorstwa posiadające krótkoterminową ocenę kredytową	0
Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	1 306
Ekspozycje kapitałowe	0
Inne pozycje	97 024
Razem	1 899 885

4.3 W przypadku Banku stosującego metodę wewnętrznych ratingów do obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z Rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem oddzielnie dla każdej z klas ekspozycji

Grupa nie stosuje metody wewnętrznych ratingów.

4.4 Kwota minimalnych wymogów w zakresie funduszy własnych, o których mowa w Rozporządzeniu (UE) nr 575/2013, łącznie oraz oddzielnie dla każdego rodzaju ryzyka

Minimalne wymogi w zakresie funduszy własnych Grupy w rozbiu na ryzyka wg stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. (w tys. PLN)

Wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu	Wartość
ryzyka kredytowego i ryzyka kontrahenta	1 899 885
ryzyka operacyjnego	252 155
ryzyka pozycji z tytułu rynkowych instrumentów dłużnych	10 407
ryzyka szczególnego z tytułu sekurytyzacji	0
ryzyka szczególnego korelacyjnego portfela handlowego	0
ryzyka pozycji związanego z papierami kapitałowymi	0
ryzyka walutowego	0
ryzyka cen towarów	0
ryzyka rynkowego przy zastosowaniu modeli wewnętrznych	0
ryzyka związanego z korektą wyceny kredytowej	18 881
dużych ekspozycji	0
ryzyka rozliczenia i dostawy	0
Razem	2 181 328

Minimalne wymogi w zakresie funduszy własnych określają regulacyjny poziom funduszy własnych, jaki utrzymywany jest przez Grupę w celu pokrycia ewentualnych nieoczekiwanych strat wynikłych z prowadzenia działalności operacyjnej. Poziom adekwatności kapitałowej Grupy wyznaczany jest poprzez współczynnik adekwatności kapitałowej, którego wartość nie może być niższa od minimum regulacyjnego.

Zgodnie z zasadami Filara 1 Rozporządzenia (UE) nr 575/2013 rachunek kalkulacji całkowitych wymogów w zakresie funduszy własnych odzwierciedla profil działalności Grupy i odnosi się do obecnej struktury jego bilansu i operacji pozabilansowych. Ma to swoje implikacje zarówno w odniesieniu do zakresu ryzyk wchodzących do kalkulacji, jak i występowania poszczególnych klas ekspozycji.

Z uwagi na fakt, że Bank BPH S.A. jest podmiotem dominującym Grupy Kapitałowej Banku BPH S.A., zobowiązany jest do sporządzania sprawozdań skonsolidowanych, a tym samym rachunek minimalnych wymogów w zakresie funduszy własnych przeprowadzany jest zarówno w ujęciu jednostkowym, jak i w ujęciu skonsolidowanym.

Grupa w procesie wyliczania minimalnych wymogów w zakresie funduszy własnych jest zobowiązana do ujmowania wymogu:

- a) na ryzyko kredytowe,
- b) na ryzyko operacyjne,
- c) na ryzyko pozycji z tytułu rynkowych instrumentów dłużnych,
- d) na ryzyko szczególne z tytułu sekurytyzacji,
- e) na ryzyko szczególne korelacyjnego portfela handlowego,
- f) na ryzyko pozycji związanego z papierami kapitałowymi,
- g) na ryzyko walutowe,
- h) na ryzyko cen towarów,
- i) na ryzyko rynkowe przy zastosowaniu modeli wewnętrznych,
- j) z tytułu ryzyka związanego z korektą wyceny kredytowej,
- k) z tytułu dużych ekspozycji,
- l) na ryzyko rozliczenia, dostawy oraz ryzyko kredytowe kontrahenta.

4.5 Kwota minimalnego wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego określonego zgodnie z Rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 - oddzielnie dla każdej z zastosowanych metod

Wymóg na ryzyko operacyjne jest wyliczany metodą standardową określoną w Rozporządzeniu (UE) nr 575/2013. Grupa wylicza wymóg w zakresie funduszy własnych na to ryzyko poprzez rozdzielenie wyniku finansowego Grupy na poszczególne linie biznesowe. Wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego jest równy średniej iloczynów części wyniku finansowego poszczególnych linii oraz odpowiadających im współczynników przeliczeniowych w ciągu ostatnich trzech lat. Na dzień 31 grudnia 2014 r. wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego wyliczony metodą standardową wynosił: 252 155 tys. PLN.

5. Informacje z zakresu ryzyka kredytowego i ryzyka rozmycia

5.1 Definicje należności podlegających utracie wartości

Aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Dla celów rachunkowości Grupa przyjmuje, że aktywa finansowe przeterminowane obejmują ekspozycje, dla których wystąpiło opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek w stosunku do terminu określonego w umowie.

Na każdy dzień sprawozdawczy Grupa ocenia, czy istnieją przesłanki utraty wartości danego składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych.

Składnik aktywów finansowych lub grupa aktywów finansowych utraciły wartość, a strata z tytułu utraty wartości została poniesiona w przypadku, gdy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów. Zdarzenie (lub zdarzenia) powodujące stratę ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe.

Utratę wartości aktywów finansowych może spowodować pojedyncze zdarzenie, jak i złożony efekt kilku zdarzeń. Identyfikacja przesłanek utraty wartości dokonywana jest w Grupie w oparciu o obiektywne przesłanki ilościowe i jakościowe z uwzględnieniem oceny sytuacji finansowej klienta, jakości współpracy z Grupą oraz jego otoczenia biznesowo-prawnego. Identyfikacja występowania przesłanek utraty wartości dokonywana jest w oparciu o ocenę ryzyka niewywiązania się kredytobiorcy z zobowiązań wobec Grupy, obejmujące między innymi następujące zdarzenia:

- a) znaczące trudności finansowe emitenta lub dłużnika;
- b) niedotrzymanie warunków umowy, np. niespłacenie albo zaleganie ze spłaceniem odsetek lub należności głównej;
- c) przyznanie pożyczkobiorcy przez Grupę, ze względów ekonomicznych lub prawnych wynikających z trudności finansowych pożyczkobiorcy, udogodnienia, którego w innym wypadku Grupa by nie udzieliła;
- d) wysoce prawdopodobna upadłość pożyczkobiorcy lub inna reorganizacja finansowa pożyczkobiorcy.

W przypadku niedotrzymania warunków umowy poprzez niespłacenie albo zaleganie ze spłaceniem odsetek lub należności głównej, przesłanką utraty wartości, w ocenie Grupy, jest 90-dniowe opóźnienie spłaty znaczącej kwoty należności na istotnym rachunku kredytobiorcy. Warunek ten jest stosowany przez Grupę dla wszystkich segmentów kredytobiorców.

W przypadku zidentyfikowania przesłanek utraty wartości na jakimkolwiek rachunku kredytobiorcy, łączne zaangażowanie kredytobiorcy podlega wycenie pod kątem utraty wartości.

Restrukturyzacja zaangażowań kredytowych

W sytuacji pogorszenia standingu kredytowego kredytobiorcy, ujawnianego w szczególności w ramach systemu wczesnego ostrzegania i innych działań monitoringowych/ intensywnego monitorowania, w celu minimalizacji strat i możliwie szybkiego ograniczenia ryzyk - Grupa podejmuje szereg działań restrukturyzacyjnych. Najczęstsze elementy procesu restrukturyzacyjnego dotyczą renegotjacji warunków umowy kredytowej i mogą obejmować, m.in.:

- a) wydłużenie okresu spłat;
- b) obniżenie oprocentowania;
- c) odroczenie płatności rat kapitałowych lub kapitałowo-odsetkowych;
- d) umorzenie części zobowiązań finansowych kredytobiorcy;
- e) dostosowanie struktury finansowania do obecnej sytuacji klienta (produkty, waluty);
- f) kombinacje powyższych.

Decyzje w zakresie działań restrukturyzacyjnych są traktowane jak decyzje kredytowe, w tym identyfikacja przesłanek utraty wartości, i podejmowane przez odpowiedni szczebel kompetencyjny, w szczególności w wyspecjalizowanym obszarze restrukturyzacji i windykacji Grupy.

5.2 Opis stosowanego podejścia i metod przyjętych do ustalania odpisów aktualizujących oraz korekt wartości

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją przesłanki utraty wartości danego składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Ocena dostosowana jest do specyfiki poszczególnych ekspozycji. Dla wszystkich ekspozycji dokonywana jest ocena obiektywnych („twardych”) przesłanek, podczas gdy dla ekspozycji istotnych (znaczących) jednostkowo dokonywana jest również ocena przesłanek o charakterze jakościowym, w tym oparta na ocenie sytuacji finansowej klienta. Ocena dotyczy zarówno przesłanek ujawnionych, jak i przesłanek, których ujawnienie na dzień wyceny nie zaistniało (tzw. *Incurring but not reported losses* - IBNR). W zakresie identyfikacji przesłanek dla portfela IBNR, Grupa wykorzystuje statystyczne metody pomiaru uwzględniające założenia dotyczące okresu ujawniania straty (tzw. *Loss Identification Period*).

W przypadku ekspozycji, dla których zidentyfikowane zostały przesłanki utraty wartości, a które spełniają ustalony próg materialności, dokonywana jest indywidualna kwantyfikacja utraty wartości oparta na indywidualnej ocenie przyszłych przepływów pieniężnych (portfel indywidualny, metoda indywidualna). Indywidualnej kwantyfikacji utraty wartości mogą podlegać również ekspozycje kredytowe bez zidentyfikowanej przesłanki utraty wartości.

W przypadku ekspozycji, dla których zidentyfikowane zostały przesłanki utraty wartości a które nie spełniają ustalonego progu materialności, dokonywany jest szacunek przyszłych przepływów pieniężnych w oparciu o dane historyczne dotyczące przepływów pieniężnych dla ekspozycji o podobnych charakterystykach ryzyka (portfel kolektywny, metoda kolektywna).

Ekspozycje, dla których nie zidentyfikowano przesłanek utraty wartości grupuje się, z zachowaniem zasady homogeniczności względem profilu ryzyka, oraz tworzy odpis aktualizujący / rezerwę na grupę ekspozycji, służącą pokryciu poniesionych a nieujawnionych strat (portfel IBNR ang. *Incurring But Not Reported Losses*). Wycenie pod kątem poniesionych a nieujawnionych strat podlegają również ekspozycje kredytowe, w przypadku których zidentyfikowano przesłanki utraty wartości i poddano wycenie w portfelu indywidualnym, ale ich wycena indywidualna nie wykazała konieczności tworzenia odpisów aktualizujących/ rezerw.

Zasady dokonywania wyceny, z uwzględnieniem kwestii szacunków oraz kompetencji w zakresie podejmowania decyzji, są w Grupie szczegółowo uregulowane.

Metody pomiaru wraz z założeniami podlegają regularnemu procesowi walidacji. Wszelkie obserwacje procesów walidacji znajdują swoje odzwierciedlenie w zasadach/ procesie wyceny.

Aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Jeśli obiektywne przesłanki utraty wartości występują, wówczas dokonywane jest wyliczenie odpisu, który równa się różnicy pomiędzy wartością bilansową ekspozycji a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych. Wartość bilansową ekspozycji kredytowej obniża się poprzez dokonanie odpisu. Kwotę straty ujmuje się w rachunku zysków i strat. Jeśli w następnym okresie strata z tytułu utraty wartości ulegnie zmniejszeniu, a zmniejszenie to można w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu utraty wartości, to uprzednio ujętą stratę z tego tytułu odwraca się poprzez skorygowanie rachunku rezerw. Kwotę odwróconej straty ujmuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik z odpisów z tytułu utraty wartości”.

Poziom odpisów utrzymywanych przez Grupę składa się z odpisów wynikających z indywidualnej oceny pojedynczych aktywów, a także z odpisów powstałych na skutek oceny ryzyka homogenicznych grup ekspozycji.

Dla celów określenia przyszłych przepływów pieniężnych aktywa finansowe ze zidentyfikowanymi przesłankami utraty wartości podlegają podziałowi na aktywa indywidualnie istotne oraz indywidualnie nieistotne. Podział dokonywany jest na podstawie łącznego zaangażowania kredytobiorcy, gdzie poziomy istotności zostały przez Grupę ustalone odrębnie dla segmentu klientów indywidualnych oraz podmiotów gospodarczych.

Określenie przyszłych przepływów pieniężnych dla aktywów indywidualnie istotnych, dokonywane jest w oparciu o eksperckie szacunki spodziewanych spłat kredytobiorcy, wpływów z tytułu realizacji zabezpieczeń, sprzedaży wierzytelności oraz wszystkich innych przepływów, wobec których istnieje możliwość wiarygodnego udokumentowania oczekiwań. Szacunki, uwzględniające ocenę kondycji finansowej kredytobiorcy oraz oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych odzwierciedlają strategię Grupy wobec kredytobiorcy i wynikają między innymi z doświadczenia współpracy z kredytobiorcą lub innymi kredytobiorcami o zbliżonym profilu ryzyka oraz znajomości danych historycznych dla podobnych przypadków.

Określenie przyszłych przepływów pieniężnych dla aktywów indywidualnie nieistotnych, oparte jest na ocenie portfelowej (kolektywnej) i wynika z historycznych doświadczeń dotyczących strat ponoszonych z tytułu aktywów o podobnych cechach ryzyka. Dla celów kolektywnej oceny utraty wartości, aktywa finansowe są grupowane według podobnych charakterystyk ryzyka kredytowego, które wskazują na zdolność kredytobiorcy do spłaty zobowiązania. Dane historyczne dotyczące strat są korygowane na podstawie dostępnych bieżących danych (w celu odzwierciedlenia oddziaływania bieżących warunków, które nie miały wpływu w ocenianym okresie), jak też korygowane poprzez wyeliminowanie czynników mających wpływ na dane historyczne, a nie występujących obecnie.

Przyszłe przepływy pieniężne, ustalone zarówno dla aktywów indywidualnie istotnych, jak i indywidualnie nieistotnych dyskontowane są przy wykorzystaniu pierwotnej efektywnej stopy procentowej. W przypadku, gdy pożyczka, należność lub instrument finansowy utrzymywany do terminu wymagalności jest instrumentem o zmiennej stopie procentowej, to stopa dyskontowa stosowana do oszacowania utraty wartości jest bieżącą efektywną stopą procentową ustaloną w ramach danego kontraktu.

W zakresie portfela aktywów, dla których nie stwierdzono utraty wartości, Grupa tworzy odpis na straty poniesione, lecz nie zidentyfikowane (IBNR). Odpis z tytułu IBNR odzwierciedla poziom straty kredytowej, który wystąpił na skutek zaistnienia zdarzeń utraty wartości, które nie zostały zidentyfikowane przez Grupę do końca okresu sprawozdawczego, ustalonej na podstawie historii strat dla aktywów o podobnych charakterystykach ryzyka do charakterystyki ryzyka grupy aktywów objętych procesem wyliczenia IBNR. Odpis z tytułu IBNR liczony jest w oparciu o modele statystyczne dla grup aktywów łączonych w portfele o podobnych charakterystykach ryzyka kredytowego, wypracowane na bazie danych historycznych. Kalkulacja rezerwy IBNR uwzględnia koncepcję okresu ujawniania straty kredytowej.

W szacunkach odpisów, Grupa nie ujmuje strat oczekiwanych na skutek zdarzeń przyszłych, bez względu na stopień prawdopodobieństwa ich wystąpienia.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Dla aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, dla których występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości, skumulowane straty ujęte dotychczas bezpośrednio w kapitale własnym wyksięgowuje się z innych całkowitych dochodów i ujmuje w rachunku zysków i strat, nawet, jeśli składnik aktywów finansowych nie został wyłączony ze sprawozdania z sytuacji finansowej. Kwota skumulowanych strat, która zostaje wyksięgowana z innych całkowitych dochodów i ujęta w rachunku zysków i strat stanowi różnicę pomiędzy kosztem nabycia (pomniejszonym o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) a bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie straty z tytułu utraty wartości tego składnika aktywów uprzednio ujęte w rachunku zysków i strat.

Strat z tytułu utraty wartości inwestycji w instrument kapitałowy kwalifikowany jako dostępny do sprzedaży nie poddaje się odwróceniu przez rachunek zysków i strat.

Jeśli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu straty z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Aktywa finansowe wyceniane według kosztu

Jeśli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości nienotowanego instrumentu kapitałowego, który nie jest wyceniany według wartości godziwej, gdyż jego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, albo instrumentu pochodnego, który jest powiązany i musi zostać rozliczony przez dostawę takiego nienotowanego instrumentu kapitałowego, to kwotę straty z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych. Tak ustalonych strat z tytułu utraty wartości nie poddaje się odwróceniu.

Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość godziwą instrumentów finansowych nienotowanych na aktywnych rynkach ustala się stosując modele wyceny. Wyceny instrumentów pochodnych o charakterze nieopcyjnym oraz papierów dłużnych nienotowanych na aktywnych rynkach dokonuje się w oparciu o model zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Dla instrumentów pochodnych o charakterze opcyjnym stosowane są modele wyceny opcji. Tam, gdzie to możliwe, w modelach wykorzystywane są dane pochodzące z aktywnego rynku. W przypadku, gdy dane wejściowe do modelu pochodzące z aktywnego rynku nie są dostępne, Grupa wykorzystuje parametry i wielkości szacunkowe. Główne parametry szacunkowe stosowane do wyceny instrumentów finansowych wynikają z analizy ryzyka kredytowego kontrahenta.

Zobowiązania pozabilansowe

Na udzielone zobowiązania pozabilansowe, zgodnie z MSR 37 Bank tworzy rezerwy na poniesione nieudokumentowane ryzyko kredytowe oraz na udzielone gwarancje obarczone ryzykiem nie wywiązania się zleceniodawcy z warunków umowy. Rezerwa z tytułu utraty wartości zobowiązań pozabilansowych, w tym gwarancji finansowych oraz gwarancji dobrego wykonania, wyliczana jest w oparciu o ustanowiony limit i możliwą do odzyskania kwotę należności rozumianą jako bieżącą wartość szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych dyskontowanych efektywną stopą procentową. Przepływy dotyczące zobowiązań pozabilansowych oblicza się w oparciu o ustalony limit w terminie odpowiadającym końcowej dacie realizacji tego zobowiązania i uzależnia od prawdopodobieństwa wypływu środków z Grupy.

Zgodnie z art. 1 Rozporządzenia (UE) nr 183/2014 przy ustalaniu wartości ekspozycji Bank uwzględnia tylko te kwoty korekt z tytułu ogólnego i szczególnego ryzyka kredytowego, o które został obniżony kapitał podstawowy Tier I Banku, w celu odzwierciedlenia strat związanych wyłącznie z ryzykiem kredytowym zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości i uznanych jako takie w rachunku zysków i strat niezależnie od tego, czy wynikają one z utraty wartości, korekt wartości czy rezerw na pozycje pozabilansowe.

5.3 Łączna kwota ekspozycji (po korektach rachunkowych), bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego i średnia kwota ekspozycji w danym okresie w podziale na klasy

Łączna kwota ekspozycji księgi bankowej i handlowej Grupy i średnia kwartalna kwota ekspozycji (w tys. PLN)

Klasa ekspozycji	31.12.2014*	Średnia w okresie
Rządy lub banki centralne	5 426 320	5 617 384
Samorządy regionalne lub władze lokalne	1 244	2 980
Podmioty sektora publicznego	0	0
Wielostronne banki rozwoju	0	0
Organizacje międzynarodowe	0	0
Institucje	1 237 412	1 356 153
Przedsiębiorstwa	4 227 598	3 789 169
Detaliczne	6 118 469	6 280 308
Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	14 965 186	14 902 197
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	1 063 777	1 214 856
Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	17	17
Obligacje zabezpieczone	0	0
Pozycje sekurytyzacyjne	0	0
Institucje i przedsiębiorstwa posiadające krótkoterminową ocenę kredytową	0	0
Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	10 885	8 391
Ekspozycje kapitałowe	0	0
Inne pozycje	1 410 405	1 394 659
Razem	34 461 313	34 566 114

* W tym z tytułu zobowiązań pozabilansowych 3 504 905 tys. PLN

5.4 Struktura geograficzna ekspozycji w rozbiciu na obszary ważne pod względem istotnych klas ekspozycji wraz z dodatkowymi informacjami, jeżeli są istotne

Bank nie prezentuje podziału geograficznego ekspozycji według kraju pochodzenia kontrahentów z uwagi na niewielki udział ekspozycji wobec kontrahentów spoza Polski.

5.5 Struktura branżowa ekspozycji lub w podziale według typu kontrahenta, w rozbiciu na klasy ekspozycji, wraz z dodatkowymi informacjami, jeżeli są istotne

Struktura ekspozycji Grupy według typu kontrahenta w rozbiciu na klasy ekspozycji wg stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. (w tys. PLN)

Typ kontrahenta/ Ekspozycje	Rządy i banki centralne	Organy administracji i podmioty nieprowadzące działalności gospodarczej	Institucje	Przedsiębiorstwa	Klienci Detaliczni	W tym MŚP	Samorządy terytorialne i władze lokalne	Pozostałe	Razem
Rządy lub banki centralne	5 426 320	0	0	0	0	0	0	0	5 426 320
Samorządy regionalne lub władze lokalne	0	0	0	0	0	0	1 244	0	1 244
Podmioty sektora publicznego	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wielostronne banki rozwoju	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Organizacje międzynarodowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Institucje	0	0	718 532	0	0	0	0	518 880	1 237 412
Przedsiębiorstwa	0	0	0	4 226 911	666	295	0	21	4 227 598
Detaliczne	0	0	0	0	6 111 360	1 060 946	0	7 109	6 118 469
Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	0	0	0	1 157 711	13 807 475	8 533	0	0	14 965 186
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	0	14	0	341 906	721 857	0	0	0	1 063 777
Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0	0	0	0	17	17	0	0	17
Obligacje zabezpieczone	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pozycje sekurytyzacyjne	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Institucje i przedsiębiorstwa posiadające krótkoterminową ocenę kredytową	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	0	0	10 885	0	0	0	0	0	10 885
Ekspozycje kapitałowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Inne pozycje	0	0	0	0	0	0	0	1 410 405	1 410 405
Razem	5 426 320	14	729 417	5 726 528	20 641 375	1 069 790	1 244	1 936 415	34 461 313

5.6 Struktura ekspozycji według okresów zapadalności w podziale na klasy ekspozycji, wraz z dodatkowymi informacjami, jeżeli są istotne

Struktura ekspozycji Grupy według rezydualnych okresów zapadalności w podziale na klasy ekspozycji wg stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. (w tys. PLN)

Termin zapadalności/ Ekspozycje	Rządy lub banki centralne	Samorządy regionalne lub władze lokalne	Instytucje	Przedsiębiorstwa	Detaliczne	Zabezpieczenie hipotekami na nieruchomościach	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	Inne pozycje	Razem
Do 3 miesięcy	4 520 745	0	322 878	781 076	534 180	126 554	593 091	0	0	0	6 878 524
Od 3 do 6 miesięcy	173 286	0	42 934	560 572	192 501	133 449	10 278	0	0	0	1 113 020
Od 6 do 12 miesięcy	112 917	1 244	5 073	1 525 529	286 418	246 143	38 560	0	0	0	2 215 884
Od 1 roku do 3 lat	176 639	0	22 392	520 933	1 562 791	179 035	60 740	0	0	0	2 522 530
Od 3 do 5 lat	442 733	0	114	116 069	978 747	216 686	89 648	0	0	0	1 843 997
Od 5 do 10 lat	0	0	41 697	290 548	1 656 145	1 630 617	95 543	0	0	0	3 714 550
Powyżej 10 lat	0	0	283 444	432 850	900 578	12 432 702	175 917	17	10 885	0	14 236 393
Brak określonego terminu	0	0	518 880	21	7 109	0	0	0	0	1 410 405	1 936 415
Razem	5 426 320	1 244	1 237 412	4 227 598	6 118 469	14 965 186	1 063 777	17	10 885	1 410 405	34 461 313

5.7 W rozbiciu na istotne branże lub typy kontrahentów kwoty:

5.7.1 Ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości

Wartość brutto ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości w rozbiciu na typy kontrahentów wg stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. (w tys. PLN)

Typ kontrahenta	Wartość ekspozycji brutto
Klienci detaliczni	1 996 345
Przedsiębiorstwa	408 415
Pozostali	45
Razem	2 404 805

5.7.2 Suma odpisów z tytułu utraty wartości należności według stanu na koniec i początek okresu

Suma odpisów z tytułu utraty wartości należności (w tys. PLN)

	31.12.2014	31.12.2013
Suma odpisów z tytułu utraty wartości należności	1 870 793	2 314 959

5.8 Kwoty ekspozycji zagrożonych bądź z rozpoznaną utratą wartości – przedstawione oddzielnie, w podziale na istotne obszary geograficzne, obejmujące w miarę możliwości kwoty korekt wartości i rezerw związane z każdym obszarem geograficznym

Bank nie prezentuje podziału geograficznego ekspozycji według kraju pochodzenia kontrahentów z uwagi na niewielki udział ekspozycji wobec kontrahentów spoza Polski.

5.9 Odpisy z tytułu utraty wartości należności

Odpisy z tytułu utraty wartości należności Grupy (w tys. PLN)

	Utrata wartości	IBNR	Łącznie
Stan na początek okresu 01.01.2014	2 086 390	228 569	2 314 959
Odpisy z tytułu utraty wartości	140 918	-31 528	109 390
Należności spisane w ciężar odpisów z tytułu utraty wartości	-568 671	0	-568 671
Aktualizacja z tytułu wyceny kredytów w walutach obcych	11 366	2 797	14 163
Inne	952	0	952
Stan na koniec okresu 31.12.2014	1 670 955	199 838	1 870 793

6. Informacje z zakresu ryzyka kredytowego kontrahenta

6.1 Opis metodologii stosowanej do przypisania kapitału wewnętrznego i limitów kredytowych dla ekspozycji na ryzyko kredytowe kontrahenta

Kapitał wewnętrzny szacowany jest dla ekspozycji z portfela handlowego obarczonych ryzykiem kredytowym kontrahenta w oparciu o metodę standardową opisaną w Rozporządzeniu (UE) nr 575/2013 części trzeciej tytuł II rozdział 6. Kalkulacja kapitału wewnętrznego oparta jest na algorytmie oraz wartościach parametrów określonych przez nadzór, co powoduje, iż obrane podejście jest analogiczne co przy wyznaczaniu wymogów w zakresie funduszy własnych Filara 1 w zakresie ryzyka kredytowego kontrahenta.

Ryzyko kontrahenta ograniczane jest poprzez limity zaangażowania wobec kontrahentów na rynku międzybankowym. Limity ustalane są odrębnie dla transakcji depozytowych, dokumentowych oraz dla instrumentów pochodnych, przy czym ryzyko przedrocznicowe i rozliczenia obciąża limity poszczególnych typów transakcji z różną wagą.

Metodologia wyznaczania limitów dla poszczególnych kontrahentów bankowych w podziale na banki krajowe, zagraniczne i grupy kapitałowe oparta jest na:

- aktualnym ratingu zewnętrznym nadanym przez uznaną międzynarodową agencję ratingową;

- b) ocenie sytuacji finansowej banku-kontrahenta (rating wewnętrzny);
- c) jakościowej ocenie banku-kontrahenta pod względem struktury akcjonariatu, pozycji na rynku;
- d) możliwości wsparcia przez podmiot macierzysty i innych kryteriów;
- e) rodzaju podpisanej dokumentacji z danym kontrahentem;
- f) wielkości funduszy własnych kontrahenta oraz Banku;
- g) sygnałach rynkowych wyceny ryzyka kredytowego (np. kwotowania kontraktów kredytowych instrumentów pochodnych (ang. *Credit Default Swap*)) - jeśli są dostępne.

W odniesieniu do klientów niebankowych ryzyko kontrahenta ograniczane jest poprzez wyznaczenie limitów przedrozliczeniowych i w szczególnych przypadkach – rozliczeniowych. Co do zasady transakcje zawierane są z wyłączeniem ryzyka rozliczeniowego (tzw. *Delivery vs. Payment*). Wyznaczanie limitów podlega standardowemu procesowi kredytowemu i zasadom monitorowania ekspozycji kredytowych obowiązujących w Banku, z uwzględnieniem specyfiki transakcji pochodnych.

Metodologia wyznaczania limitów dla kontrahentów niebankowych oparta jest na:

- a) analizie sytuacji ekonomiczno-finansowej kontrahenta ze szczególnym uwzględnieniem siły finansowej i zdolności do absorpcji potencjalnej negatywnej wyceny otwartych transakcji;
- b) analizie naturalnej ekspozycji na ryzyko walutowe lub stopy procentowej, która ma być przedmiotem zabezpieczenia;
- c) przepływach z transakcji bazowych będących przedmiotem zabezpieczenia;
- d) zastosowaniu w dokumentacji klauzul kompensacyjnych umożliwiających Bankowi ograniczenie ryzyka przedrozliczeniowego w przypadku naruszenia umowy;
- e) ocenie zabezpieczenia limitów (np. zabezpieczenia rzeczowe, kaucja wstępna lub bieżąca).

Ponadto, wykorzystanie limitów dla banków, jak i klientów niebankowych podlega codziennemu monitorowaniu w zakresie negatywnej wyceny, rozliczenia i ustanowionych zabezpieczeń bieżących (jeśli są wymagane).

6.2 Opis zasad polityki w zakresie zabezpieczeń kredytowych i tworzenia rezerw kredytowych oraz narażenia na ryzyko niekorzystnej zmiany wartości zabezpieczenia

6.2.1 Zasady dotyczące zabezpieczeń kredytowych

Bank BPH przyjmuje jako zabezpieczenie swoich wierzytelności różnorodne składniki majątkowe – zarówno materialne - rzeczy ruchome, nieruchomości, jak i niematerialne oraz stosuje wszelkie dopuszczalne formy prawne zabezpieczeń. Wartość i forma przyjmowanego przez Bank zabezpieczenia dostosowana jest do indywidualnych cech transakcji i występującego poziomu ryzyka.

BPH przykłada szczególną wagę do pewności prawnej zabezpieczeń - umowy zabezpieczeń sporządzane są zgodnie z obowiązującymi w Banku wzorami. Umowy odbiegające od obowiązującego standardu wymagają zaakceptowania przez radcę prawnego.

Ustalając wartość zabezpieczenia, Bank kieruje się przede wszystkim zasadą ostrożnej wyceny i bierze pod uwagę czynniki, takie jak: stan przedmiotu zabezpieczenia, możliwości jego zbytu, obciążenia dotyczące przedmiotu zabezpieczenia, ryzyko prawne, ekonomiczne i inne szczególne ryzyka związane z danym typem zabezpieczenia (np. ryzyko środowiskowe), czas i koszty związane z ewentualnym dochodzeniem roszczeń. Rzetelna analiza tych czynników stanowi podstawę do adekwatnej oceny wartości zabezpieczenia.

Ocena zabezpieczenia uwzględnia korelację pomiędzy wartością zabezpieczenia a zdolnością kredytową dłużnika. Stopień korelacji pomiędzy wartością aktywów wykorzystanych jako zabezpieczenie a wiarygodnością kredytową dłużnika nie może być nadmierny. Zabezpieczenia, w przypadku których stopień korelacji jest nadmierny nie są wyceniane materialnie.

Minimalne wymogi w zakresie zabezpieczeń określone są w standardach kredytowania (dotyczy zwłaszcza produktów dla klientów detalicznych) lub określone indywidualnie (w przypadku finansowania przedsiębiorców/ firm). Decydując o zabezpieczeniu konkretnej transakcji bierze się pod uwagę poziom i profil ryzyka klienta oraz ryzyka związanego z tą transakcją (kwota, okres finansowania, struktura transakcji i relacji klienta z Bankiem). Ustanowione zabezpieczenia muszą być adekwatne do poziomu ryzyka ponoszonego przez Bank.

6.2.2 Zasady tworzenia rezerw

Oszacowania korekty wyceny transakcji pochodnych z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta dokonuje się w ujęciu indywidualnym: w przypadku klientów gdzie analiza indywidualna wskazała na podwyższone ryzyko kredytowe kontrahenta oraz w ujęciu portfelowym: w odniesieniu do transakcji z kontrahentami gdzie indywidualna ocena standingu kredytowego nie wykazała przesłanek podwyższonego ryzyka.

W przypadku transakcji ocenianych indywidualnie, korektę szacuje się przy zastosowaniu techniki zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych w podejściu wieloscenariuszowym z uwzględnieniem spłat z wszelkich możliwych źródeł, w tym również z tytułu realizacji zabezpieczeń. W każdym przypadku szacunek przepływów dokonywany jest w oparciu o indywidualną ocenę transakcji, z uwzględnieniem istotnych czynników wewnętrznych i zewnętrznych. Proces ustalania wartości odzysku powinien zapewnić, że wartość zabezpieczenia jest możliwa do uzyskania, w wysokości i czasie uwzględnianych w rachunku utraty wartości podczas ewentualnego postępowania egzekucyjnego lub w inny sposób, biorąc pod uwagę ograniczenia prawne, ekonomiczne i faktyczne mogące wpływać na rzeczywistą możliwość zaspokojenia się Banku z przedmiotu zabezpieczenia.

W zakresie wyceny portfelowej, w celu oszacowania korekty wyceny wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta wykorzystuje się podejście oparte na koncepcji strat poniesionych lecz niezidentyfikowanych, zgodnie z zapisami punktu 5.2 niniejszego raportu.

6.2.3 Opis zasad polityki w zakresie narażenia na ryzyko niekorzystnej zmiany wartości zabezpieczenia

W celu wczesnej identyfikacji negatywnych zmian ustanowione zabezpieczenia podlegają monitorowaniu, zarówno z punktu widzenia ich wartości, jak i stanu prawnego. Wartość zabezpieczeń jest rejestrowana w systemach operacyjnych Banku i podlega weryfikacji oraz aktualizacji z częstotliwością uzależnioną od poziomu zmienności wartości, charakterystycznego dla danego zabezpieczenia. Zabezpieczenia, których ważność (np. polisy ubezpieczenia) lub wartość (np. cesja należności, zastaw rejestrowy/ przewłaszczenie zapasów, itp.) może podlegać częstym zmianom, są monitorowane na bieżąco, w okresach adekwatnych dla danego rodzaju zabezpieczenia.

Przegląd obejmuje weryfikację stanu prawnego i fizycznego zabezpieczenia (o ile zachodzi taka potrzeba), zmiany wartości zabezpieczenia w okresie od ostatniego przeglądu, weryfikację prawidłowości i kompletności dokumentów związanych z zabezpieczeniem oraz prawidłowości i ważności dokumentów ubezpieczeniowych (o ile dotyczy).

6.3 Dodatnia wartość godziwa brutto kontraktów, korzyści z saldowania, bieżącej ekspozycji kredytowej, ustanowionego zabezpieczenia oraz wartości netto ekspozycji kredytowej z tytułu instrumentów pochodnych, przy czym wartość netto ekspozycji kredytowej z tytułu instrumentów pochodnych stanowi ekspozycję z tytułu transakcji na instrumentach pochodnych po uwzględnieniu korzyści z prawnie obowiązujących umów saldowania, jak i umów dotyczących zabezpieczenia kredytowego

Stan na 31 grudnia 2014 r. (w tys. PLN)

Kategoria	Wartość
Dodatnia wycena brutto	117 796
Korzyści z saldowania	63 087
Wartość netto ekspozycji kredytowej	148 320
Bieżąca ekspozycja kredytowa	148 320

Bank stosuje uproszczoną metodę uznawania zabezpieczeń finansowych, nie ma zatem możliwości wykorzystania zabezpieczeń finansowych dla portfela handlowego.

6.4 Miary ustalania wartości ekspozycji zgodnie z przyjętą metodą, w zależności od dokonanego wyboru

W Banku do wyliczenia wymogu w zakresie funduszy własnych na ekspozycje na ryzyko kredytowe kontrahenta wykorzystywana jest metoda standardowa.

Do celów obliczenia ekwiwalentu bilansowego transakcji pozabilansowych stosowana jest metoda wyceny rynkowej. Ekspozycja Banku z tytułu zawieranych z kontrahentami transakcji skarbowych obliczana jest jako suma kosztu zastąpienia i przyszłej potencjalnej ekspozycji kredytowej. Za koszt zastąpienia przyjmuje się: wartość rynkową danej transakcji, gdy jest ona dodatnia lub zero. Przyszła potencjalna ekspozycja kredytowa (*Add on*) związana jest z potencjalną zmianą wartości transakcji w czasie (iloczyn nominalu transakcji i wagi ryzyka).

6.5 Wartość referencyjna zabezpieczających kredytowych transakcji pochodnych i rozkład bieżącej ekspozycji kredytowej według typów

Bank nie stosuje zabezpieczających kredytowych transakcji pochodnych.

6.6 Kredytowe transakcje pochodne (referencyjne) w podziale na transakcje zawarte w celach związanych z własnym portfelem kredytowym, w tym stanowiące nierzeczywistą ochronę kredytową oraz na transakcje zawarte na zlecenie klientów i transakcje spekulacyjne, z dalszym rozbiciem na zabezpieczenie zakupione i sprzedane w ramach każdej grupy produktów

Bank nie stosuje zabezpieczających kredytowych transakcji pochodnych.

6.7 Oszacowanie współczynnika α , jeśli Bank uzyskał zgodę od władz nadzorczych na szacowanie α

Bank nie stosuje współczynnika α .

6.8 Wpływ wartości zabezpieczenia, jakie musiałyby zapewnić Bank przy obniżeniu oceny jego wiarygodności kredytowej

Bank posiada Umowy Zabezpieczające (*Credit Support Annex do ISDA Master Agreement*) zawarte z innymi bankami, w których wartość kwot progowych lub minimalnej kwoty transferu wymaganego zabezpieczenia (tzw. collateral) z tytułu zawartych transakcji skarbowych zależy od zewnętrznego ratingu Banku. Wg. stanu na 31 grudnia 2014 r. teoretyczna wartość dodatkowego zabezpieczenia jakie musiałyby zapewnić Bank z tytułu transakcji skarbowych zawartych w ramach Umów Zabezpieczających, w związku z obniżeniem oceny jego wiarygodności kredytowej, wyniosłaby ok. 0,3 mln EUR. Nie zidentyfikowano żadnych innych umownych zapisów kontraktowych, które nakładałyby na Bank obowiązek dostarczenia dodatkowego zabezpieczenia w ww. sytuacji.

7. Informacje z zakresu stosowania metody standardowej do wyliczania kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem

7.1 Nazwy zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej i agencji kredytów eksportowych, z których ocen korzysta Bank

Za uznane instytucje wiarygodności kredytowej Bank uznaje agencje ratingowe Standard & Poor's oraz Moody's, których to oceny wiarygodności kredytowej są przenoszone na poszczególne ekspozycje zgodnie z postanowieniami Rozporządzenia (UE) nr 575/2013.

7.2 Klasy ekspozycji, dla których stosowane są oceny wiarygodności kredytowej przyznawane przez każdą z zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej i agencji kredytów eksportowych

Bank wykorzystuje zewnętrzne oceny wiarygodności kredytowej do ustalania wag ryzyka dla ekspozycji wobec rządów, banków centralnych, instytucji oraz przedsiębiorstw.

7.3 Opis procesu stosowanego do przenoszenia oceny emitenta i emisji na pozycje spoza portfela handlowego

Przeniesienie zewnętrznej oceny wiarygodności kredytowej na stopnie jakości kredytowej określone w Rozporządzeniu (EU) nr 575/2013 Artykuł 120 następuje zgodnie z postanowieniami wynikającymi z Uchwały nr 387/2008 KNF, w szczególności:

- a) jeśli danej pozycji przypisano dwie oceny wiarygodności kredytowej, wówczas należy zastosować niższą z tych dwóch;
- b) w sytuacji, w której danej pozycji nadano wyłącznie jedną ocenę kredytową, należy wykorzystać tę ocenę do określenia wagi ryzyka dla tej pozycji.

7.4 Przyporządkowanie ocen wiarygodności kredytowej przyznanych przez każdą z zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej i agencji kredytów eksportowych do odpowiednich stopni wiarygodności kredytowej określonych w Rozporządzeniu (EU) nr 575/2013, przy czym nie ma obowiązku ogłaszania tej informacji, jeśli Bank stosuje standardowy system przyporządkowania ocen wskazany w Rozporządzeniu (EU) nr 575/2013 na podstawie art. 128 ust. 6 pkt 6 ustawy - Prawo bankowe.

Bank stosuje standardowy system przyporządkowania ocen, wskazany w Rozporządzeniu (EU) nr 575/2013 oraz Uchwale nr 387/2008 KNF, wydanej na podstawie art. 128 ust. 6 pkt 6 ustawy - Prawo bankowe.

7.5 Wartość ekspozycji przed i po zastosowaniu technik ograniczania ryzyka kredytowego dla każdego stopnia wiarygodności kredytowej ustalonego dla metody standardowej oraz pozycji, które stanowią pomniejszenia funduszy własnych

Wartość ekspozycji przed i po zastosowaniu technik ograniczania ryzyka kredytowego wg stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. (w tys. PLN)

Stopień jakości kredytowej	Wartość ekspozycji przed zastosowaniem technik ograniczenia ryzyka kredytowego oraz ryzyka kontrahenta	Wartość ekspozycji po zastosowaniu technik ograniczenia ryzyka kredytowego
Bez Ratingu	34 157 290	34 157 291
1	7 888	7 888
2	291 864	291 864
3	4 138	4 138
4	133	133
Razem	34 461 313	34 461 314

Wartość pozycji pomniejszających fundusze podstawowe wg stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. (w tys. PLN)

Pozycje pomniejszające fundusze podstawowe	Wartość
Wartości niematerialne	1 089 944
w tym: wartość firmy	915 609
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	-52 697
Razem	1 037 247

8. Informacje z zakresu obliczania kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem metodą wewnętrznych ratingów

Grupa nie stosuje metody wewnętrznych ratingów do obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem.

8a. Informacje z zakresu ryzyka rynkowego

8a.1 Kwota wymogów w zakresie funduszy własnych z tytułu poszczególnych rodzajów tego ryzyka, odrębnie dla każdego rodzaju ryzyka, dla którego bank oblicza wymóg

Minimalne wymogi w zakresie funduszy własnych Grupy z tytułu ryzyka rynkowego wg stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. (w tys. PLN)

Wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu	Wartość
ryzyka pozycji z tytułu rynkowych instrumentów dłużnych	10 407
ryzyka szczególnego z tytułu sekurytyzacji	0
ryzyka szczególnego korelacyjnego portfela handlowego	0
ryzyka pozycji związanego z papierami kapitałowymi	0
ryzyka walutowego	0
ryzyka cen towarów	0
ryzyka rynkowego przy zastosowaniu modeli wewnętrznych	0
ryzyka związanego z korektą wyceny kredytowej	18 881
Razem	29 288

8a.2 Wielkość wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka szczególnego stopy procentowej związanego z pozycjami sekurytyzacyjnymi

Grupa nie posiada pozycji sekurytyzacyjnych.

9. Informacje w zakresie stosowania w wyliczaniu wymogów w zakresie funduszy własnych metody wartości zagrożonej

Grupa nie stosuje metody wartości zagrożonej w wyliczaniu wymogów w zakresie funduszy własnych.

10. Informacje w zakresie ryzyka operacyjnego

10.1 Stosowane metody wyliczania wymogu w zakresie funduszy własnych na pokrycie ryzyka operacyjnego

Wymóg na ryzyko operacyjne jest wyliczany metodą standardową określoną w art. 317, 318 i 320 Rozporządzenia (UE) nr 575/2013.

10.2 W przypadku stosowania metod zaawansowanego pomiaru określonych w art. 312 ust. 2 Rozporządzenia (UE) nr 575/2013 - opis metodologii, włącznie z omówieniem ważnych wewnętrznych i zewnętrznych czynników uwzględnionych przy stosowanej metodzie. W przypadku częściowego zastosowania metody - omówienie i zakres stosowanych metod

Grupa nie stosuje metod zaawansowanego pomiaru.

11. Informacje w zakresie ekspozycji kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym

11.1 Podział ekspozycji ze względu na cel nabycia (zyski kapitałowe, przyczyny strategiczne) oraz opis stosowanych zasad rachunkowości i metod wyceny, w tym podstawowe założenia i praktyki mające wpływ na wycenę oraz opis wszelkich istotnych zmian tych praktyk

Ekspozycje kapitałowe nieuwzględnione w portfelu handlowym wg stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. (w tys. PLN)

Rodzaj ekspozycji kapitałowej	Wartość w cenach nabycia	Wartość bilansowa
Ogółem udziały w podmiotach niekonsolidowanych oraz udziały mniejszościowe	395	395
Certyfikaty inwestycyjne wyceniane w wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat	20 000	10 885

Szczegółowe informacje na temat zasad rachunkowości i metod wyceny ekspozycji kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym przedstawione są w nocie „Znaczące zasady rachunkowości” do Roczne go Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego Grupy Kapitałowej Banku BPH S.A. za rok 2014 r.

11.2 Wartość bilansowa, wartość godziwa i dla papierów wartościowych notowanych na giełdzie porównanie ceny rynkowej z wartością godziwą, jeśli te wielkości różnią się istotnie

Ekspozycje kapitałowe notowane na giełdzie nieuwzględnione w portfelu handlowym wg stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. (w tys. PLN)

Rodzaj ekspozycji kapitałowej	Wartość w cenach nabycia	Wartość bilansowa
Certyfikaty inwestycyjne wyceniane w wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat	20 000	10 885

11.3 Rodzaje, charakter i kwoty ekspozycji w kapitałowych papierach wartościowych w podziale na: papiery notowane na giełdzie, odpowiednio zdywersyfikowane portfele papierów wartościowych niedopuszczonych do obrotu na rynku regulowanym kapitałowych papierów wartościowych oraz inne ekspozycje

Ekspozycje w kapitałowych papierach wartościowych w podziale na: papiery notowane na giełdzie, odpowiednio zdywersyfikowane portfele papierów wartościowych niedopuszczonych do obrotu na rynku regulowanym kapitałowych papierów wartościowych oraz inne ekspozycje wg stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. (w tys. PLN)

Rodzaj ekspozycji	Wartość w cenach nabycia	Wartość bilansowa
Papiery notowane na giełdzie		
Certyfikaty inwestycyjne wyceniane w wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat	20 000	10 885
Inne ekspozycje	395	395
Ekspozycje ogółem	20 395	11 280

11.4 Zrealizowane zyski lub straty ze sprzedaży i likwidacji w ujęciu skumulowanym w danym okresie

W 2014 r. Grupa nie dokonywała likwidacji ani sprzedaży akcji i udziałów.

11.5 Kwota ogółem niezrealizowanych zysków i strat, łączne niezrealizowane zyski i straty z przeszacowania oraz inne pozycje o podobnym charakterze zaliczone do funduszy podstawowych lub uzupełniających

Pozycje zaliczane do funduszy podstawowych i uzupełniających przedstawiono szczegółowo wraz z opisem składników funduszy własnych w punktach 3.1 oraz 3.2 niniejszego raportu.

12. Informacje w zakresie narażenia na ryzyko stopy procentowej pozycji zakwalifikowanych do portfela bankowego

12.1 Charakter ryzyka stopy procentowej, podstawowe założenia (w tym założenia dotyczące przyszłych wcześniejszych spłat kredytów oraz zachowania depozytów o nieustalonym terminie wymagalności) oraz częstotliwość pomiaru ryzyka stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej definiuje się jako wrażliwość zarówno dochodu odsetkowego netto, jak i ekonomicznej wartości kapitału Banku¹ na zmiany poziomu stóp procentowych.

Bank BPH identyfikuje następujące źródła ryzyka stóp procentowych w portfelu bankowym:

- ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania;
- ryzyko krzywej stóp procentowych;
- ryzyko bazowe;
- ryzyko opcji klienta.

Bank wyznacza miary ryzyka dla całego portfela, ale także osobno dla portfela bankowego. Dla celów pomiaru ryzyka stopy procentowej Bank wyznacza profil przeszacowania dla produktów bez daty zapadalności oraz wielkości przedpłat/ opóźnień dla kredytów z harmonogramem spłat stosując metody procesu charakteryzacji produktów. Metody te bazują na danych historycznych, obejmują analizy historycznego zachowania wolumenu, oprocentowania czy spłat rat kredytowych.

W celu pomiaru ryzyka stopy procentowej portfela bankowego wykorzystywane są analogiczne metody jak dla ryzyka całego Banku:

- metoda symulacji historycznej wartości zagrożonej (VaR);
- wartość punktu bazowego (BPV - *Basis-point-Value*);
- analiza scenariuszowa zmienności wyniku odsetkowego,
- testy warunków skrajnych.

Ekspozycja księgi bankowej BPH na ryzyko zmian stóp procentowych, przedstawiona w postaci wrażliwości BPV wg stanu na 31 grudnia 2014 r. (w tys. PLN)

Waluta	Do 3 miesięcy	Od 3 do 6 miesięcy	Od 6 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 3 lat	Od 3 do 5 lat	Od 5 do 10 lat	Powyżej 10 lat	Razem
EUR	-8	1	4	3	36	-5	-7	24
PLN	20	-2	25	-77	81	23	-24	46
USD	1	1	-1	-6	8	0	0	3
CHF	6	-30	-9	8	18	3	-246	-250

¹ Bilansowa wartość zaktualizowana kapitału reprezentuje wartość zaktualizowaną oczekiwanych przepływów środków pieniężnych z aktywów, pomniejszona o wartość zaktualizowaną oczekiwanych przepływów środków pieniężnych dotyczących pasywów, plus lub minus wartość zaktualizowaną oczekiwanych przepływów środków pieniężnych z pozycji pozabilansowych. Zaktualizowana wartość ekonomiczna danego instrumentu reprezentuje oszacowanie wartości zaktualizowanej oczekiwanych przepływów netto środków pieniężnych danego instrumentu zdyskontowanych celem uwzględnienia rynkowych stawek oprocentowania.

W celu monitorowania narażenia wyniku odsetkowego Banku na niekorzystną zmianę stóp procentowych Bank przeprowadza analizę scenariuszową, która zakłada równoległe przesunięcie krzywej dochodowości o +/- 100 punktów bazowych. Symulacja przeprowadzana jest dla kolejnych 12 miesięcy.

Ryzyko stopy procentowej portfela bankowego jest transferowane za pomocą systemu stawek funduszy transferowych i podlega zcentralizowanemu zarządzaniu przez wyspecjalizowane jednostki w Departamencie Skarbu.

Pomiar i raportowanie ryzyka stopy procentowej portfela bankowego jest dokonywane przez znajdujący się w Pionie Zarządzania Ryzykiem Departament Zarządzania Ryzykiem Banku, który jest jednostką niezależną od jednostek dokonujących transakcji handlowych i bankowych.

Raporty ryzyka stopy procentowej portfela bankowego są sporządzane na bazie dziennej w celach operacyjnych oraz okresowo (miesięczne, kwartalne) w celach zarządczych. Odbiorcami raportów okresowych są przede wszystkim Rada Nadzorcza, Zarząd Banku oraz Komitet ALCO.

12.2 Zmiana wyniku finansowego, zdyskontowanej wartości ekonomicznej lub innych miar stosowanych do oceny skutków szokowych spadków lub wzrostów stóp procentowych obliczonych zgodnie z metodą pomiaru ryzyka stopy procentowej stosowaną przez Bank, w podziale na poszczególne waluty

W celu określenia ryzyka stopy procentowej portfela bankowego sporządzane są także analizy scenariuszy warunków kryzysowych, które zakładają równoległe przesunięcie krzywych dochodowości w górę i w dół o 200 punktów bazowych, a także przesunięcia definiowane na podstawie historycznie zaobserwowanych zmian.

Wyniki analizy scenariuszy kryzysowych dla równoległego przesunięcia krzywych o 200 punktów bazowych dla ekspozycji stopy procentowej portfela bankowego BPH wg stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. (w tys. PLN)

Waluta	Do 3 miesięcy	Od 3 do 6 miesięcy	Od 6 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 3 lat	Od 3 do 5 lat	Od 5 do 10 lat	Powyżej 10 lat	Razem
EUR	-1 726	159	746	540	7 174	-952	-1 380	4 561
PLN	3 849	-536	4 867	-15 301	16 262	4 664	-4 869	8 936
USD	238	142	-163	-1 236	1 598	-20	-18	541
CHF	1 239	-5 948	-1 846	1 606	3 545	644	-49 166	-49 925

13. Informacje w zakresie obliczania wymogów w zakresie funduszy własnych na kwoty ekspozycji sekurytyzacyjnych ważne ryzykiem

Bank nie posiada ekspozycji sekurytyzacyjnych.

14. Informacje dotyczące ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z metodą wewnętrznych ratingów

Bank nie stosuje metody wewnętrznych ratingów.

15. Informacje dotyczące stosowanych technik ograniczania ryzyka kredytowego

15.1 Polityka i procedury dotyczące saldowania ekspozycji bilansowych i pozabilansowych wraz ze wskazaniem, w jakim stopniu Bank je stosuje

Bank nie stosuje saldowania ekspozycji bilansowych. Bank stosuje umowy ramowe o kompensowaniu transakcji pozabilansowych na potrzeby wyliczenia ekwiwalentu bilansowego stanowiącego podstawę kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta. Kompensowanie umowne jest elementem ograniczającym ryzyko. Bank dokonuje saldowania wartości ekwiwalentu bilansowego instrumentów pochodnych.

15.2 Polityka i procedury dotyczące wyceny zabezpieczeń kredytowych i zarządzania zabezpieczeniami oraz głównych rodzajów zabezpieczeń kredytowych przyjmowanych przez Bank

Bank stworzył i rozwija spójny system zarządzania przyjmowanymi zabezpieczeniami, obejmujący procedury ich ustanawiania, standardowe wzory dokumentacji prawnej, wewnętrzne zasady wyceny, zasady rejestracji w dedykowanym module systemu operacyjnego Banku, a także monitoring ich wartości i pewności prawnej oraz kryteria uznawania zabezpieczeń w procesie kalkulacji wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe.

Bank stosuje i przyjmuje wszelkie dopuszczalne formy prawne zabezpieczeń oraz różnorodne składniki majątkowe. Katalog zabezpieczeń akceptowanych przez Bank obejmuje:

- a) zabezpieczenia osobiste: ubezpieczenie kredytu, gwarancje, poręczenia, awale udzielone przez podmioty o dobrej sytuacji ekonomiczno-finansowej, zlecenie udzielenia kredytu, oświadczenie patronackie, przystąpienie do długu;
- b) zabezpieczenia rzeczowe:
 - zabezpieczenia finansowe - ustanawiane na środkach pieniężnych lub papierach wartościowych (obligacje, bony skarbowe, bony komercyjne, jednostki uczestnictwa, certyfikaty inwestycyjne, certyfikaty depozytowe, akcje) w formie kaucji, blokady rachunku bankowego bądź rachunku papierów wartościowych, zastawu rejestrowego/ kodeksowego/ finansowego, przewłaszczenia;
 - na nieruchomości - hipoteki;
 - na aktywach rzeczowych - ustanawiane w formie zastawu rejestrowego/ przewłaszczenia;
 - na wierzytelnościach - ustanawiane w formie cesji wierzytelności.

Bank - w celu ograniczenia specyficznych ryzyk transakcji, bądź ryzyk mogących wyniknąć ze zmiany sytuacji kredytobiorcy - stosuje również w zawieranych umowach szereg klauzul specjalnych o charakterze ochronnym lub/ i finansowym zgodnie z obowiązującym w Banku standardem opracowanym przez Pion Zarządzania Ryzykiem i podlegającym ścisłej weryfikacji przez Pion Prawny i Relacji Korporacyjnych.

15.3 Główne rodzaje gwarantów i kontrahentów kredytowych instrumentów pochodnych oraz ich wiarygodność kredytowa

Nie dotyczy, ponieważ Bank nie wykorzystuje technik ograniczania ryzyka w formie gwarancji ani kredytowych instrumentów pochodnych.

15.4 Informacja o koncentracji ryzyka rynkowego lub kredytowego w zakresie zastosowanych instrumentów ograniczania ryzyka

W celu ograniczenia ryzyka Bank wykorzystuje wyłącznie kaucje gotówkowe, które ze względu na swój charakter nie generują ryzyka rynkowego ani ryzyka kredytowego.

15.5 W przypadku Banku wyliczającego kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem przy zastosowaniu metody standardowej lub metody wewnętrznych ratingów zgodnie z Rozporządzeniem (UE) nr 575/2013, ale nie stosującego własnych szacunków straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) oraz współczynników konwersji do poszczególnych klas ekspozycji - oddzielnie dla każdej klasy ekspozycji - całkowita wartość ekspozycji (po zastosowaniu, w miarę stosowności, saldowania ekspozycji bilansowych lub pozabilansowych) zabezpieczoną przez uznane zabezpieczenia finansowe lub inne uznane zabezpieczenia, po uwzględnieniu korekt z tytułu zmienności

Wartość ekspozycji zabezpieczonych kaucją oraz wartość zabezpieczeń w formie kaucji wg stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. (w tys. PLN)

Wartość ekspozycji zabezpieczonych kaucją, w tym:	Wartość brutto ekspozycji	Waluta ekspozycji	Wartość zabezpieczeń w formie kaucji	Waluta zabezpieczenia
Detaliczne	19	EUR	19	EUR
	2 586	PLN	2 488	PLN
Institucje	372	EUR	371	EUR
Przedsiębiorstwa	1 257	CHF	1 249	CHF
	869	CHF	858	PLN
	1 100	EUR	1 097	EUR
	4 113	EUR	4 095	PLN
	2 144	PLN	2 139	EUR
	27 079	PLN	26 908	PLN
	60	PLN	60	USD
	285	USD	285	PLN
	12	USD	12	USD
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	115	EUR	115	PLN
	462	PLN	395	PLN
	40 473		40 091	

15.6 W przypadku instytucji obliczających kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem według metody standardowej lub metody wewnętrznych ratingów - całkowita wartość ekspozycji podana oddzielnie dla każdej kategorii ekspozycji (w stosownych przypadkach po skompensowaniu pozycji bilansowych lub pozabilansowych), która jest objęta gwarancjami lub kredytowymi instrumentami pochodnymi; dla ekspozycji kapitałowych wymóg ten stosuje się do każdej metody określonej w art. 155. Rozporządzenia (UE) nr 575/2013

Bank nie wykorzystuje technik CRM (ang. *Credit Risk Mitigation*) w formie gwarancji ani kredytowych instrumentów pochodnych.

16. Informacje dotyczące metody zaawansowanego pomiaru ryzyka operacyjnego

Grupa Banku BPH S.A. nie stosuje metody zaawansowanego pomiaru do wyliczenia wymogów z zakresu funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego.

17. Informacje dotyczące buforów kapitałowych i wskaźników globalnego znaczenia systemowego

Nie dotyczy.

18. Informacje dotyczące aktywów obciążonych

Aktywa obciążone (w tys. PLN)

Aktywa Grupy	Wartość bilansowa aktywów obciążonych	Wartość godziwa aktywów obciążonych	Wartość bilansowa aktywów nieobciążonych	Wartość godziwa aktywów nieobciążonych
Kredyty na żądanie	0		781 952	
Instrumenty udziałowe	0		11 280	11 280
Dłużne papiery wartościowe	382 522	382 522	5 043 798	5 043 798
Kredyty i zaliczki inne niż kredyty i zaliczki na żądanie	77 465		22 794 514	
Inne aktywa	0		2 655 446	
Aktywa razem	459 987		31 286 990	

19. Informacje dotyczące dźwigni finansowej

19.1 Wskaźnik dźwigni oraz sposób, w jaki Bank zastosował art. 499 ust. 2 i 3 Rozporządzenia (UE) nr 575/2013

Zgodnie z Art. 429 ust 2 Rozporządzenia (UE) nr 575/2013 Bank oblicza wskaźnik dźwigni jako miarę kapitału instytucji podzieloną przez miarę ekspozycji całkowitej tej instytucji i wyraża jako wartość procentową. Bank ujawnia wskaźnik dźwigni wyliczony w okresie przejściowym oraz docelowym. Ujawniany wskaźnik dźwigni jest średnią arytmetyczną wskaźników z poszczególnych miesięcy 4 kwartału 2014 r.

Wartość miary kapitału oraz ekspozycji całkowitej (w tys. PLN) służących do obliczenia wskaźnika dźwigni w poszczególnych miesiącach 4 kwartału 2014 r. oraz wartość wskaźnika dźwigni (w %)

Miary kapitału oraz ekspozycji całkowitej i wskaźnik dźwigni	Wartość na 31.10.2014	Wartość na 30.11.2014	Wartość na 31.12.2014	Wskaźnik dźwigni jako średnia arytmetyczna wskaźników w 4 kwartale 2014 r.
Kapitał Tier I – definicja przejściowa	3 899 269	3 896 289	3 891 592	
Kapitał Tier I – definicja docelowa	3 901 992	3 898 602	3 894 122	
Ekspozycja całkowita	32 408 080	32 524 207	33 324 258	
wskaźnik dźwigni – definicja przejściowa	12,03	11,98	11,68	11,90
wskaźnik dźwigni – definicja docelowa	12,04	11,99	11,69	11,90

19.2 Podział miary ekspozycji całkowitej, jak również uzgodnienie miary ekspozycji całkowitej ze stosownymi informacjami ujawnianymi w publikowanych sprawozdaniach finansowych oraz w stosownych przypadkach kwota wyłączonych pozycji powierniczych zgodnie z art. 429 ust. 11 Rozporządzenia (UE) nr 575/2013

Podział miary ekspozycji całkowitej stosowanej w obliczaniu wskaźnika dźwigni (w tys. PLN)

Ekspozycja	Wartość na 31.10.2014	Wartość na 30.11.2014	Wartość na 31.12.2014
Instrumenty pochodne: wartość rynkowa	142 609	143 772	138 750
Instrumenty pochodne: metoda wyceny narzutu według wartości rynkowej	70 138	49 660	67 931
Instrumenty pochodne: metoda wyceny pierwotnej ekspozycji	0	0	0
Niewykorzystane zobowiązania kredytowe, które można w każdym momencie bezwarunkowo anulować bez wypowiedzenia	148 209	151 507	116 512
Pozycje pozabilansowe o średnim/niskim ryzyku związane z finansowaniem handlu	800	791	1 060
Pozycje pozabilansowe o średnim ryzyku związane z finansowaniem handlu i pozycje pozabilansowe związane z oficjalnie wspieranym finansowaniem eksportu	88 112	98 633	106 095
Inne pozycje pozabilansowe	2 121 077	2 124 359	2 144 184
Inne aktywa	29 837 135	29 955 485	30 749 726
Suma ekspozycji	32 408 080	32 524 207	33 324 258

19.3 Opis procedur stosowanych w celu zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej

Bank zidentyfikował ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej oraz w ramach corocznej analizy oceny istotności ryzyk w procesie ICAAP uznał, że ryzyko to jest obecnie nieistotne w działalności Banku. Wniosek ten został postawiony w wyniku analizy obecnych i historycznych wartości wskaźnika dźwigni oraz prognoz kształtowania się elementów składowych wskaźnika w przyszłości. Takie podejście do ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej zostało zaakceptowane przez Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa. Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej jest przedmiotem monitorowania w ramach procesu ICAAP.

19.4 Opis czynników, które miały wpływ na wskaźnik dźwigni w okresie, którego dotyczy ujawniony wskaźnik dźwigni

Na wskaźnik dźwigni w 4 kwartale 2014 r. miały wpływ następujące czynniki:

- a) spadek ekspozycji w wyniku:
 - spadku portfela kredytowego wynikającego ze spłat produktów kredytowych, z których udzielania Bank wycofał się w poprzednich latach - głównie kredytów hipotecznych i ratalnych,
 - spadku papierów wartościowych wynikającego z częściowej spłaty zadłużenia z tyt. zaciągniętych linii kredytowych od podmiotów z grupy GE
- b) wzrost funduszy wynikający z dodania zysku za 2013 r.

20. Informacje dotyczące polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze

20.1 Informacje dotyczące procesu decyzyjnego stosowanego przy ustalaniu polityki w zakresie wynagrodzeń, liczby posiedzeń organu pełniącego nadzór nad wynagrodzeniami, w tym, w przypadku Banku, o którym mowa w § 6 ust. 4 lub 5 Uchwały nr 258/2011 KNF, informacje dotyczące składu i zakresu zadań komitetu ds. wynagrodzeń, konsultanta zewnętrznego, jeżeli Bank korzystał z jego usług przy ustalaniu tych zasad, oraz osób biorących udział w procesie decyzyjnym przy opracowaniu tych zasad ze wskazaniem ich roli

„Polityka Zmiennych Składników Wynagrodzeń Osób Zajmujących Stanowiska Kierownicze w Banku BPH S.A.” (dalej: Polityka), a także „Szczegółowe Zasady Polityki Zmiennych Składników Wynagrodzeń Osób Zajmujących Stanowiska Kierownicze w Banku BPH S.A.” (dalej: Zasady) zostały opracowane przez wewnętrzny zespół projektowy złożony z pracowników Pionu Zasobów Ludzkich oraz Pionu Prawnego i Relacji Korporacyjnych, wspieranego doradztwem konsultanta zewnętrznego - tj. PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. Wdrożenie tych dokumentów nastąpiło na mocy Uchwały Zarządu Banku BPH S.A. nr 169/2012, zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą Banku.

Odpowiedzialność poszczególnych podmiotów w procesie tworzenia Polityki oraz jej realizacji:

- 1) Rada Nadzorcza Banku:
 - a) zatwierdza Politykę po jej uchwaleniu przez Zarząd Banku;
 - b) powołuje spośród swoich członków Komitet ds. Nominacji i Wynagrodzeń;
 - c) zapoznaje się z raportami Departamentu Audytu Wewnętrznego;
 - d) może zlecać Departamentowi Audytu Wewnętrznego dodatkowe przeglądy aktualności i funkcjonowania Polityki.W 2014 r. odbyło się 5 posiedzeń Rady Nadzorczej.
- 2) Zarząd Banku:
 - a) odpowiada za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację Polityki - po uzyskaniu pozytywnej opinii Komitetu ds. Nominacji i Wynagrodzeń;
 - b) wprowadza jako obowiązujący w Banku Wykaz stanowisk kierowniczych w Banku wraz z opisem procedury weryfikacji istotności wpływu stanowiska na profil ryzyka Banku;
 - c) może zlecić Departamentowi Audytu Wewnętrznego dokonanie dodatkowego przeglądu aktualności Polityki.

- 3) Komitet ds. Nominacji i Wynagrodzeń:
 - a) analizuje i opiniuje zasady wynagradzania członków Zarządu Banku;
 - b) opiniuje Politykę oraz Zasady (w tym w zakresie wysokości i składników wynagrodzeń);
 - c) opiniuje i monitoruje wynagrodzenia zmienne osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku związanych z zarządzaniem ryzykiem oraz zachowaniem zgodności działania Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi;
 - d) opiniuje raport z przeglądu wdrożenia Polityki i Zasad, przeprowadzonego corocznie przez Departament Audytu Wewnętrznego.

W 2014 r. odbyło się 6 posiedzeń Komitetu ds. Nominacji i Wynagrodzeń, który funkcjonuje w ramach Rady Nadzorczej. W skład Komitetu wchodzi m.in. jeden niezależny członek Rady Nadzorczej.
- 4) Departament Audytu Wewnętrznego:
 - a) dokonuje nie rzadziej niż raz w roku przeglądu aktualności Polityki i sporządza stosowny raport, który przedstawia Radzie Nadzorczej;
 - b) dokonuje przeglądu aktualności Polityki w innych terminach na zlecenie Rady Nadzorczej lub Zarządu Banku.
- 5) Dyrektor Wykonawczy/ Członek Zarządu odpowiedzialny za Pion Zasobów Ludzkich Banku:
 - a) prowadzi, aktualizuje oraz przedstawia Zarządowi do wprowadzenia Wykaz stanowisk kierowniczych w Banku wraz z opisem procedury weryfikacji istotności wpływu stanowiska na profil ryzyka Banku;
 - b) przygotowuje dla KNF dane na temat liczby osób zatrudnionych w Banku, których łączne wynagrodzenie w poprzednim roku przekracza równowartość 1 000 000 euro wraz z informacjami dotyczącymi stanowiska zajmowanego przez te osoby oraz wartości głównych elementów wynagrodzenia, przyznanych premii i nagród długookresowych oraz odprowadzonych składek emerytalnych.

Rolą pracowników Pionu Prawnego i Relacji Korporacyjnych było zapewnienie zgodności rozwiązań ostatecznie wdrożonych w Banku z powszechnie obowiązującym prawem, w tym szczególności z ustawą Prawo bankowe, Uchwałą nr 258/2011 KNF, prawem pracy oraz innymi odpowiednimi przepisami.

Konsultant zewnętrzny w trakcie opracowywania Polityki i Zasad odpowiadał m.in. za analizę przygotowywanych rozwiązań pod kątem ich zgodności z odpowiednimi przepisami prawa, a także wytycznymi regulatora oraz praktyką rynkową.

20.2 Informacje dotyczące kształtowania wynagrodzeń, w tym w zakresie wynagrodzeń zależnych od wyników, w rozumieniu § 29 pkt 1 Uchwały nr 258/2011 KNF, kryteriów pomiaru i oceny wyników i korygowania tych wyników o ryzyko, polityki odraczania płatności oraz zasad uwzględniania długoterminowych wyników Banku uwzględniających korekty o koszt wynagrodzeń

W Banku przyjęto, że wynagrodzenia zależne od wyników kształtują się w oparciu o:

- 1) kryteria finansowe i niefinansowe:
 - a) osiągnięcie przez Bank zysku netto;
 - b) utrzymanie wskaźnika wypłacalności powyżej minimum ustalonego przez KNF;
 - c) utrzymanie wskaźnika wypłacalności powyżej wewnętrznego poziomu ustalonego przez Zarząd i Radę Nadzorczą;
 - d) utrzymanie wskaźnika płynności zgodnie z limitami nadzorczymi M1-M4 zdefiniowanymi przez KNF;
 - e) niewystąpienie znaczących i nieoczekiwanych strat skutkujących znaczącym i nieoczekiwanym obniżeniem kapitałów Banku – bez uzasadnienia sytuacją rynkową;
 - f) realizację celów i zadań wyznaczonych i zaaprobowanych na dany okres oceny przez właściwy organ Banku oraz ocenę indywidualną dokonywaną w ramach obowiązującego w Banku systemu oceny pracowniczej (tzw. EMS) obejmująca m.in. wyniki nadzorowanego obszaru/ pionu Banku, zgodność funkcjonowania Banku z odpowiednimi regulacjami, wkład w rozwój zaangażowania pracowników;
- 2) inne kryteria uwzględnione między innymi w budżecie rocznym i długoterminowym planie strategicznym, akceptowanym przez Zarząd Banku i Radę Nadzorczą Banku. Indywidualnym wyrazem

tych celów Banku są zapisy w celach i zadaniach poszczególnych członków Zarządu (znajdują się tam podstawowe kategorie rachunku wyników i bilansu takie jak: wynik banku oraz koszty ryzyka);

- 3) kierownicy komórki audytu wewnętrznego, komórki ds. zarządzania ryzykiem braku zgodności, komórek odpowiedzialnych za zarządzanie ryzykiem i sprawy kadrowe wskazani w Wykazie stanowisk kierowniczych Banku BPH, są wynagradzani za osiągnięcie celów wynikających z pełnionych przez nich funkcji, a ich wynagrodzenie nie może być uzależnione od wyników gospodarczych uzyskiwanych w kontrolowanych przez nich obszarach działalności Banku.

Po przekroczeniu ustalonej wysokości wynagrodzenia zmiennego przyznanego za dany rok obrachunkowy, 40% ulega odroczeniu. W określonych przypadkach część wynagrodzenia zmiennego jest przyznawana w formie akcji fantomowych. Część gotówkowa jest częściowo płatna bezpośrednio po przyznaniu oraz reszta w 3 kolejnych latach. Część wypłacana w gotówce jako równowartość ceny akcji fantomowych jest częściowo płatna bezpośrednio po przyznaniu oraz reszta w 3 kolejnych latach, z zachowaniem 6-miesięcznego okresu retencyjnego. Wartość akcji fantomowych obliczana jest na podstawie kursu akcji Banku BPH S.A.

Przyznane za dany rok obrachunkowy wynagrodzenie zmienne nie może przekroczyć poziomu 50% łącznego wynagrodzenia (tj. sumy wynagrodzenia stałego oraz wynagrodzenia zmiennego).

20.3 Główne parametry oraz zasady ustalania wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku, w tym sposobu powiązania wysokości wynagrodzenia z wynikami w przypadku wynagrodzeń zależnych od wyników

Do końca marca roku następującego po zakończeniu okresu oceny Bank dokonuje oceny realizacji celów i osiągniętych wyników przez osoby zajmujące stanowiska kierownicze w okresie oceny oraz określenia podstawy wynagrodzenia zmiennego, która będzie służyła do naliczenia wynagrodzenia zmiennego nieodroczonego i wynagrodzenia zmiennego odroczonego.

Przed upływem każdego okresu rozliczeniowego w ramach okresu odroczenia Bank dokonuje weryfikacji realizacji celów i wyników osiągniętych przez osobę zajmującą stanowisko kierownicze w okresie oceny oraz weryfikacji podstawy wynagrodzenia zmiennego, w tym w szczególności ziszczenia się zdarzeń powodujących redukcję wysokości podstawy wynagrodzenia zmiennego. Weryfikacja realizacji celów i osiągniętych wyników w okresie oceny przez osobę zajmującą stanowisko kierownicze jest dokonywana przez Bank zgodnie z warunkami wynagradzania zmiennego tej osoby i zgodnie z dokumentem „Szczegółowe Zasady Polityki Zmiennych Składników Wynagrodzeń Osób Zajmujących Stanowiska Kierownicze w Banku BPH S.A.". Weryfikacja realizacji celów i osiągniętych wyników oraz podstawy wynagrodzenia zmiennego będzie służyła do naliczenia wynagrodzenia zmiennego, które może zostać przyznane za dany okres oceny.

Szczegółowe zasady ustalania wynagrodzeń zmiennych zawarte są w Regulaminie Wynagradzania oraz umowach o pracę.

20.4 Zagregowane informacje ilościowe dotyczące wysokości wynagrodzenia z podziałem na obszary działalności

Mając na uwadze, iż większość osób na stanowiskach kierowniczych w Banku BPH odpowiada za tzw. funkcje ogólnobankowe, nieprzypisane wprost do jednego segmentu biznesowego, Bank odstępuje od publikacji powyższych informacji.

20.5 Zbiorcze informacje ilościowe na temat wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku z podziałem na:

20.5.1 Kadre kierowniczą wyższego szczebla

- 1) wartość wynagrodzeń za dany rok obrotowy z podziałem na wynagrodzenie stałe i zmienne oraz liczbę osób je otrzymujących

Na dzień 31 grudnia 2014 r. żadna część wynagrodzenia zmiennego należnego za 2014 rok nie została jeszcze przyznana.

Wartość wynagrodzeń za rok obrotowy 2014 z podziałem na wynagrodzenie stałe i zmienne (w tys. PLN)

Rodzaj wynagrodzenia	Wartość
Wynagrodzenie stałe ¹	13 063
Wynagrodzenie zmienne należne za 2014	0
Wynagrodzenie zmienne wypłacone w 2014 ²	1 313

¹ Wynagrodzenie stałe osób, które zostały objęte Polityką w trakcie roku 2014, uwzględnia wynagrodzenie stałe wypłacone w całym roku 2014. Wynagrodzenie stałe obejmuje także pracowników objętych Polityką, którzy odeszli z Banku przed 31.12.2014r.

² Wynagrodzenie zmienne wypłacone w 2014 za lata 2012 i 2013 uwzględnia wypłaty wynikające z faktu podlegania Polityce w tych latach oraz wypłaty dla byłych pracowników objętych Polityką.

Liczba osób kadry kierowniczej wyższego szczebla na dzień 31.12.2014: 14.

- 2) wartość i formy wynagrodzenia zmiennego wypłaconego w 2014 r. z podziałem na wynagrodzenie płatne w gotówce oraz instrumentach, o których mowa w § 29 pkt 7 Uchwały nr 258/2011

Wartość i formy wynagrodzenia zmiennego wypłaconego w 2014 r. za lata 2012 i 2013 z podziałem na wynagrodzenie płatne w gotówce oraz instrumentach, o których mowa w § 29 pkt 7 Uchwały nr 258/2011 (w tys. PLN)

Rodzaj wynagrodzenia	Wartość ¹
Wynagrodzenie zmienne wypłacone w gotówce	896
Wynagrodzenie zmienne nieodroczone	749
Wynagrodzenie zmienne odroczone	147
Wynagrodzenie zmienne wypłacone w formie akcji fantomowych	417
Wynagrodzenie zmienne nieodroczone	326
Wynagrodzenia zmienne odroczone	91

¹ Wynagrodzenie zmienne wypłacone w 2014 za lata 2012 i 2013 uwzględnia wypłaty wynikające z faktu podlegania Polityce w tych latach oraz wypłaty dla byłych pracowników objętych Polityką.

- 3) wartość wynagrodzeń z odroczoną wypłatą z podziałem na część już przyznaną i jeszcze nie przyznaną

Na dzień 31 grudnia 2014 r. żadna część wynagrodzenia zmiennego należnego za 2014 rok nie została jeszcze przyznana.

- 4) wartość wynagrodzeń z odroczoną wypłatą przyznanym w danym roku obrotowym, wypłaconych i zmniejszonych w ramach korekty związanej z wynikami

W roku 2014 nie przyznano, nie wypłacono, ani nie zmniejszono w ramach korekty związanej z wynikami żadnego wynagrodzenia z odroczoną wypłatą.

- 5) wartość płatności związanych z podjęciem zatrudnienia i z zakończeniem stosunku zatrudnienia dokonanych w danym roku obrotowym, liczbę osób otrzymujących takie płatności oraz najwyższą taką płatność na rzecz jednej osoby

Na dzień 31 grudnia 2014 r. nie wykonano płatności związanych z podjęciem, ani zakończeniem stosunku zatrudnienia.

20.5.2 Pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze w Banku

Na dzień 31 grudnia 2014 r. brak takich osób.

20.5.3. Liczba osób, które otrzymały wynagrodzenie w wysokości co najmniej 1 mln EUR w danym roku obrachunkowym

W 2014 r. nie było takich osób.